॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೋ

ತಿಕನಿಪಾತಪಾಳಿ

೧. ಪಠಮಪಣ್ಣಾಸಕಂ

೧. ಬಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ಭಯಸುತ್ತಂ

೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ – ''ಭಿಕ್ಖವೋ''ತಿ। ''ಭದನ್ತೇ [ಭದ್ದನ್ತೇ (ಕ॰)]''ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

''ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಯಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಉಪದ್ದವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಉಪಸಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಳಾಗಾರಾ ವಾ ತಿಣಾಗಾರಾ ವಾ [ನಳಾಗಾರಂ ವಾ ತಿಣಾಗಾರಂ ವಾ (ಸೀ॰)] ಅಗ್ಗಿ ಮುತ್ತೋ [ಅಗ್ಗಿಮುಕ್ಕೋ (ಸೀ॰), ಅಗ್ಗಿ ಮುಕ್ಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಕೂಟಾಗಾರಾನಿಪಿ ಡಹತಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತಾನಿ ನಿವಾತಾನಿ ಫುಸಿತಗ್ಗಳಾನಿ ಪಿಹಿತವಾತಪಾನಾನಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಭಯಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಉಪದ್ದವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಉಪಸಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನೋ ಪಣ್ಡಿತತೋ।

''ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ ಬಾಲೋ, ಅಪ್ಪಟಿಭಯೋ ಪಣ್ಡಿತೋ। ಸಉಪದ್ದವೋ ಬಾಲೋ, ಅನುಪದ್ದವೋ ಪಣ್ಡಿತೋ। ಸಉಪಸಗ್ಗೋ ಬಾಲೋ, ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಪಣ್ಡಿತೋ। ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತತೋ ಭಯಂ, ನತ್ಥಿ ಪಣ್ಡಿತತೋ ಉಪದ್ದವೋ, ನತ್ಥಿ ಪಣ್ಡಿತತೋ ಉಪಸಗ್ಗೋ।

''ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ – 'ಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ತೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ತೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ

೨. ''ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲೋ, ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣೋ ಪಣ್ಡಿತೋ, ಅಪದಾನಸೋಭನೀ [ಅಪದಾನೇ ಸೋಭತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಞ್ಞಾತಿ [ಪಞ್ಞತ್ತಿ (?)]। ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ?

ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ, ವಚೀಸುಚರಿತೇನ, ಮನೋಸುಚರಿತೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ – ‘ಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ತೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ತೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಚಿನ್ತೀಸುತ್ತಂ

೩. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲಸ್ಸ ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನಿ ಬಾಲನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಬಾಲಾಪದಾನಾನಿ । ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲೋ ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ ಹೋತಿ ದುಬ್ಭಾಸಿತಭಾಸೀ ಚ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ। ನೋ ಚೇದಂ [ನೋ ಚೇತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲೋ ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ ಅಭವಿಸ್ಸ ದುಬ್ಭಾಸಿತಭಾಸೀ ಚ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ, ಕೇನ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ [ತೇನ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ನ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ (ಕ॰), ನ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ (?)] – ‘ಬಾಲೋ ಅಯಂ ಭವಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ’ತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲೋ ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ ಹೋತಿ ದುಬ್ಭಾಸಿತಭಾಸೀ ಚ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ ತಸ್ಮಾ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನನ್ತಿ – ‘ಬಾಲೋ ಅಯಂ ಭವಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ’ತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಬಾಲಸ್ಸ ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನಿ ಬಾಲನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಬಾಲಾಪದಾನಾನಿ।

“ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಣ್ಡಿತನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಣ್ಡಿತಾಪದಾನಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಸುಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ ಹೋತಿ ಸುಭಾಸಿತಭಾಸೀ ಚ ಸುಕತಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ। ನೋ ಚೇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಸುಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ ಅಭವಿಸ್ಸ ಸುಭಾಸಿತಭಾಸೀ ಚ ಸುಕತಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ, ಕೇನ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ – ‘ಪಣ್ಡಿತೋ ಅಯಂ ಭವಂ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ’ತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಸುಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ ಹೋತಿ ಸುಭಾಸಿತಭಾಸೀ ಚ ಸುಕತಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ ತಸ್ಮಾ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನನ್ತಿ – ‘ಪಣ್ಡಿತೋ ಅಯಂ ಭವಂ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ’ತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಣ್ಡಿತನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಣ್ಡಿತಾಪದಾನಾನಿ। ತಸ್ಮಾತಿಹ…। ತತಿಯಂ।

೪. ಅಚ್ಚಯಸುತ್ತಂ

೪. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ನಪ್ಪಟಿಕರೋತಿ, ಪರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ನಪ್ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತಿ, ಪರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾತಿಹ…। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಅಯೋನಿಸೋಸುತ್ತಂ

೫. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಯೋನಿಸೋ ಪಞ್ಹಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ, ಅಯೋನಿಸೋ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಾ ಹೋತಿ, ಪರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಯೋನಿಸೋ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಸಿಲಿಟ್ಠೇಹಿ ಉಪಗತೇಹಿ ನಾಬ್ಭನುಮೋದಿತಾ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಯೋನಿಸೋ ಪಞ್ಹಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ, ಯೋನಿಸೋ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಾ ಹೋತಿ, ಪರಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಯೋನಿಸೋ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಸಿಲಿಟ್ಠೇಹಿ ಉಪಗತೇಹಿ ಅಬ್ಭನುಮೋದಿತಾ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾತಿಹ…। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಕುಸಲಸುತ್ತಂ

೬. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಕುಸಲೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಕುಸಲೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅಕುಸಲೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕುಸಲೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ , ಕುಸಲೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಕುಸಲೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾತಿಹ…। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಸಾವಜ್ಜಸುತ್ತಂ

೭. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸಾವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰… ಅನವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಸುತ್ತಂ

೮. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰… ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ , ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ। ಇಮೇಹಿ, ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ – ‘ಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ತೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ತೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಖತಸುತ್ತಂ

೯. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ಅಬ್ಯತ್ತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಖತಂ ಉಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಸಾವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಾನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ಅಬ್ಯತ್ತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಖತಂ ಉಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಸಾವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಾನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ।

“ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವಿಯತ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಕ್ಖತಂ ಅನುಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಅನವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಅನನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ, ವಚೀಸುಚರಿತೇನ, ಮನೋಸುಚರಿತೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವಿಯತ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಕ್ಖತಂ ಅನುಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಅನವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಅನನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ”ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಮಲಸುತ್ತಂ

೧೦. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತಯೋ ಮಲೇ ಅಪ್ಪಹಾಯ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ದುಸ್ಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ, ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಮಲಞ್ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ; ಇಸ್ಸುಕೀ ಚ ಹೋತಿ, ಇಸ್ಸಾಮಲಞ್ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ; ಮಚ್ಛರೀ ಚ ಹೋತಿ, ಮಚ್ಛೇರಮಲಞ್ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಮೇ ತಯೋ ಮಲೇ ಅಪ್ಪಹಾಯ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ।

“ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ತಯೋ ಮಲೇ ಪಹಾಯ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸೀಲವಾ ಚ ಹೋತಿ, ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಮಲಞ್ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ; ಅನಿಸ್ಸುಕೀ ಚ ಹೋತಿ, ಇಸ್ಸಾಮಲಞ್ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ; ಅಮಚ್ಛರೀ ಚ ಹೋತಿ, ಮಚ್ಛೇರಮಲಞ್ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಮೇ ತಯೋ ಮಲೇ ಪಹಾಯ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ”ತಿ। ದಸಮಂ।

ಬಾಲವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಭಯಂ ಲಕ್ಖಣಚಿನ್ತೀ ಚ, ಅಚ್ಚಯಞ್ಚ ಅಯೋನಿಸೋ।
ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಸಾವಜ್ಜಂ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಖತಂ ಮಲನ್ತಿ॥

೨. ರಥಕಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಞಾತಸುತ್ತಂ

೧೧. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಞಾತೋ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಜನಅಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಬಹುಜನದುಕ್ಖಾಯ, ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಅನತ್ಥಾಯ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅನನುಲೋಮಿಕೇ ಕಾಯಕಮ್ಮೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅನನುಲೋಮಿಕೇ ವಚೀಕಮ್ಮೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅನನುಲೋಮಿಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮಾದಪೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಞಾತೋ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಜನಅಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಬಹುಜನದುಕ್ಖಾಯ, ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಅನತ್ಥಾಯ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಞಾತೋ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ, ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅನುಲೋಮಿಕೇ ಕಾಯಕಮ್ಮೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅನುಲೋಮಿಕೇ ವಚೀಕಮ್ಮೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅನುಲೋಮಿಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮಾದಪೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಞಾತೋ ಭಿಕ್ಖು ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಬಹುಜನಸುಖಾಯ, ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ”ನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಸಾರಣೀಯಸುತ್ತಂ

೧೨. “ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಾನಿ [ಸರಣೀಯಾನಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಭವನ್ತಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸೇ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ ಜಾತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮಂ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಂ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯಂ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಂ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ತಮೇವ ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯಂ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸೇ ಭಿಕ್ಖು ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಂ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಭಿಕ್ಖು ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಂ ಹೋತಿ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಯಾವಜೀವಂ ಸಾರಣೀಯಾನಿ ಭವನ್ತೀ”ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಆಸಂಸಸುತ್ತಂ

೧೩. “ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ನಿರಾಸೋ, ಆಸಂಸೋ, ವಿಗತಾಸೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಾಸೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೀಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಚಣ್ಡಾಲಕುಲೇ ವಾ ವೇನಕುಲೇ [ವೇಣಕುಲೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ವಾ ನೇಸಾದಕುಲೇ ವಾ ರಥಕಾರಕುಲೇ ವಾ ಪುಕ್ಕುಸಕುಲೇ ವಾ ದಲಿದ್ದೇ ಅಪ್ಪನ್ನಪಾನಭೋಜನೇ ಕಸಿರವುತ್ತಿಕೇ, ಯತ್ಥ ಕಸಿರೇನ ಘಾಸಚ್ಛಾದೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುದ್ದಸಿಕೋ ಓಕೋಟಿಮಕೋ ಬವ್ಹಾಬಾಧೋ [ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಕಾಣೋ ವಾ ಕುಣೀ ವಾ ಖಞ್ಜೋ ವಾ ಪಕ್ಖಹತೋ ವಾ, ನ ಲಾಭೀ ಅನ್ನಸ್ಸ ಪಾನಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಯಾನಸ್ಸ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - ‘ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಖತ್ತಿಯೋ ಖತ್ತಿಯೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ’ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಮಮ್ಪಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀ’ತಿ! ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಾಸೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸಂಸೋ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠೋ ಪುತ್ತೋ ಹೋತಿ ಆಭಿಸೇಕೋ ಅನಭಿಸಿತ್ತೋ ಅಚಲಪ್ಪತ್ತೋ [ಮಚಲಪ್ಪತ್ತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - ‘ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಖತ್ತಿಯೋ ಖತ್ತಿಯೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಮಮ್ಪಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀ’ತಿ! ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸಂಸೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಗತಾಸೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - ‘ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಖತ್ತಿಯೋ ಖತ್ತಿಯೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ’ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಮಮ್ಪಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀ’ತಿ! ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಯಾ ಹಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಬ್ಬೇ ಅನಭಿಸಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಸೇಕಾಸಾ ಸಾ [ಸಾಸ್ಸ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಗತಾಸೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು। ಕತಮೇ ತಯೋ? ನಿರಾಸೋ, ಆಸಂಸೋ, ವಿಗತಾಸೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಾಸೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಅಸುಚಿ ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತೋ ಅಸ್ಸಮಣೋ ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞೋ ಅನ್ತೋಪೂತಿ ಅವಸ್ಸುತೋ ಕಸಮ್ಬುಜಾತೋ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - ‘ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ’ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಅಹಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ! ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಾಸೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸಂಸೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ‘ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಅಹಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ

ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ! ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸಂಸೋ।

"ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಗತಾಸೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಖೀಣಾಸವೋ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ – 'ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ – 'ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಅಹಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ! ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಯಾ ಹಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಾಸಾ ಸಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಗತಾಸೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸೂ"ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುತ್ತಂ

೧೪. "ಯೋಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಸೋಪಿ ನ ಅರಾಜಕಂ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇತೀ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಕೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಞ್ಞೋ ರಾಜಾ"ತಿ [ಚಕ್ಕನ್ತಿ (ಕ॰)]? "ಧಮ್ಮೋ, ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ – "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖು, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ [ಗರುಕರೋನ್ತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹತಿ ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿಂ"।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖು, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹತಿ ಖತ್ತಿಯೇಸು, ಅನುಯನ್ತೇಸು [ಅನುಯುತ್ತೇಸು (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ಬಲಕಾಯಸ್ಮಿಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಸು , ನೇಗಮಜಾನಪದೇಸು, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು, ಮಿಗಪಕ್ಖೀಸು। ಸ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಜನಸ್ಮಿಂ, ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಖತ್ತಿಯೇಸು, ಅನುಯನ್ತೇಸು, ಬಲಕಾಯಸ್ಮಿಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕೇಸು, ನೇಗಮಜಾನಪದೇಸು, ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು, ಮಿಗಪಕ್ಖೀಸು, ಧಮ್ಮೇನೇವ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತೇತಿ। ತಂ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಕೇನಚಿ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇನ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇನ ಪಾಣಿನಾ।

"ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು [ಭಿಕ್ಖವೇ (ಕ॰)], ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ – 'ಏವರೂಪಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಏವರೂಪಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬ'"ನ್ತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖು, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹತಿ ವಚೀಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ – 'ಏವರೂಪಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಏವರೂಪಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನ

ಸೇವಿತಬ್ಬ’ನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಮನೋಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ - ‘ಏವರೂಪಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ, ಏವರೂಪಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬ’’’ನ್ತಿ।

‘‘ಸ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಪಚಾಯಮಾನೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜೋ ಧಮ್ಮಕೇತು ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ, ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ವಚೀಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ, ಧಮ್ಮಿಕಂ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಮನೋಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ, ಧಮ್ಮೇನೇವ ಅನುತ್ತರಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ತಂ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಸಮಣೇನ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಾ ದೇವೇನ ವಾ ಮಾರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಕೇನಚಿ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ’’ನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸಚೇತನಸುತ್ತಂ

೧೫. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - ‘‘ಭಿಕ್ಖವೋ’’ತಿ। ‘‘ಭದನ್ತೇ’’ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

‘‘ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ ಸಚೇತನೋ [ಪಚೇತನೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನಾಮ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಸಚೇತನೋ ರಥಕಾರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - ‘ಇತೋ ಮೇ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ಛನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸಙ್ಗಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ [ಸಕ್ಖಸಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಮೇ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ನವಂ ಚಕ್ಕಯುಗಂ ಕಾತು’ನ್ತಿ? ‘ಸಕ್ಕೋಮಿ ದೇವಾ’ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಥಕಾರೋ ರಞ್ಞೋ ಸಚೇತನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಥಕಾರೋ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ ಏಕಂ ಚಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಸಚೇತನೋ ರಥಕಾರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - ‘ಇತೋ ಮೇ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ಛನ್ನಂ ದಿವಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸಙ್ಗಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನಿಟ್ಠಿತಂ ನವಂ ಚಕ್ಕಯುಗ’ನ್ತಿ? ‘ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ದೇವ, ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ ಏಕಂ ಚಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಿತ’ನ್ತಿ। ‘ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ ಪನ ಮೇ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ಇಮೇಹಿ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ದುತಿಯಂ ಚಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತು’ನ್ತಿ? ‘ಸಕ್ಕೋಮಿ ದೇವಾ’ತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಥಕಾರೋ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ದುತಿಯಂ ಚಕ್ಕಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ನವಂ ಚಕ್ಕಯುಗಂ ಆದಾಯ ಯೇನ ರಾಜಾ ಸಚೇತನೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಸಚೇತನಂ ಏತದವೋಚ - ‘ಇದಂ ತೇ, ದೇವ, ನವಂ ಚಕ್ಕಯುಗಂ ನಿಟ್ಠಿತ’ನ್ತಿ। ‘ಯಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ ಯಞ್ಚ ತೇ ಇದಂ ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ, ಇಮೇಸಂ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣಂ? ನೇಸಾಹಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ। ‘ಅತ್ಥೇಸಂ, ದೇವ, ನಾನಾಕರಣಂ। ಪಸ್ಸತು ದೇವೋ ನಾನಾಕರಣ’’’ನ್ತಿ।

‘‘ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಥಕಾರೋ ಯಂ ತಂ ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ತಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮಾನಂ ಯಾವತಿಕಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗತಿ ತಾವತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಿಙ್ಗುಲಾಯಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪಪತಿ। ಯಂ ಪನ ತಂ ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ ತಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮಾನಂ ಯಾವತಿಕಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗತಿ ತಾವತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

‘‘‘ಕೋ ನು ಖೋ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯಮಿದಂ [ಯದಿದಂ (ಕ॰)] ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮಾನಂ ಯಾವತಿಕಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗತಿ ತಾವತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಿಙ್ಗುಲಾಯಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪಪತಿ? ಕೋ ಪನ, ಸಮ್ಮ ರಥಕಾರ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯಮಿದಂ ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ ತಂ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮಾನಂ ಯಾವತಿಕಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗತಿ ತಾವತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಟ್ಠಾಸೀ’ತಿ? ‘ಯಮಿದಂ, ದೇವ, ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ತಸ್ಸ ನೇಮಿಪಿ ಸವಙ್ಕಾ ಸದೋಸಾ ಸಕಸಾವಾ, ಅರಾಪಿ ಸವಙ್ಕಾ ಸದೋಸಾ ಸಕಸಾವಾ, ನಾಭಿಪಿ ಸವಙ್ಕಾ ಸದೋಸಾ

ಸಕಸಾವಾ। ತಂ ನೇಮಿಯಾಪಿ ಸವಙ್ಕತ್ತಾ ಸದೋಸತ್ತಾ ಸಕಸಾವತ್ತಾ, ಅರಾನಮ್ಪಿ ಸವಙ್ಕತ್ತಾ ಸದೋಸತ್ತಾ ಸಕಸಾವತ್ತಾ, ನಾಭಿಯಾಪಿ ಸವಙ್ಕತ್ತಾ ಸದೋಸತ್ತಾ ಸಕಸಾವತ್ತಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮಾನಂ ಯಾವತಿಕಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗತಿ ತಾವತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಿಙ್ಗುಲಾಯಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪಪತಿ। ಯಂ ಪನ ತಂ, ದೇವ, ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ ತಸ್ಸ ನೇಮಿಪಿ ಅವಙ್ಕಾ ಅದೋಸಾ ಅಕಸಾವಾ, ಅರಾಪಿ ಅವಙ್ಕಾ ಅದೋಸಾ ಅಕಸಾವಾ, ನಾಭಿಪಿ ಅವಙ್ಕಾ ಅದೋಸಾ ಅಕಸಾವಾ। ತಂ ನೇಮಿಯಾಪಿ ಅವಙ್ಕತ್ತಾ ಅದೋಸತ್ತಾ ಅಕಸಾವತ್ತಾ, ಅರಾನಮ್ಪಿ ಅವಙ್ಕತ್ತಾ ಅದೋಸತ್ತಾ ಅಕಸಾವತ್ತಾ, ನಾಭಿಯಾಪಿ ಅವಙ್ಕತ್ತಾ ಅದೋಸತ್ತಾ ಅಕಸಾವತ್ತಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಸಮಾನಂ ಯಾವತಿಕಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗತಿ ತಾವತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಟ್ಠಾಸೀ'''ತಿ।

''ಸಿಯಾ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಮಸ್ಸ - 'ಅಞ್ಞೋ ನೂನ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸೋ ರಥಕಾರೋ ಅಹೋಸೀ'ತಿ! ನ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಸೋ ರಥಕಾರೋ ಅಹೋಸಿಂ। ತದಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲೋ ದಾರುವಙ್ಕಾನಂ ದಾರುದೋಸಾನಂ ದಾರುಕಸಾವಾನಂ। ಏತರಹಿ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕುಸಲೋ ಕಾಯವಙ್ಕಾನಂ ಕಾಯದೋಸಾನಂ ಕಾಯಕಸಾವಾನಂ, ಕುಸಲೋ ವಚೀವಙ್ಕಾನಂ ವಚೀದೋಸಾನಂ ವಚೀಕಸಾವಾನಂ, ಕುಸಲೋ ಮನೋವಙ್ಕಾನಂ ಮನೋದೋಸಾನಂ ಮನೋಕಸಾವಾನಂ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಕಾಯವಙ್ಕೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ಕಾಯದೋಸೋ ಕಾಯಕಸಾವೋ, ವಚೀವಙ್ಕೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ವಚೀದೋಸೋ ವಚೀಕಸಾವೋ, ಮನೋವಙ್ಕೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ಮನೋದೋಸೋ ಮನೋಕಸಾವೋ, ಏವಂ ಪಪತಿತಾ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

''ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಕಾಯವಙ್ಕೋ ಪಹೀನೋ ಕಾಯದೋಸೋ ಕಾಯಕಸಾವೋ, ವಚೀವಙ್ಕೋ ಪಹೀನೋ ವಚೀದೋಸೋ ವಚೀಕಸಾವೋ, ಮನೋವಙ್ಕೋ ಪಹೀನೋ ಮನೋದೋಸೋ ಮನೋಕಸಾವೋ , ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಚಕ್ಕಂ ಛಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಛಾರತ್ತೂನೇಹಿ।

''ತಸ್ಮಾತಿಹ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ - 'ಕಾಯವಙ್ಕಂ ಪಜಹಿಸ್ಸಾಮ ಕಾಯದೋಸಂ ಕಾಯಕಸಾವಂ, ವಚೀವಙ್ಕಂ ಪಜಹಿಸ್ಸಾಮ ವಚೀದೋಸಂ ವಚೀಕಸಾವಂ, ಮನೋವಙ್ಕಂ ಪಜಹಿಸ್ಸಾಮ ಮನೋದೋಸಂ ಮನೋಕಸಾವ'ನ್ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಪಣ್ಣಕಸುತ್ತಂ

೧೬. ''ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಪಣ್ಣಕಪಟಿಪದಂ [ಅಪಣ್ಣಕತಂ ಪಟಿಪದಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಟೀಕಾಯ ಪನ ಸಮೇತಿ] ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಯೋನಿ ಚಸ್ಸ ಆರದ್ಧಾ ಹೋತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಹೋತಿ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹೋತಿ, ಜಾಗರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ।

''ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ [ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇತಂ (ಸೀ॰)] ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ

ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ – 'ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ, ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಯಾಪನಾಯ ವಿಹಿಂಸೂಪರತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ, ಇತಿ ಪುರಾಣಞ್ಚ ವೇದನಂ ಪಟಿಹಙ್ಖಾಮಿ, ನವಞ್ಚ ವೇದನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾತ್ರಾ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನವಜ್ಜತಾ ಚ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಚಾ'ತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜಾಗರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ, ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ, ರತ್ತಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಯಾಮಂ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ ಪಾದೇ ಪಾದಂ ಅಚ್ಚಾಧಾಯ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ, ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಯಾಮಂ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಯ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜಾಗರಿಯಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಪಣ್ಣಕಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಯೋನಿ ಚಸ್ಸ ಆರದ್ಧಾ ಹೋತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯಾ"ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಸುತ್ತಂ

೧೭. "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ।

"ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸುಚರಿತಂ, ವಚೀಸುಚರಿತಂ, ಮನೋಸುಚರಿತಂ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ದೇವಲೋಕಸುತ್ತಂ

೧೮. "ಸಚೇ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ – 'ದೇವಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ, ಆವುಸೋ, ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸಥಾ'ತಿ? ನನು ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ ಅಟ್ಟೀಯೇಯ್ಯಾಥ ಹರಾಯೇಯ್ಯಾಥ ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ? "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"। "ಇತಿ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಬ್ಬೇನ ಆಯುನಾ ಅಟ್ಟೀಯಥ ಹರಾಯಥ ಜಿಗುಚ್ಛಥ, ದಿಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಸುಖೇನ ದಿಬ್ಬೇನ ಯಸೇನ ದಿಬ್ಬೇನಾಧಿಪತೇಯ್ಯೇನ ಅಟ್ಟೀಯಥ ಹರಾಯಥ ಜಿಗುಚ್ಛಥ; ಪಗೇವ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಅಟ್ಟೀಯಿತಬ್ಬಂ ಹರಾಯಿತಬ್ಬಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ... ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಅಟ್ಟೀಯಿತಬ್ಬಂ ಹರಾಯಿತಬ್ಬಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಪಠಮಪಾಪಣಿಕಸುತ್ತಂ

೧೯. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಣಿಕೋ ಅಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ [ಮಜ್ಝನ್ತಿಕಸಮಯಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಣಿಕೋ ಅಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ [ಫಾತಿಕತ್ತುಂ (ಸೀ॰), ಫಾತಿಕಾತುಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ।

“ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಣಿಕೋ ಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ…ಪೇ॰… ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಣಿಕೋ ಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತುಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ…ಪೇ॰… ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಬ್ಬೋ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಫಾತಿಂ ಕಾತು”ನ್ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ದುತಿಯಪಾಪಣಿಕಸುತ್ತಂ

೨೦. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಣಿಕೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಮಹತ್ತಂ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ [ಮಹನ್ತತ್ತಂ ವಾ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ ವಾ (ಪೀ॰ ಕ॰)] ಪಾಪುಣಾತಿ ಭೋಗೇಸು। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ಚ ಹೋತಿ ವಿಧುರೋ ಚ ನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಪಣಿಯಂ ಜಾನಾತಿ – ‘ಇದಂ ಪಣಿಯಂ ಏವಂ ಕೀತಂ, ಏವಂ ವಿಕ್ಕಯಮಾನಂ [ವಿಕ್ಕೀಯಮಾನಂ (?)], ಏತ್ತಕಂ ಮೂಲಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕೋ ಉದಯೋ’ತಿ [ಉದ್ದಯೋತಿ (ಸೀ॰)]। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ವಿಧುರೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ಕುಸಲೋ ಹೋತಿ ಪಣಿಯಂ ಕೇತುಞ್ಚ ವಿಕ್ಕೇತುಞ್ಚ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ವಿಧುರೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ , ಪಾಪಣಿಕಂ ಯೇ ತೇ ಗಹಪತೀ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಾ ವಾ ಅಡ್ಢಾ ಮಹದ್ಧನಾ ಮಹಾಭೋಗಾ ತೇ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ – ‘ಅಯಂ ಖೋ ಭವಂ ಪಾಪಣಿಕೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ವಿಧುರೋ ಚ ಪಟಿಬಲೋ ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚ ಪೋಸೇತುಂ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅನುಪ್ಪದಾತು’ನ್ತಿ। ತೇ ನಂ ಭೋಗೇಹಿ ನಿಪತನ್ತಿ – ‘ಇತೋ, ಸಮ್ಮ ಪಾಪಣಿಕ, ಭೋಗೇ ಕರಿತ್ವಾ [ಹರಿತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಪುತ್ತದಾರಞ್ಚ ಪೋಸೇಹಿ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ

ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅನುಪ್ಪದೇಹೀ'ತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಣಿಕೋ ನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಣಿಕೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಮಹತ್ತಂ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಭೋಗೇಸು।

"ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಮಹತ್ತಂ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಮಾ ಚ ಹೋತಿ ವಿಧುರೋ ಚ ನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಮಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುಮಾ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿಧುರೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ, ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿಧುರೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಯೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಆಗತಾಗಮಾ ಧಮ್ಮಧರಾ ವಿನಯಧರಾ ಮಾತಿಕಾಧರಾ ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಚ್ಛತಿ ಪರಿಪಞ್ಹತಿ - 'ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಥಂ, ಇಮಸ್ಸ ಕೋ ಅತ್ಥೋ'ತಿ? ತಸ್ಸ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅವಿವಟಞ್ಚೇವ ವಿವರನ್ತಿ, ಅನುತ್ತಾನೀಕತಞ್ಚ ಉತ್ತಾನೀಕರೋನ್ತಿ, ಅನೇಕವಿಹಿತೇಸು ಚ ಕಙ್ಖಾಠಾನಿಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖಂ ಪಟಿವಿನೋದೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಮಹತ್ತಂ ವೇಪುಲ್ಲತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ। ದಸಮಂ।

ರಥಕಾರವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಞಾತೋ [ಞಾತಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಸಾರಣೀಯೋ ಭಿಕ್ಖು, ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸಚೇತನೋ।
ಅಪಣ್ಣಕತ್ತಾ ದೇವೋ ಚ, ದುವೇ ಪಾಪಣಿಕೇನ ಚಾತಿ॥

೨. ಪುಗ್ಗಲವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮಿದ್ಧಸುತ್ತಂ

೨೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಮಿದ್ಧೋ [ಸವಿಟ್ಠೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕೋ [ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮತಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಮಿದ್ಧಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಏತದವೋಚ –

"ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ ಸಮಿದ್ಧ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ [ದಿಟ್ಠಪ್ಪತ್ತೋ (ಕ॰)], ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕತಮೋ ತೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಮತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿ?

"ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಯ್ವಾಯಂ [ಯೋಯಂ (ಕ॰)] ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಮೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಮತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇಮಸ್ಸ, ಆವುಸೋ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕಂ ಏತದವೋಚ – "ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ ಕೋಟ್ಠಿಕ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ । ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ , ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕತಮೋ ತೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಮತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿ?

"ತಯೋಮೇ , ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ಅಯಂ ಮೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಮತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇಮಸ್ಸ, ಆವುಸೋ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸಕ್ಖೀ , ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕತಮೋ ತೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಮತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ"ತಿ?

"ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ ಕೋಟ್ಠಿಕ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ,

ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಅಯಂ ಮೇ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಮತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇಮಸ್ಸ, ಆವುಸೋ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಞ್ಚ ಸಮಿದ್ಧಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಞ್ಚ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕಂ ಏತದವೋಚ - "ಬ್ಯಾಕತಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಯಥಾಸಕಂ ಪಟಿಭಾನಂ। ಆಯಾಮಾವುಸೋ, ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮ। ಯಥಾ ನೋ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ ತಥಾ ನಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಮಿದ್ಧೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಮಿದ್ಧೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಯಾವತಕೋ ಅಹೋಸಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ಚ ಸಮಿದ್ಧೇನ ಆಯಸ್ಮತಾ ಚ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೋ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸಿ।

"ನ ಖ್ವೇತ್ಥ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಕರಂ ಏಕಂಸೇನ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ - 'ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ'ತಿ। ಠಾನಞ್ಹೇತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಸ್ವಾಸ್ಸ [ಸ್ವಾಯಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಸೋಯಂ (ಕ॰)] ಅರಹತ್ತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ ಸ್ವಾಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸೋಪಸ್ಸ [ಸೋಯಂ (ಕ॰)] ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ।

"ನ ಖ್ವೇತ್ಥ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಕರಂ ಏಕಂಸೇನ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ - 'ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ'ತಿ। ಠಾನಞ್ಹೇತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ ಸ್ವಾಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಸ್ವಾಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸೋಪಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ।

"ನ ಖ್ವೇತ್ಥ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಕರಂ ಏಕಂಸೇನ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ - 'ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ'ತಿ। ಠಾನಞ್ಹೇತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸ್ವಾಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಸ್ವಾಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ ಸೋಪಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮೀ ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ।

"ನ ಖ್ವೇತ್ಥ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸುಕರಂ ಏಕಂಸೇನ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ - 'ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಚ ಪಣೀತತರೋ ಚಾ'"ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಗಿಲಾನಸುತ್ತಂ

೨೨. [ಪು॰ ಪ॰ ೯೪] "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಲಾನಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ನೇವ ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ , ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋವ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋವ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋವ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ।

“ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯ್ವಾಯಂ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋವ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋವ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋವ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ, ಇಮಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಲಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಗಿಲಾನಭತ್ತಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಗಿಲಾನಭೇಸಜ್ಜಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಲಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಗಿಲಾನಾ ಉಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಗಿಲಾನಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋಮೇ ಗಿಲಾನೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವನಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವನಾಯ ನೇವ ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ।

“ಇಧ, ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವನಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವನಾಯ ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋವ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋವ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವನಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ।

“ತತ್ರ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋವ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋವ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವನಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ, ಇಮಂ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸೇತಬ್ಬೋ। “ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಗಿಲಾನೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಸಙ್ಖಾರಸುತ್ತಂ

೨೩. “ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ [ಸಬ್ಯಾಪಜ್ಝಂ (ಸಬ್ಬತ್ಥ) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ। ಸೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

ತಮೇನಂ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮಾನಂ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತಿ। ಸೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇಹಿ ಫಸ್ಸೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವೇದನಂ ವೇದಯತಿ ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸತ್ತಾ ನೇರಯಿಕಾ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ। ಸೋ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ತಮೇನಂ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮಾನಂ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತಿ। ಸೋ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇಹಿ ಫಸ್ಸೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವೇದನಂ ವೇದಯತಿ ಏಕನ್ತಸುಖಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ। ಸೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ತಮೇನಂ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮಾನಂ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾಪಿ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸನ್ತಿ। ಸೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇಹಿಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೇಹಿಪಿ ಫಸ್ಸೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಮ್ಪಿ ವೇದನಂ ವೇದಯತಿ ವೋಕಿಣ್ಣಸುಖದುಕ್ಖಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ''ನ್ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಬಹುಕಾರಸುತ್ತಂ

೨೪. “ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಾರಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಂ ಆಗಮ್ಮ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ; ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಾರೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆಗಮ್ಮ ಪುಗ್ಗಲೋ ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಾರೋ।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆಗಮ್ಮ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಾರೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಾರಾ।

“ಇಮೇಹಿ ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನತ್ಥಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹುಕಾರೋತಿ ವದಾಮಿ। ಇಮೇಸಂ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಮಿನಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ನ ಸುಪ್ಪತಿಕಾರಂ ವದಾಮಿ, ಯದಿದಂ ಅಭಿವಾದನಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನ-ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನುಪ್ಪದಾನೇನಾ''ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ವಜಿರೂಪಮಸುತ್ತಂ

೧೫. "ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ । ಕತಮೇ ತಯೋ? ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ವಿಜ್ಜೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ವಜಿರೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಟ್ಠಾರುಕೋ [ದುಟ್ಠಾರುಕಾ (ಸೀ॰)] ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ [ಕಥಲಾಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰), ಕಠಲೇನ-ಕಥಲೇನ (ಅಟ್ಠಕಥಾ)] ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ [ಘಟ್ಟಿತಾ (ಸೀ॰)] ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಆಸವಂ ದೇತಿ [ಅಸ್ಸವನೋತಿ (ಸೀ॰)]; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

"ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಜ್ಜೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯಂ ವಿಜ್ಜನ್ತರಿಕಾಯ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಜ್ಜೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

"ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಜಿರೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಜಿರಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭೇಜ್ಜಂ ಮಣಿ ವಾ ಪಾಸಾಣೋ ವಾ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ…ಪೇ॰… ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಜಿರೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। 'ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ'"ನ್ತಿ [ಪು॰ ಪ॰ ೧೦೨]। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸೇವಿತಬ್ಬಸುತ್ತಂ

೧೬. "ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೀನೋ ಹೋತಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುದ್ದಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಕಮ್ಪಾ।

"ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದಿಸೋ ಹೋತಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತಾನಂ ಸತಂ ಸೀಲಕಥಾ ಚ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಪವತ್ತಿನೀ [ಪವತ್ತನೀ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಪು॰ ಪ॰ ೧೨೨ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಮಾಧಿಸಾಮಞ್ಞಗತಾನಂ ಸತಂ ಸಮಾಧಿಕಥಾ ಚ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಪವತ್ತಿನೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಫಾಸು

ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಪಞ್ಞಾಸಾಮಞ್ಞಗತಾನಂ ಸತಂ ಪಞ್ಞಾಕಥಾ ಚ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಪವತ್ತಿನೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಧಿಕೋ ಹೋತಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಇತಿ ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ; ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ; ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ।

“ನಿಹೀಯತಿ ಪುರಿಸೋ ನಿಹೀನಸೇವೀ,
ನ ಚ ಹಾಯೇಥ ಕದಾಚಿ ತುಲ್ಯಸೇವೀ।
ಸೇಟ್ಠಮುಪನಮಂ ಉದೇತಿ ಖಿಪ್ಪಂ,
ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿಂ ಭಜೇಥಾ”ತಿ॥ ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬಸುತ್ತಂ

೨೭. “ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಅಸುಚಿ ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಅಸ್ಸಮಣೋ ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞೋ, ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞೋ, ಅನ್ತೋಪೂತಿ ಅವಸ್ಸುತೋ ಕಸಮ್ಬುಜಾತೋ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ – ‘ಪಾಪಮಿತ್ತೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಸಹಾಯೋ ಪಾಪಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ’ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಿ ಗೂಥಗತೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ದಂಸತಿ [ಡಂಸತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰), ಡಸ್ಸತಿ (ಪೀ॰)], ಅಥ ಖೋ ನಂ ಮಕ್ಖೇತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ – ‘ಪಾಪಮಿತ್ತೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಸಹಾಯೋ ಪಾಪಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ’ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ , ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಟ್ಠಾರುಕೋ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಆಸವಂ ದೇತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿನ್ದುಕಾಲಾತಂ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ ವಾ ಘಟ್ಟಿತಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಚಿಚ್ಚಿಟಾಯತಿ ಚಿಟಿಚಿಟಾಯತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ

ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗೂಥಕೂಪೋ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯಪಿ ಮಂ ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯಪಿ ಮಂ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ – ‘ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ’ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ‘ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ’”ನ್ತಿ।

“ನಿಹೀಯತಿ ಪುರಿಸೋ ನಿಹೀನಸೇವೀ,
ನ ಚ ಹಾಯೇಥ ಕದಾಚಿ ತುಲ್ಯಸೇವೀ।
ಸೇಟ್ಠಮುಪನಮಂ ಉದೇತಿ ಖಿಪ್ಪಂ,
ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿಂ ಭಜೇಥಾ”ತಿ॥ ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಗೂಥಭಾಣೀಸುತ್ತಂ

೨೮. “ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ । ಕತಮೇ ತಯೋ? ಗೂಥಭಾಣೀ, ಪುಪ್ಫಭಾಣೀ, ಮಧುಭಾಣೀ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಗೂಥಭಾಣೀ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಭಗ್ಗತೋ ವಾ ಪರಿಸಗ್ಗತೋ ವಾ [ಸಭಾಗತೋ ವಾ ಪರಿಸಾಗತೋ ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಞಾತಿಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ರಾಜಕುಲಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಅಭಿನೀತೋ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ – ‘ಏಹಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಯಂ ಜಾನಾಸಿ ತಂ ವದೇಹೀ’ತಿ। ಸೋ ಅಜಾನಂ ವಾ ಆಹ ‘ಜಾನಾಮೀ’ತಿ, ಜಾನಂ ವಾ ಆಹ ‘ನ ಜಾನಾಮೀ’ತಿ, ಅಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ ‘ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ ‘ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೦; ಪು॰ ಪ॰ ೯೧]; ಇತಿ ಅತ್ತಹೇತು ವಾ ಪರಹೇತು ವಾ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತು ವಾ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಗೂಥಭಾಣೀ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಪ್ಫಭಾಣೀ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಭಗ್ಗತೋ ವಾ ಪರಿಸಗ್ಗತೋ ವಾ ಞಾತಿಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ರಾಜಕುಲಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಅಭಿನೀತೋ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ – ‘ಏಹಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಯಂ ಪಜಾನಾಸಿ ತಂ ವದೇಹೀ’ತಿ, ಸೋ ಅಜಾನಂ ವಾ ಆಹ ‘ನ ಜಾನಾಮೀ’ತಿ, ಜಾನಂ ವಾ ಆಹ ‘ಜಾನಾಮೀ’ತಿ, ಅಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ ‘ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ ‘ಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ; ಇತಿ ಅತ್ತಹೇತು ವಾ ಪರಹೇತು ವಾ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತು ವಾ ನ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಪ್ಫಭಾಣೀ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಧುಭಾಣೀ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಫರುಸಂ ವಾಚಂ ಪಹಾಯ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ; ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ನೇಲಾ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ಪೇಮನೀಯಾ ಹದಯಙ್ಗಮಾ ಪೋರೀ

ಬಹುಜನಕನ್ತಾ ಬಹುಜನಮನಾಪಾ ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಧುಭಾಣೀ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ''ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಅನ್ಧಸುತ್ತಂ

೨೯. ''ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಅನ್ಧೋ, ಏಕಚಕ್ಖು, ದ್ವಿಚಕ್ಖು। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನ್ಧೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಥಾರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ [ಫಾತಿಕರೇಯ್ಯ (ಸೀ॰)]; ತಥಾರೂಪಮ್ಪಿಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನ್ಧೋ।

''ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಚಕ್ಖು? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಥಾರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ; ತಥಾರೂಪಂ ಪನಸ್ಸ [ತಥಾರೂಪಮ್ಪಿಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಚಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಚಕ್ಖು।

''ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ದ್ವಿಚಕ್ಖು? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಥಾರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ; ತಥಾರೂಪಮ್ಪಿಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ; ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ದ್ವಿಚಕ್ಖು। 'ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ'''ನ್ತಿ।

''ನ ಚೇವ ಭೋಗಾ ತಥಾರೂಪಾ, ನ ಚ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕುಬ್ಬತಿ।
ಉಭಯತ್ಥ ಕಲಿಗ್ಗಾಹೋ, ಅನ್ಧಸ್ಸ ಹತಚಕ್ಖುನೋ॥

''ಅಥಾಪರಾಯಂ ಅಕ್ಖಾತೋ, ಏಕಚಕ್ಖು ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ।
ಧಮ್ಮಾಧಮ್ಮೇನ ಸಠೋಸೋ [ಸಂಸಟ್ಠೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಸಠೋತಿ (ಕ॰)], ಭೋಗಾನಿ ಪರಿಯೇಸತಿ॥

''ಥೇಯ್ಯೇನ ಕೂಟಕಮ್ಮೇನ, ಮುಸಾವಾದೇನ ಚೂಭಯಂ।
ಕುಸಲೋ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘಾತುಂ [ಸಂಹಾತುಂ (ಸ್ಯಾ॰)], ಕಾಮಭೋಗೀ ಚ ಮಾನವೋ।
ಇತೋ ಸೋ ನಿರಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಏಕಚಕ್ಖು ವಿಹಞ್ಞತಿ॥

''ದ್ವಿಚಕ್ಖು ಪನ ಅಕ್ಖಾತೋ, ಸೇಟ್ಠೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ।
ಧಮ್ಮಲದ್ಧೇಹಿ ಭೋಗೇಹಿ, ಉಟ್ಠಾನಾಧಿಗತಂ ಧನಂ॥

''ದದಾತಿ ಸೇಟ್ಠಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಬ್ಯಗ್ಗಮಾನಸೋ ನರೋ।
ಉಪೇತಿ ಭದ್ದಕಂ ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನ ಸೋಚತಿ॥

“ಅನ್ಧಞ್ಚ ಏಕಚಕ್ಖುಞ್ಚ, ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜಯೇ।
ದ್ವಿಚಕ್ಖುಂ ಪನ ಸೇವೇಥ, ಸೇಟ್ಠಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲ”ನ್ತಿ॥ ನವಮಂ।

೧೦. ಅವಕುಜ್ಜಸುತ್ತಂ

೩೦. “ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ [ಪು॰ ಪ॰ ೧೦೭-೧೦೮], ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ; ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಮ್ಭೋ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜೋ [ನಿಕ್ಕುಜ್ಜೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ತತ್ರ ಉದಕಂ ಆಸಿತ್ತಂ ವಿವಟ್ಟತಿ, ನೋ ಸಣ್ಠಾತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ; ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವಾದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ; ವುಟ್ಠಿತೋ ಚ ಖೋ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವಾದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಚ್ಛಙ್ಗೇ ನಾನಾಖಜ್ಜಕಾನಿ ಆಕಿಣ್ಣಾನಿ - ತಿಲಾ ತಣ್ಡುಲಾ ಮೋದಕಾ ಬದರಾ। ಸೋ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸಾ ಪಕಿರೇಯ್ಯ । ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ; ವುಟ್ಠಿತೋ ಚ ಖೋ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ; ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ,

ಕುಮ್ಭೋ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೋ ತತ್ರ ಉದಕಂ ಆಸಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಾತಿ ನೋ ವಿವಟ್ಟತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ; ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। 'ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ'''ನ್ತಿ।

"ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ, ದುಮ್ಮೇಧೋ ಅವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಅಭಿಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ, ಗನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನ ಸನ್ತಿಕೇ॥

"ಆದಿಂ ಕಥಾಯ ಮಜ್ಝಞ್ಚ, ಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ತಾದಿಸೋ।
ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪಞ್ಞಾ ಹಿಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ॥

"ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ, ಸೇಯ್ಯೋ ಏತೇನ ವುಚ್ಚತಿ।
ಅಭಿಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ, ಗನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನ ಸನ್ತಿಕೇ॥

"ಆದಿಂ ಕಥಾಯ ಮಜ್ಝಞ್ಚ, ಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ತಾದಿಸೋ।
ನಿಸಿನ್ನೋ ಆಸನೇ ತಸ್ಮಿಂ, ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ।
ವುಟ್ಠಿತೋ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಗಹಿತಂ ಹಿಸ್ಸ [ಗಹಿತಮ್ಪಿಸ್ಸ (ಕ॰)] ಮುಸ್ಸತಿ॥

"ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಚ ಪುರಿಸೋ, ಸೇಯ್ಯೋ ಏತೇಹಿ [ಏತೇನ (ಕ॰)] ವುಚ್ಚತಿ।
ಅಭಿಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ, ಗನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನ ಸನ್ತಿಕೇ॥

"ಆದಿಂ ಕಥಾಯ ಮಜ್ಝಞ್ಚ, ಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ತಾದಿಸೋ।
ನಿಸಿನ್ನೋ ಆಸನೇ ತಸ್ಮಿಂ, ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ॥

"ಧಾರೇತಿ ಸೇಟ್ಠಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಅಬ್ಯಗ್ಗಮಾನಸೋ ನರೋ।
ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಸಿಯಾ"ತಿ॥ ದಸಮಂ।

ಪುಗ್ಗಲವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಸಮಿದ್ಧ [ಕಾಯಸಕ್ಖಿ (ಸೀ॰), ಸವಿಟ್ಠ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ಸೇಟ್ಠ (ಕ॰)] -ಗಿಲಾನ-ಸಙ್ಖಾರಾ, ಬಹುಕಾರಾ ವಜಿರೇನ ಚ।
ಸೇವಿ-ಜಿಗುಚ್ಛ-ಗೂಥಭಾಣೀ, ಅನ್ಧೋ ಚ ಅವಕುಜ್ಜತಾತಿ॥

೪. ದೇವದೂತವಗ್ಗೋ

೧.ಸಬ್ರಹ್ಮಕಸುತ್ತಂ

೩೧. “ಸಬ್ರಹ್ಮಕಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಯೇಸಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಜ್ಝಾಗಾರೇ ಪೂಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಕಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಯೇಸಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಜ್ಝಾಗಾರೇ ಪೂಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಾಹುನೇಯ್ಯಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಯೇಸಂ ಪುತ್ತಾನಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಅಜ್ಝಾಗಾರೇ ಪೂಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ‘ಬ್ರಹ್ಮಾ’ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ‘ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾ’ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ‘ಆಹುನೇಯ್ಯಾ’ತಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಬಹುಕಾರಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುತ್ತಾನಂ, ಆಪಾದಕಾ ಪೋಸಕಾ, ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಾರೋತಿ।

“ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಮಾತಾಪಿತರೋ, ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚರೇ।
ಆಹುನೇಯ್ಯಾ ಚ ಪುತ್ತಾನಂ, ಪಜಾಯ ಅನುಕಮ್ಪಕಾ॥

“ತಸ್ಮಾ ಹಿ ನೇ ನಮಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸಕ್ಕರೇಯ್ಯ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಅನ್ನೇನ ಅಥ ಪಾನೇನ, ವತ್ಥೇನ ಸಯನೇನ ಚ।
ಉಚ್ಛಾದನೇನ ನ್ಹಾಪನೇನ [ನಹಾಪನೇನ (ಸೀ॰)], ಪಾದಾನಂ ಧೋವನೇನ ಚ॥

“ತಾಯ ನಂ ಪಾರಿಚರಿಯಾಯ, ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಪಣ್ಡಿತಾ।
ಇಧೇವ [ಇಧ ಚೇವ (ಸೀ॰)] ನಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ, ಪೇಚ್ಚ ಸಗ್ಗೇ ಪಮೋದತೀ”ತಿ [ಸಗ್ಗೇ ಚ ಮೋದತೀತಿ (ಸೀ॰) ಇತಿವು॰ ೧೦೬ ಇತಿವುತ್ತಕೇ]॥ ಪಠಮಂ।

೨. ಆನನ್ದಸುತ್ತಂ

೩೨. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ -

“ಸಿಯಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಥಾರೂಪೋ ಸಮಾಧಿಪಟಿಲಾಭೋ ಯಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು; ಯಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೋ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾ”ತಿ? “ಸಿಯಾ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಥಾರೂಪೋ ಸಮಾಧಿಪಟಿಲಾಭೋ ಯಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು; ಯಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೋ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾ”ತಿ।

“ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಸಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಥಾರೂಪೋ ಸಮಾಧಿಪಟಿಲಾಭೋ ಯಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ

ನಾಸ್ಸು; ಯಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೋ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾ''ತಿ?

''ಇಧಾನನ್ದ , ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏವಂ ಹೋತಿ – 'ಏತಂ ಸನ್ತಂ ಏತಂ ಪಣೀತಂ ಯದಿದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ'ನ್ತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಥಾರೂಪೋ ಸಮಾಧಿಪಟಿಲಾಭೋ ಯಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನಾಸ್ಸು; ಯಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೋ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾ''ತಿ।

''ಇದಞ್ಚ ಪನ ಮೇತಂ, ಆನನ್ದ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ ಪಾರಾಯನೇ ಪುಣ್ಣಕಪಞ್ಹೇ –

''ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಪರೋಪರಾನಿ [ಪರೋವರಾನಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೫೪; ಚೂಳನಿ॰ ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೭೩],
ಯಸ್ಸಿಞ್ಜಿತಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ [ಅನಿಘೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಅನಘೋ (?)] ನಿರಾಸೋ,
ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ''ತಿ॥ ದುತಿಯಂ।

೩. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತಂ

೩೩. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ – ''ಸಂಖಿತ್ತೇನಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯಂ; ವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯಂ; ಸಂಖಿತ್ತವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯಂ; ಅಞ್ಞಾತಾರೋ ಚ ದುಲ್ಲಭಾ''ತಿ। ''ಏತಸ್ಸ, ಭಗವಾ, ಕಾಲೋ, ಏತಸ್ಸ, ಸುಗತ, ಕಾಲೋ ಯಂ ಭಗವಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಸಂಖಿತ್ತವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ। ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾತಾರೋ''ತಿ।

''ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ – 'ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಯಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೋ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

''ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸು ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಯಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೋ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತ – 'ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ [ಅಚ್ಛೇಜ್ಜಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ತಣ್ಹಂ, ವಿವತ್ತಯಿ [ವಾವತ್ತಯಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಸಂಯೋಜನಂ, ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ'। ಇದಞ್ಚ ಪನ ಮೇತಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ ಪಾರಾಯನೇ [ಪಾರಾಯಣೇ (ಸೀ॰)] ಉದಯಪಞ್ಹೇ –

“ಪಹಾನಂ ಕಾಮಸಞ್ಞಾನಂ, ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯಂ।
ಥಿನಸ್ಸ ಚ ಪನೂದನಂ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣಂ॥

“ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧಂ , ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ।
ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನ”ನ್ತಿ [ಸು॰ ನಿ॰ ೧೧೧೨; ಚೂಳನಿ॰ ಉದಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೧೩೧]॥
ತತಿಯಂ।

೪. ನಿದಾನಸುತ್ತಂ

೩೪. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ದೋಸೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಮೋಹೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ।

“ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಲೋಭಜಂ ಲೋಭನಿದಾನಂ ಲೋಭಸಮುದಯಂ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ತತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಪಜ್ಜ ವಾ [ಉಪಪಜ್ಜೇ ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಉಪಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೩ ಪಾಳಿಯಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ] ಅಪರೇ ವಾ [ಅಪರಾಪರೇ ವಾ (ಕ॰)] ಪರಿಯಾಯೇ।

“ಯಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೋಸಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ದೋಸಜಂ ದೋಸನಿದಾನಂ ದೋಸಸಮುದಯಂ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ತತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಪಜ್ಜ ವಾ ಅಪರೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ।

“ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಹಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಮೋಹಜಂ ಮೋಹನಿದಾನಂ ಮೋಹಸಮುದಯಂ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ತತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಪಜ್ಜ ವಾ ಅಪರೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬೀಜಾನಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಪೂತೀನಿ ಅವಾತಾತಪಹತಾನಿ ಸಾರಾದಾನಿ ಸುಖಸಯಿತಾನಿ ಸುಖೇತ್ತೇ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ। ದೇವೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಧಾರಂ ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಏವಸ್ಸು ತಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬೀಜಾನಿ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರುಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಲೋಭಜಂ ಲೋಭನಿದಾನಂ ಲೋಭಸಮುದಯಂ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ತತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಪಜ್ಜ ವಾ ಅಪರೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ।

“ಯಂ ದೋಸಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಯಂ ಮೋಹಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಮೋಹಜಂ ಮೋಹನಿದಾನಂ ಮೋಹಸಮುದಯಂ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ತತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ಯತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಚ್ಚತಿ ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಪಜ್ಜ ವಾ ಅಪರೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ।

“ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಅದೋಸೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಅಮೋಹೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ।

“ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಲೋಭಜಂ ಅಲೋಭನಿದಾನಂ ಅಲೋಭಸಮುದಯಂ, ಲೋಭೇ ವಿಗತೇ ಏವಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಂ ಅನಭಾವಙ್ಕತಂ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಂ।

“ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದೋಸಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅದೋಸಜಂ ಅದೋಸನಿದಾನಂ ಅದೋಸಸಮುದಯಂ, ದೋಸೇ ವಿಗತೇ ಏವಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಂ ಅನಭಾವಙ್ಕತಂ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಂ।

“ಯಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮೋಹಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಮೋಹಜಂ ಅಮೋಹನಿದಾನಂ ಅಮೋಹಸಮುದಯಂ, ಮೋಹೇ ವಿಗತೇ ಏವಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಂ ಅನಭಾವಙ್ಕತಂ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಂ।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬೀಜಾನಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಪೂತೀನಿ ಅವಾತಾತಪಹತಾನಿ ಸಾರಾದಾನಿ ಸುಖಸಯಿತಾನಿ। ತಾನಿ ಪುರಿಸೋ ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹೇಯ್ಯ। ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹಿತ್ವಾ ಮಸಿಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಮಸಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಮಹಾವಾತೇ ವಾ ಓಫುಣೇಯ್ಯ [ಓಪುನೇಯ್ಯ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ನದಿಯಾ ವಾ ಸೀಘಸೋತಾಯ ಪವಾಹೇಯ್ಯ। ಏವಸ್ಸು ತಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬೀಜಾನಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾನಿ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾನಿ ಅನಭಾವಙ್ಕತಾನಿ [ಅನಭಾವಕತಾನಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾನಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಅಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಲೋಭಜಂ ಅಲೋಭನಿದಾನಂ ಅಲೋಭಸಮುದಯಂ, ಲೋಭೇ ವಿಗತೇ ಏವಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಂ ಅನಭಾವಙ್ಕತಂ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಂ।

“ಯಂ ಅದೋಸಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಯಂ ಅಮೋಹಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಮೋಹಜಂ ಅಮೋಹನಿದಾನಂ ಅಮೋಹಸಮುದಯಂ, ಮೋಹೇ ವಿಗತೇ ಏವಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ”ತಿ।

“ಲೋಭಜಂ ದೋಸಜಞ್ಚೇವ [ದೋಸಜಂ ಕಮ್ಮಂ (ಕ॰)], ಮೋಹಜಞ್ಚಾಪವಿದ್ದಸು।
ಯಂ ತೇನ ಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ, ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಬಹುಂ।
ಇಧೇವ ತಂ ವೇದನಿಯಂ, ವತ್ಥು ಅಞ್ಞಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ॥

“ತಸ್ಮಾ ಲೋಭಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ, ಮೋಹಜಞ್ಚಾಪಿ ವಿದ್ದಸು।
ವಿಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದಯಂ ಭಿಕ್ಖು, ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ”ತಿ॥ ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಹತ್ಥಕಸುತ್ತಂ

೩೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಆಳವಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಗೋಮಗ್ಗೇ ಸಿಂಸಪಾವನೇ ಪಣ್ಣಸನ್ಥರೇ। ಅಥ ಖೋ ಹತ್ಥಕೋ ಆಳವಕೋ ಜಙ್ಘಾವಿಹಾರಂ ಅನುಚಙ್ಕಮಮಾನೋ ಅನುವಿಚರಮಾನೋ ಅದ್ದಸ ಭಗವನ್ತಂ ಗೋಮಗ್ಗೇ ಸಿಂಸಪಾವನೇ ಪಣ್ಣಸನ್ಥರೇ ನಿಸಿನ್ನಂ। ದಿಸ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಹತ್ಥಕೋ ಆಳವಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – “ಕಚ್ಚಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಸುಖಮಸಯಿತ್ಥಾ”ತಿ? “ಏವಂ , ಕುಮಾರ, ಸುಖಮಸಯಿತ್ಥಂ। ಯೇ ಚ ಪನ ಲೋಕೇ ಸುಖಂ ಸೇನ್ತಿ, ಅಹಂ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿ।

“ಸೀತಾ, ಭನ್ತೇ, ಹೇಮನ್ತಿಕಾ ರತ್ತಿ, ಅನ್ತರಟ್ಠಕೋ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೋ, ಖರಾ ಗೋಕಣ್ಟಕಹತಾ ಭೂಮಿ, ತನುಕೋ ಪಣ್ಣಸನ್ಥರೋ, ವಿರಳಾನಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪತ್ತಾನಿ, ಸೀತಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ, ಸೀತೋ ಚ ವೇರಮ್ಭೋ ವಾತೋ ವಾಯತಿ। ಅಥ ಚ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ – ‘ಏವಂ, ಕುಮಾರ, ಸುಖಮಸಯಿತ್ಥಂ। ಯೇ ಚ ಪನ ಲೋಕೇ ಸುಖಂ ಸೇನ್ತಿ, ಅಹಂ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ’”ತಿ।

“ತೇನ ಹಿ, ಕುಮಾರ, ತಞ್ಞೇವೇತ್ಥ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯಥಾ ತೇ ಖಮೇಯ್ಯ ತಥಾ ನಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಸಿ। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಕುಮಾರ, ಇಧಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತಂ ನಿವಾತಂ ಫುಸಿತಗ್ಗಳಂ ಪಿಹಿತವಾತಪಾನಂ। ತತ್ರಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಗೋನಕತ್ಥತೋ ಪಟಿಕತ್ಥತೋ ಪಟಲಿಕತ್ಥತೋ ಕದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣೋ [ಕಾದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣೋ (ಸೀ॰)] ಸಉತ್ತರಚ್ಛದೋ ಉಭತೋ ಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನೋ; ತೇಲಪ್ಪದೀಪೋ ಚೇತ್ಥ ಝಾಯೇಯ್ಯ [ಜಾಲೇಯ್ಯ (ಕ॰)]; ಚತಸ್ಸೋ ಚ [ತಸ್ಸೇವ (ಕ॰)] ಪಜಾಪತಿಯೋ ಮನಾಪಾಮನಾಪೇನ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಅಸ್ಸು। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಕುಮಾರ, ಸುಖಂ ವಾ ಸೋ ಸಯೇಯ್ಯ ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ತೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ”ತಿ? “ಸುಖಂ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಸಯೇಯ್ಯ। ಯೇ ಚ ಪನ ಲೋಕೇ ಸುಖಂ ಸೇನ್ತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ”ತಿ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಕುಮಾರ, ಅಪಿ ನು ತಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ರಾಗಜಾ ಪರಿಳಾಹಾ ಕಾಯಿಕಾ ವಾ ಚೇತಸಿಕಾ ವಾ ಯೇಹಿ ಸೋ ರಾಗಜೇಹಿ ಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ ದುಕ್ಖಂ ಸಯೇಯ್ಯಾ”ತಿ? “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ।

“ಯೇಹಿ ಖೋ ಸೋ, ಕುಮಾರ, ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ರಾಗಜೇಹಿ ಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ ದುಕ್ಖಂ ಸಯೇಯ್ಯ, ಸೋ ರಾಗೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ। ತಸ್ಮಾಹಂ ಸುಖಮಸಯಿತ್ಥಂ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಕುಮಾರ, ಅಪಿ ನು ತಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ದೋಸಜಾ ಪರಿಳಾಹಾ… ಪೇ॰… ಮೋಹಜಾ ಪರಿಳಾಹಾ ಕಾಯಿಕಾ ವಾ ಚೇತಸಿಕಾ ವಾ ಯೇಹಿ ಸೋ ಮೋಹಜೇಹಿ ಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ ದುಕ್ಖಂ ಸಯೇಯ್ಯಾ”ತಿ? “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ।

“ಯೇ ಹಿ ಖೋ ಸೋ, ಕುಮಾರ, ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಮೋಹಜೇಹಿ ಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ ದುಕ್ಖಂ ಸಯೇಯ್ಯ, ಸೋ ಮೋಹೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ। ತಸ್ಮಾಹಂ ಸುಖಮಸಯಿತ್ಥ”ನ್ತಿ।

[ಚೂಳವ॰ ೩೦೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೨] “ಸಬ್ಬದಾ ವೇ ಸುಖಂ ಸೇತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ।
ಯೋ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ [ಲಿಪ್ಪತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಕಾಮೇಸು, ಸೀತಿಭೂತೋ ನಿರೂಪಧಿ॥

“ಸಬ್ಬಾ ಆಸತ್ತಿಯೋ ಛೇತ್ವಾ, ವಿನೇಯ್ಯ ಹದಯೇ ದರಂ।
ಉಪಸನ್ತೋ ಸುಖಂ ಸೇತಿ, ಸನ್ತಿಂ ಪಪ್ಪುಯ್ಯ ಚೇತಸೋ”ತಿ॥ ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ದೇವದೂತಸುತ್ತಂ

೩೬. “ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವದೂತಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ನಾನಾಬಾಹಾಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಯಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ - ‘ಅಯಂ, ದೇವ, ಪುರಿಸೋ ಅಮತ್ತೇಯ್ಯೋ ಅಪೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ಅಸಾಮಞ್ಞೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞೋ, ನ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯೀ। ಇಮಸ್ಸ ದೇವೋ ದಣ್ಡಂ ಪಣೇತೂ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಪಠಮಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜತಿ ಸಮನುಗಾಹತಿ ಸಮನುಭಾಸತಿ - ‘ಅಮ್ಭೋ, ಪುರಿಸ, ನ ತ್ವಂ ಅದ್ದಸ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಠಮಂ ದೇವದೂತಂ ಪಾತುಭೂತ’ನ್ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ನಾದ್ದಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ನ ತ್ವಂ ಅದ್ದಸ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ ಆಸೀತಿಕಂ ವಾ ನಾವುತಿಕಂ ವಾ ವಸ್ಸಸತಿಕಂ ವಾ [ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೩] ಜಾತಿಯಾ ಜಿಣ್ಣಂ ಗೋಪಾನಸಿವಙ್ಕಂ ಭೋಗ್ಗಂ ದಣ್ಡಪರಾಯಣಂ [ದಣ್ಡಪರಾಯನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪವೇಧಮಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಆತುರಂ ಗತಯೋಬ್ಬನಂ ಖಣ್ಡದನ್ತಂ ಪಲಿತಕೇಸಂ ವಿಲೂನಂ ಖಲ್ಲಿತಸಿರಂ [ಖಲಿತಂ ಸಿರೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಖಲಿತಸಿರಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೩] ವಲಿತಂ ತಿಲಕಾಹತಗತ್ತ’ನ್ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ಅದ್ದಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ, ಪುರಿಸ, ತಸ್ಸ ತೇ ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಸತೋ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ನ ಏತದಹೋಸಿ - ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋಮ್ಹಿ ಜರಾಧಮ್ಮೋ ಜರಂ ಅನತೀತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಮಿ, ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ’ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ನಾಸಕ್ಖಿಸ್ಸಂ, ಭನ್ತೇ। ಪಮಾದಸ್ಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ, ಪುರಿಸ, ಪಮಾದತಾಯ [ಪಮಾದವತಾಯ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೨] ನ ಕಲ್ಯಾಣಮಕಾಸಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ। ತಗ್ಘ ತ್ವಂ [ತಂ (ಕ॰)], ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯಥಾ ತಂ [ತೇ (ಕ॰)] ಪಮತ್ತಂ। ತಂ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏತಂ [ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಾಪಕಮ್ಮಂ [ಪಾಪಂ ಕಮ್ಮಂ (ಸೀ॰)] ನೇವ ಮಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಪಿತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಗಿನಿಯಾ ಕತಂ, ನ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಕತಂ, ನ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇಹಿ ಕತಂ, ನ ದೇವತಾಹಿ ಕತಂ , ನ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತಂ; ಅಥ ಖೋ ತಯಾವೇತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತ್ವಞ್ಞೇವೇತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಸ್ಸಸೀ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಪಠಮಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮನುಗಾಹಿತ್ವಾ ಸಮನುಭಾಸಿತ್ವಾ, ದುತಿಯಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜತಿ ಸಮನುಗಾಹತಿ ಸಮನುಭಾಸತಿ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ನ ತ್ವಂ ಅದ್ದಸ ಮನುಸ್ಸೇಸು ದುತಿಯಂ ದೇವದೂತಂ ಪಾತುಭೂತ’ನ್ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ನಾದ್ದಸಂ, ಭನ್ತೇ’ತಿ। “ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ನ ತ್ವಂ ಅದ್ದಸ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ ಆಬಾಧಿಕಂ ದುಕ್ಖಿತಂ ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನಂ, ಸಕೇ ಮುತ್ತಕರೀಸೇ ಪಲಿಪನ್ನಂ ಸೇಮಾನಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ವುಟ್ಠಾಪಿಯಮಾನಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸಂವೇಸಿಯಮಾನ’ನ್ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ಅದ್ದಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ತಸ್ಸ ತೇ ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಸತೋ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ನ ಏತದಹೋಸಿ - ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋಮ್ಹಿ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಬ್ಯಾಧಿಂ ಅನತೀತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಮಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ’ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ನಾಸಕ್ಖಿಸ್ಸಂ, ಭನ್ತೇ। ಪಮಾದಸ್ಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ , ಪಮಾದತಾಯ ನ ಕಲ್ಯಾಣಮಕಾಸಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ। ತಗ್ಘ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯಥಾ ತಂ ಪಮತ್ತಂ। ತಂ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನೇವ ಮಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಪಿತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಗಿನಿಯಾ ಕತಂ, ನ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಕತಂ, ನ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇಹಿ ಕತಂ, ನ ದೇವತಾಹಿ ಕತಂ, ನ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತಂ; ಅಥ ಖೋ ತಯಾವೇತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। ತ್ವಞ್ಞೇವೇತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಸ್ಸಸೀ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ದುತಿಯಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮನುಗಾಹಿತ್ವಾ ಸಮನುಭಾಸಿತ್ವಾ, ತತಿಯಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜತಿ ಸಮನುಗಾಹತಿ ಸಮನುಭಾಸತಿ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ನ ತ್ವಂ ಅದ್ದಸ ಮನುಸ್ಸೇಸು ತತಿಯಂ ದೇವದೂತಂ ಪಾತುಭೂತ’ನ್ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ನಾದ್ದಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ನ ತ್ವಂ ಅದ್ದಸ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಪುರಿಸಂ ವಾ ಏಕಾಹಮತಂ ವಾ ದ್ವೀಹಮತಂ ವಾ ತೀಹಮತಂ ವಾ ಉದ್ಧುಮಾತಕಂ ವಿನೀಲಕಂ ವಿಪುಬ್ಬಕಜಾತ’ನ್ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ಅದ್ದಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ತಸ್ಸ ತೇ ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಸತೋ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ನ ಏತದಹೋಸಿ - ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋಮ್ಹಿ ಮರಣಧಮ್ಮೋ ಮರಣಂ ಅನತೀತೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಮಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ’ತಿ? ಸೋ ಏವಮಾಹ - ‘ನಾಸಕ್ಖಿಸ್ಸಂ, ಭನ್ತೇ। ಪಮಾದಸ್ಸಂ, ಭನ್ತೇ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ಏವಮಾಹ - ‘ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಪಮಾದತಾಯ ನ ಕಲ್ಯಾಣಮಕಾಸಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ। ತಗ್ಘ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯಥಾ ತಂ ಪಮತ್ತಂ। ತಂ ಖೋ ಪನ ತೇ ಏತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನೇವ ಮಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಪಿತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಗಿನಿಯಾ ಕತಂ, ನ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಕತಂ, ನ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇಹಿ ಕತಂ, ನ ದೇವತಾಹಿ ಕತಂ, ನ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತಂ; ಅಥ ಖೋ ತಯಾವೇತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। ತ್ವಞ್ಞೇವೇತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಸ್ಸಸೀ’”ತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮೋ ರಾಜಾ ತತಿಯಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮನುಗಾಹಿತ್ವಾ ಸಮನುಭಾಸಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಹೋತಿ। ತಮೇನಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಂ ನಾಮ ಕಾರಣಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಹತ್ಥೇ ಗಮೇನ್ತಿ। ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ದುತಿಯಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥೇ ಗಮೇನ್ತಿ। ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಪಾದೇ ಗಮೇನ್ತಿ। ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ದುತಿಯಸ್ಮಿಂ ಪಾದೇ ಗಮೇನ್ತಿ। ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಮಜ್ಝೇ ಉರಸ್ಮಿಂ ಗಮೇನ್ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ [ತಿಪ್ಪಾ (ಸೀ॰)] ಖರಾ ಕಟುಕಾ ವೇದನಾ ವೇದಿಯತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಕಾಲಙ್ಕರೋತಿ ಯಾವ ನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋತಿ।

“ತಮೇನಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಸಂವೇಸೇತ್ವಾ [ಸಂಕಡ್ಢಿತ್ವಾ (ಕ॰)] ಕುಧಾರೀಹಿ ತಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ ಖರಾ ಕಟುಕಾ ವೇದನಾ ವೇದಿಯತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಕಾಲಙ್ಕರೋತಿ ಯಾವ ನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋತಿ।

“ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಉದ್ಧಂಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಸೀಹಿ ತಚ್ಛನ್ತಿ…ಪೇ॰… ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ರಥೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಆದಿತ್ತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಸಜೋತಿಭೂತಾಯ [ಸಞ್ಜೋತಿಭೂತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಸಾರೇನ್ತಿಪಿ ಪಚ್ಚಾಸಾರೇನ್ತಿಪಿ…ಪೇ॰… ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಮಹನ್ತಂ ಅಙ್ಗಾರಪಬ್ಬತಂ ಆದಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಂ ಸಜೋತಿಭೂತಂ ಆರೋಪೇನ್ತಿಪಿ ಓರೋಪೇನ್ತಿಪಿ…ಪೇ॰… ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಉದ್ಧಂಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ತಾಯ ಲೋಹಕುಮ್ಭಿಯಾ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಆದಿತ್ತಾಯ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಸಜೋತಿಭೂತಾಯ। ಸೋ ತತ್ಥ ಫೇಣುದ್ದೇಹಕಂ ಪಚ್ಚಮಾನೋ ಸಕಿಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕಿಮ್ಪಿ ತಿರಿಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ ಖರಾ ಕಟುಕಾ ವೇದನಾ ವೇದಿಯತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ ಯಾವ ನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋತಿ। ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ಸೋ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾನಿರಯೋ -

“ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ ಚತುದ್ವಾರೋ, ವಿಭತ್ತೋ ಭಾಗಸೋ ಮಿತೋ।
ಅಯೋಪಾಕಾರಪರಿಯನ್ತೋ, ಅಯಸಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತೋ॥

“ತಸ್ಸ ಅಯೋಮಯಾ ಭೂಮಿ, ಜಲಿತಾ ತೇಜಸಾ ಯುತಾ।
ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತಂ, ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಬ್ಬದಾ”ತಿ [ಪೇ॰ ವ॰ ೭೦-೭೧, ೨೪೦-೨೪೧]॥

“ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಏತದಹೋಸಿ – ‘ಯೇ ಕಿರ, ಭೋ, ಲೋಕೇ ಪಾಪಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ ತೇ ಏವರೂಪಾ ವಿವಿಧಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಕರೀಯನ್ತಿ। ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಭೇಯ್ಯಂ, ತಥಾಗತೋ ಚ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಞ್ಚಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ಚ ಮೇ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಚಾಹಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯ’ನ್ತಿ। ತಂ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಸುತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯದೇವ ಮೇ ಸಾಮಂ ಞಾತಂ ಸಾಮಂ ದಿಟ್ಠಂ ಸಾಮಂ ವಿದಿತಂ ತದೇವಾಹಂ ವದಾಮೀ”ತಿ।

“ಚೋದಿತಾ ದೇವದೂತೇಹಿ, ಯೇ ಪಮಜ್ಜನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
ತೇ ದೀಘರತ್ತಂ ಸೋಚನ್ತಿ, ಹೀನಕಾಯೂಪಗಾ ನರಾ॥

“ಯೇ ಚ ಖೋ ದೇವದೂತೇಹಿ, ಸನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಇಧ।
ಚೋದಿತಾ ನಪ್ಪಮಜ್ಜನ್ತಿ, ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಕುದಾಚನಂ॥

“ಉಪಾದಾನೇ ಭಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ಜಾತಿಮರಣಸಮ್ಭವೇ।
ಅನುಪಾದಾ ವಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಜಾತಿಮರಣಸಙ್ಖಯೇ॥

“ತೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ [ತೇ ಖೋಪ್ಪಮತ್ತಾ (ಸೀ॰), ತೇ ಖೇಮಪ್ಪತ್ತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೧] ಸುಖಿನೋ [ಸುಖಿತಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)], ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।
ಸಬ್ಬವೇರಭಯಾತೀತಾ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಂ ಉಪಚ್ಚಗು”ನ್ತಿ॥ ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಚತುಮಹಾರಾಜಸುತ್ತಂ

೩೭. “ಅಟ್ಠಮಿಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಅನುವಿಚರನ್ತಿ – ‘ಕಚ್ಚಿ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ’ತಿ। ಚಾತುದ್ದಸಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಪುತ್ತಾ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಅನುವಿಚರನ್ತಿ – ‘ಕಚ್ಚಿ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ’ತಿ। ತದಹು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೋಸಥೇ ಪನ್ನರಸೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಸಾಮಞ್ಞೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಅನುವಿಚರನ್ತಿ – ‘ಕಚ್ಚಿ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ’”ತಿ।

“ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ಸಭಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ – ‘ಅಪ್ಪಕಾ ಖೋ, ಮಾರಿಸಾ, ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ

ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ'ತಿ। ತೇನ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ಅನತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ - 'ದಿಬ್ಬಾ ವತ, ಭೋ, ಕಾಯಾ ಪರಿಹಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪರಿಪೂರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಸುರಕಾಯಾ'"ತಿ।

"ಸಚೇ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ಸಭಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ - 'ಬಹೂ ಖೋ , ಮಾರಿಸಾ, ಮನುಸ್ಸಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮತ್ತೇಯ್ಯಾ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಾ ಕುಲೇ ಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸನ್ತಿ ಪಟಿಜಾಗರೋನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ'ತಿ। ತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ಅತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ - 'ದಿಬ್ಬಾ ವತ, ಭೋ, ಕಾಯಾ ಪರಿಪೂರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪರಿಹಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಸುರಕಾಯಾ'"ತಿ।

"ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ದೇವೇ ತಾವತಿಂಸೇ ಅನುನಯಮಾನೋ ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ಪಞ್ಚದಸಿಂ, ಯಾ ಚ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೀ।
ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸುಸಮಾಗತಂ।
ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸೇಯ್ಯ, ಯೋಪಿಸ್ಸ [ಯೋಪಸ್ಸ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಮಾದಿಸೋ ನರೋ"ತಿ॥

"ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಗಾಥಾ ದುಗ್ಗೀತಾ ನ ಸುಗೀತಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಾ ನ ಸುಭಾಸಿತಾ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸಕ್ಕೋ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅವೀತರಾಗೋ ಅವೀತದೋಸೋ ಅವೀತಮೋಹೋ।

"ಯೋ ಚ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವುಸಿತವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಖೋ ಏತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ [ತಸ್ಸ ಖೋ ಏತಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰), ತಸ್ಸ ಖೋ ಏವಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ (ಕ॰)] ಕಲ್ಲಂ ವಚನಾಯ -

"ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ಪಞ್ಚದಸಿಂ, ಯಾ ಚ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೀ।
ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸುಸಮಾಗತಂ।
ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸೇಯ್ಯ, ಯೋಪಿಸ್ಸ ಮಾದಿಸೋ ನರೋ"ತಿ॥

"ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸೋ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವೀತರಾಗೋ ವೀತದೋಸೋ ವೀತಮೋಹೋ"ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ದುತಿಯಚತುಮಹಾರಾಜಸುತ್ತಂ

೩೮. "ಭೂತಪುಬ್ಬಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ದೇವೇ ತಾವತಿಂಸೇ ಅನುನಯಮಾನೋ ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ಪಞ್ಚದಸಿಂ, ಯಾ ಚ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೀ।
ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸುಸಮಾಗತಂ।
ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸೇಯ್ಯ, ಯೋಪಿಸ್ಸ ಮಾದಿಸೋ ನರೋ"ತಿ॥

“ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಗಾಥಾ ದುಗ್ಗೀತಾ ನ ಸುಗೀತಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಾ ನ ಸುಭಾಸಿತಾ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸಕ್ಕೋ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಸೋಕೇಹಿ ಪರಿದೇವೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಾಯಾಸೇಹಿ, ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ ವದಾಮಿ।

“ಯೋ ಚ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಖೋ ಏತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಲ್ಲಂ ವಚನಾಯ –

> “ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ಪಞ್ಚದಸಿಂ, ಯಾ ಚ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೀ।
> ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಞ್ಚ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸುಸಮಾಗತಂ।
> ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸೇಯ್ಯ, ಯೋಪಿಸ್ಸ ಮಾದಿಸೋ ನರೋ”ತಿ॥

“ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸೋ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಮುತ್ತೋ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಸೋಕೇಹಿ ಪರಿದೇವೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಾಯಾಸೇಹಿ, ಪರಿಮುತ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ ವದಾಮೀ”ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಸುಖುಮಾಲಸುತ್ತಂ

೩೯. “ಸುಖುಮಾಲೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಮಸುಖುಮಾಲೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖುಮಾಲೋ। ಮಮ ಸುದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಿತು ನಿವೇಸನೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯೋ ಕಾರಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕತ್ಥ ಸುದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪ್ಪಲಂ ವಪ್ಪತಿ [ಪುಪ್ಫತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಏಕತ್ಥ ಪದುಮಂ, ಏಕತ್ಥ ಪುಣ್ಡರೀಕಂ, ಯಾವದೇವ ಮಮತ್ಥಾಯ । ನ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಕಾಸಿಕಂ ಚನ್ದನಂ ಧಾರೇಮಿ [ಕಾಸಿಕಂ ಚನ್ದನಂ ಧಾರೇಮಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰), ಅಕಾಸಿಕಂ ಧಾರೇಮಿ (?)]। ಕಾಸಿಕಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸು ಮೇ ತಂ ವೇಠನಂ ಹೋತಿ, ಕಾಸಿಕಾ ಕಞ್ಚುಕಾ, ಕಾಸಿಕಂ ನಿವಾಸನಂ, ಕಾಸಿಕೋ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೋ। ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ [ರತ್ತಿದಿವಂ (ಕ॰)] ಖೋ ಪನ ಮೇ ಸು ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರೀಯತಿ – ‘ಮಾ ನಂ ಫುಸಿ ಸೀತಂ ವಾ ಉಣ್ಹಂ ವಾ ತಿಣಂ ವಾ ರಜೋ ವಾ ಉಸ್ಸಾವೋ ವಾ’”ತಿ।

“ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪಾಸಾದಾ ಅಹೇಸುಂ – ಏಕೋ ಹೇಮನ್ತಿಕೋ, ಏಕೋ ಗಿಮ್ಹಿಕೋ, ಏಕೋ ವಸ್ಸಿಕೋ। ಸೋ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸ್ಸಿಕೇ ಪಾಸಾದೇ ವಸ್ಸಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ನಿಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ತೂರಿಯೇಹಿ ಪರಿಚಾರಯಮಾನೋ [ಪರಿಚಾರಿಯಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ನ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದಂ ಓರೋಹಾಮಿ। ಯಥಾ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ನಿವೇಸನೇ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸಸ್ಸ ಕಣಾಜಕಂ ಭೋಜನಂ ದೀಯತಿ ಬಿಲಙ್ಗದುತಿಯಂ, ಏವಮೇವಸ್ಸು ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಿತು ನಿವೇಸನೇ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸಸ್ಸ ಸಾಲಿಮಂಸೋದನೋ ದೀಯತಿ।

“ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಏವರೂಪೇನ ಚ ಸುಖುಮಾಲೇನ ಏತದಹೋಸಿ – ‘ಅಸ್ಸುತವಾ ಖೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅತ್ತನಾ ಜರಾಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಜರಂ ಅನತೀತೋ ಪರಂ ಜಿಣ್ಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಟ್ಟೀಯತಿ ಹರಾಯತಿ ಜಿಗುಚ್ಛತಿ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಅತಿಸಿತ್ವಾ, ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋಮ್ಹಿ ಜರಾಧಮ್ಮೋ ಜರಂ ಅನತೀತೋ। ಅಹಞ್ಚೇವ [ಅಹಞ್ಚೇ (?)] ಖೋ ಪನ ಜರಾಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಜರಂ ಅನತೀತೋ ಪರಂ ಜಿಣ್ಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಟ್ಟೀಯೇಯ್ಯಂ ಹರಾಯೇಯ್ಯಂ ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ನ ಮೇತಂ ಅಸ್ಸ ಪತಿರೂಪ’ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೋ ಯೋ ಯೋಬ್ಬನೇ ಯೋಬ್ಬನಮದೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀಯಿ।

“ಅಸ್ಸುತವಾ ಖೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅತ್ತನಾ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಬ್ಯಾಧಿಂ ಅನತೀತೋ ಪರಂ ಬ್ಯಾಧಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಟ್ಟೀಯತಿ ಹರಾಯತಿ ಜಿಗುಚ್ಛತಿ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಅತಿಸಿತ್ವಾ - ‘ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋಮ್ಹಿ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಬ್ಯಾಧಿಂ ಅನತೀತೋ, ಅಹಞ್ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಬ್ಯಾಧಿಂ ಅನತೀತೋ ಪರಂ ಬ್ಯಾಧಿಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಟ್ಟೀಯೇಯ್ಯಂ ಹರಾಯೇಯ್ಯಂ ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ನ ಮೇತಂ ಅಸ್ಸ ಪತಿರೂಪ’ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೋ ಯೋ ಆರೋಗ್ಯೇ ಆರೋಗ್ಯಮದೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀಯಿ।

“ಅಸ್ಸುತವಾ ಖೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅತ್ತನಾ ಮರಣಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಮರಣಂ ಅನತೀತೋ ಪರಂ ಮತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಟ್ಟೀಯತಿ ಹರಾಯತಿ ಜಿಗುಚ್ಛತಿ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಅತಿಸಿತ್ವಾ - ‘ಅಹಮ್ಪಿ ಖೋಮ್ಹಿ ಮರಣಧಮ್ಮೋ, ಮರಣಂ ಅನತೀತೋ, ಅಹಂ ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಮರಣಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಮರಣಂ ಅನತೀತೋ ಪರಂ ಮತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಟ್ಟೀಯೇಯ್ಯಂ ಹರಾಯೇಯ್ಯಂ ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ನ ಮೇತಂ ಅಸ್ಸ ಪತಿರೂಪ’ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೋ ಯೋ ಜೀವಿತೇ ಜೀವಿತಮದೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀಯೀ”ತಿ।

“ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮದಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಯೋಬ್ಬನಮದೋ, ಆರೋಗ್ಯಮದೋ, ಜೀವಿತಮದೋ। ಯೋಬ್ಬನಮದಮತ್ತೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಆರೋಗ್ಯಮದಮತ್ತೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ...ಪೇ॰... ಜೀವಿತಮದಮತ್ತೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ , ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

“ಯೋಬ್ಬನಮದಮತ್ತೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಆರೋಗ್ಯಮದಮತ್ತೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು...ಪೇ॰... ಜೀವಿತಮದಮತ್ತೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತೀ”ತಿ।

“ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಾ ಜರಾಧಮ್ಮಾ, ಅಥೋ ಮರಣಧಮ್ಮಿನೋ।
ಯಥಾಧಮ್ಮಾ [ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಜರಾಧಮ್ಮೋ, ಅಥೋ ಮರಣಧಮ್ಮಿಕೋ। ಯಥಾ ಧಮ್ಮೋ (ಕ॰)] ತಥಾಸನ್ತಾ, ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ॥

“ಅಹಞ್ಚೇ ತಂ ಜಿಗುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಏವಂಧಮ್ಮೇಸು ಪಾಣಿಸು।
ನ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಸ್ಸ, ಮಮ ಏವಂ ವಿಹಾರಿನೋ॥

“ಸೋಹಂ ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ, ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ನಿರೂಪಧಿಂ।
ಆರೋಗ್ಯೇ ಯೋಬ್ಬನಸ್ಮಿಞ್ಚ, ಜೀವಿತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಯೇ ಮದಾ॥

“ಸಬ್ಬೇ ಮದೇ ಅಭಿಭೋಸ್ಮಿ [ಅತೀತೋಸ್ಮಿ (ಕ॰)], ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ದಟ್ಠು ಖೇಮತಂ।
ತಸ್ಸ ಮೇ ಅಹು ಉಸ್ಸಾಹೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಭಿಪಸ್ಸತೋ॥

“ನಾಹಂ ಭಬ್ಬೋ ಏತರಹಿ, ಕಾಮಾನಿ ಪಟಿಸೇವಿತುಂ।
ಅನಿವತ್ತಿ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಾಯಣೋ”ತಿ॥ ನವಮಂ।

೧೦. ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ

೪೦. "ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ, ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ, ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ। ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತೋ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ ವಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - 'ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಚೀವರಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಹೇತು, ನ ಸೇನಾಸನಹೇತು, ನ ಇತಿಭವಾಭವಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಅಪಿ ಚ ಖೋಮ್ಹಿ ಓತಿಣ್ಣೋ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಸೋಕೇಹಿ ಪರಿದೇವೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಾಯಾಸೇಹಿ, ದುಕ್ಖೋತಿಣ್ಣೋ ದುಕ್ಖಪರೇತೋ। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾತಿ। ಅಹಞ್ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಯಾದಿಸಕೇ [ಯಾದಿಸಕೇ ವಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಕಾಮೇ ಓಹಾಯ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ತಾದಿಸಕೇ ವಾ [ಚ (ಕ॰)] ಕಾಮೇ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಂ ತತೋ ವಾ [ಚ (ಕ॰)] ಪಾಪಿಟ್ಠತರೇ, ನ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - 'ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಸಲ್ಲೀನಂ, ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ, ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋ ಅಸಾರದ್ಧೋ, ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಅತ್ತಾನಂಯೇವ ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತಿ, ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತಿ, ಸಾವಜ್ಜಂ ಪಜಹತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಭಾವೇತಿ, ಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತೋ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ ವಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - 'ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಚೀವರಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಹೇತು, ನ ಸೇನಾಸನಹೇತು, ನ ಇತಿಭವಾಭವಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಅಪಿ ಚ ಖೋಮ್ಹಿ ಓತಿಣ್ಣೋ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಸೋಕೇಹಿ ಪರಿದೇವೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಾಯಾಸೇಹಿ, ದುಕ್ಖೋತಿಣ್ಣೋ ದುಕ್ಖಪರೇತೋ। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ'ತಿ। ಅಹಞ್ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿತಕ್ಕೇಯ್ಯಂ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿತಕ್ಕೇಯ್ಯಂ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ ವಾ ವಿತಕ್ಕೇಯ್ಯಂ, ಮಹಾ ಖೋ ಪನಾಯಂ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ। ಮಹನ್ತಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಸನ್ತಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾ ಪರಚಿತ್ತವಿದುನೋ। ತೇ ದೂರತೋಪಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಆಸನ್ನಾಪಿ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಚೇತಸಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಜಾನನ್ತಿ [ಜಾನನ್ತಿ (ಕ॰)]। ತೇಪಿ ಮಂ ಏವಂ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ - 'ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಇಮಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಸದ್ಧಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರತಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ'ತಿ। ದೇವತಾಪಿ ಖೋ ಸನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಿನಿಯೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾ ಪರಚಿತ್ತವಿದುನಿಯೋ। ತಾ ದೂರತೋಪಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಆಸನ್ನಾಪಿ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಚೇತಸಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನನ್ತಿ। ತಾಪಿ ಮಂ ಏವಂ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ - 'ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಇಮಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಸದ್ಧಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರತಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ'ತಿ। ಸೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - 'ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಸಲ್ಲೀನಂ, ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ, ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋ ಅಸಾರದ್ಧೋ, ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಲೋಕಂಯೇವ ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತಿ, ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತಿ, ಸಾವಜ್ಜಂ ಪಜಹತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಭಾವೇತಿ, ಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತೋ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ ವಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ - 'ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಚೀವರಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಹೇತು, ನ ಸೇನಾಸನಹೇತು, ನ ಇತಿಭವಾಭವಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಅಪಿ ಚ ಖೋಮ್ಹಿ ಓತಿಣ್ಣೋ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಸೋಕೇಹಿ ಪರಿದೇವೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಾಯಾಸೇಹಿ, ದುಕ್ಖೋತಿಣ್ಣೋ ದುಕ್ಖಪರೇತೋ। ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಇಮಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾತಿ। ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಮೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ

ಜಾನಂ ಪಸ್ಸಂ ವಿಹರನ್ತಿ। ಅಹಞ್ಚೇವ ಖೋ ಪನ ಏವಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಕುಸೀತೋ ವಿಹರೇಯ್ಯಂ ಪಮತ್ತೋ, ನ ಮೇತಂ ಅಸ್ಸ ಪತಿರೂಪ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ – 'ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಸಲ್ಲೀನಂ, ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ, ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋ ಅಸಾರದ್ಧೋ, ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತಿ, ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತಿ, ಸಾವಜ್ಜಂ ಪಜಹತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಭಾವೇತಿ, ಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಾನೀ"ತಿ।

"ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ರಹೋ ನಾಮ, ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಪಕುಬ್ಬತೋ।
ಅತ್ತಾ ತೇ ಪುರಿಸ ಜಾನಾತಿ, ಸಚ್ಚಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಮುಸಾ॥

"ಕಲ್ಯಾಣಂ ವತ ಭೋ ಸಕ್ಖಿ, ಅತ್ತಾನಂ ಅತಿಮಞ್ಞಸಿ।
ಯೋ ಸನ್ತಂ ಅತ್ತನಿ ಪಾಪಂ, ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಗೂಹಸಿ॥

"ಪಸ್ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ಚ ತಥಾಗತಾ ಚ,
ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಬಾಲಂ ವಿಸಮಂ ಚರನ್ತಂ।
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಅತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಕೋ ಚ [ಅತ್ತಾಧಿಪಕೋ ಸಕೋ ಚರೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)],
ಲೋಕಾಧಿಪೋ ಚ ನಿಪಕೋ ಚ ಝಾಯೀ॥

"ಧಮ್ಮಾಧಿಪೋ ಚ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ,
ನ ಹೀಯತಿ ಸಚ್ಚಪರಕ್ಕಮೋ ಮುನಿ।
ಪಸಯ್ಹ ಮಾರಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅನ್ತಕಂ,
ಯೋ ಚ ಫುಸೀ ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪಧಾನವಾ।
ಸೋ ತಾದಿಸೋ ಲೋಕವಿದೂ ಸುಮೇಧೋ,
ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅತಮ್ಮಯೋ ಮುನೀ"ತಿ॥ ದಸಮಂ।

ದೇವದೂತವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಬ್ರಹ್ಮ ಆನನ್ದ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ನಿದಾನಂ ಹತ್ಥಕೇನ ಚ।
ದೂತಾ ದುವೇ ಚ ರಾಜಾನೋ, ಸುಖುಮಾಲಾಧಿಪತೇಯ್ಯೇನ ಚಾತಿ॥

೫. ಚೂಳವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಸುತ್ತಂ

೪೧. “ತಿಣ್ಣಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ? ಸದ್ಧಾಯ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಇಮೇಸಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ”ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ತಿಠಾನಸುತ್ತಂ

೪೨. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಾನೇಹಿ ಸದ್ಧೋ ಪಸನ್ನೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ , ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ ಮುತ್ತಚಾಗೋ ಪಯತಪಾಣಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದಾನಸಂವಿಭಾಗರತೋ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಸದ್ಧೋ ಪಸನ್ನೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”।

“ದಸ್ಸನಕಾಮೋ ಸೀಲವತಂ, ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಮಿಚ್ಛತಿ।
ವಿನಯೇ ಮಚ್ಛೇರಮಲಂ, ಸ ವೇ ಸದ್ಧೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥ ದುತಿಯಂ।

೩. ಅತ್ಥವಸಸುತ್ತಂ

೪೩. “ತಯೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ಥವಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನ ಅಲಮೇವ ಪರೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಸೋ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಸೋ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ಯೋ ಚೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಯೋ ಚ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಉಭೋ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನ ಅಲಮೇವ ಪರೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು”ನ್ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಕಥಾಪವತ್ತಿಸುತ್ತಂ

೪೪. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಾನೇಹಿ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿನೀ ಹೋತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಸೋ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಸೋ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಚ। ಯೋ ಚೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಯೋ ಚ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಉಭೋ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಚ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿನೀ ಹೋತೀ”ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತಂ

೪೫. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ದಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಪಞ್ಞತ್ತಂ । ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಪಞ್ಞತ್ತಾ। ಮಾತಾಪಿತೂನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಪಣ್ಡಿತಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಪಞ್ಞತ್ತಾನೀ”ತಿ।

“ಸಬ್ಭಿ ದಾನಂ ಉಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಅಹಿಂಸಾ ಸಂಯಮೋ ದಮೋ।
ಮಾತಾಪಿತು ಉಪಟ್ಠಾನಂ, ಸನ್ತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನಂ॥

“ಸತಂ ಏತಾನಿ ಠಾನಾನಿ, ಯಾನಿ ಸೇವೇಥ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಅರಿಯೋ ದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸ ಲೋಕಂ ಭಜತೇ ಸಿವ”ನ್ತಿ॥ ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸೀಲವನ್ತಸುತ್ತಂ

೪೬. “ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವನ್ತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕಾಯೇನ , ವಾಚಾಯ , ಮನಸಾ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವನ್ತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತೀ”ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ

೪೭. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಖತಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಸಙ್ಖತಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನೀ”ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಅಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ

೪೮. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸಙ್ಖತಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ನ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ವಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಅಸಙ್ಖತಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನೀ”ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಪಬ್ಬತರಾಜಸುತ್ತಂ

೪೯. “ಹಿಮವನ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಬ್ಬತರಾಜಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾಸಾಲಾ ತೀಹಿ ವಡ್ಢೀಹಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ। ಕತಮಾಹಿ ತೀಹಿ? ಸಾಖಾಪತ್ತಪಲಾಸೇನ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ತಚಪಪಟಿಕಾಯ ವಡ್ಢನ್ತಿ , ಫೇಗ್ಗುಸಾರೇನ ವಡ್ಢನ್ತಿ। ಹಿಮವನ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಬ್ಬತರಾಜಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾಸಾಲಾ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿ ವಡ್ಢೀಹಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದ್ಧಂ ಕುಲಪತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನ್ತೋ ಜನೋ ತೀಹಿ ವಡ್ಢೀಹಿ ವಡ್ಢತಿ। ಕತಮಾಹಿ ತೀಹಿ? ಸದ್ಧಾಯ ವಡ್ಢತಿ, ಸೀಲೇನ ವಡ್ಢತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ವಡ್ಢತಿ। ಸದ್ಧಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಲಪತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನ್ತೋ ಜನೋ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿ ವಡ್ಢೀಹಿ ವಡ್ಢತೀ”ತಿ।

“ಯಥಾಪಿ ಪಬ್ಬತೋ ಸೇಲೋ, ಅರಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹಾವನೇ।
ತಂ ರುಕ್ಖಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ, ವಡ್ಢನ್ತೇ ತೇ ವನಪ್ಪತೀ॥

“ತಥೇವ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಸದ್ಧಂ ಕುಲಪತಿಂ ಇಧ।
ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಪುತ್ತದಾರಾ ಚ ಬನ್ಧವಾ।
ಅಮಚ್ಚಾ ಞಾತಿಸಙ್ಘಾ ಚ, ಯೇ ಚಸ್ಸ ಅನುಜೀವಿನೋ॥

“ತ್ಯಾಸ್ಸ ಸೀಲವತೋ ಸೀಲಂ, ಚಾಗಂ ಸುಚರಿತಾನಿ ಚ।

ಪಸ್ಸಮಾನಾನುಕುಬ್ಬನ್ತಿ, ಅತ್ತಮತ್ಥಂ [ಯೇ ಭವನ್ತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ವಿಚಕ್ಖಣಾ॥

“ಇಧ ಧಮ್ಮಂ ಚರಿತ್ವಾನ, ಮಗ್ಗಂ ಸುಗತಿಗಾಮಿನಂ।
ನನ್ದಿನೋ ದೇವಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಮೋದನ್ತಿ ಕಾಮಕಾಮಿನೋ”ತಿ॥ ನವಮಂ।

೧೦. ಆತಪ್ಪಕರಣೀಯಸುತ್ತಂ

೫೦. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಾನೇಹಿ ಆತಪ್ಪಂ ಕರಣೀಯಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಆತಪ್ಪಂ ಕರಣೀಯಂ , ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಆತಪ್ಪಂ ಕರಣೀಯಂ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಸಾರೀರಿಕಾನಂ ವೇದನಾನಂ ದುಕ್ಖಾನಂ ತಿಬ್ಬಾನಂ ಖರಾನಂ ಕಟುಕಾನಂ ಅಸಾತಾನಂ ಅಮನಾಪಾನಂ ಪಾಣಹರಾನಂ ಅಧಿವಾಸನಾಯ ಆತಪ್ಪಂ ಕರಣೀಯಂ। ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಾನೇಹಿ ಆತಪ್ಪಂ ಕರಣೀಯಂ।

“ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಆತಪ್ಪಂ ಕರೋತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಆತಪ್ಪಂ ಕರೋತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಸಾರೀರಿಕಾನಂ ವೇದನಾನಂ ದುಕ್ಖಾನಂ ತಿಬ್ಬಾನಂ ಖರಾನಂ ಕಟುಕಾನಂ ಅಸಾತಾನಂ ಅಮನಾಪಾನಂ ಪಾಣಹರಾನಂ ಅಧಿವಾಸನಾಯ ಆತಪ್ಪಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆತಾಪೀ ನಿಪಕೋ ಸತೋ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾ”ತಿ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಮಹಾಚೋರಸುತ್ತಂ

೫೧. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಹಾಚೋರೋ ಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ನಿಲ್ಲೋಪಮ್ಪಿ ಹರತಿ, ಏಕಾಗಾರಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಪನ್ಥೇಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ಹೋತಿ, ಗಹನನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ಹೋತಿ, ಬಲವನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ನದೀವಿದುಗ್ಗಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ ಪಬ್ಬತವಿಸಮಂ ವಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ಗಹನನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ತಿಣಗಹನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ, ರುಕ್ಖಗಹನಂ ವಾ ರೋಧಂ [ಗೇಧಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ವಾ ಮಹಾವನಸಣ್ಡಂ ವಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ಗಹನನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ಬಲವನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ರಾಜಾನಂ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – ‘ಸಚೇ ಮಂ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವಕ್ಖತಿ, ಇಮೇ ಮೇ ರಾಜಾನೋ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ವಾ ಪರಿಯೋಧಾಯ ಅತ್ಥಂ ಭಣಿಸ್ಸನ್ತೀ’ತಿ। ಸಚೇ ನಂ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹ, ತ್ಯಾಸ್ಸ ರಾಜಾನೋ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ವಾ ಪರಿಯೋಧಾಯ ಅತ್ಥಂ ಭಣನ್ತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಚೋರೋ ಬಲವನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಹಾಚೋರೋ ಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ನಿಲ್ಲೋಪಮ್ಪಿ ಹರತಿ, ಏಕಾಗಾರಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಪನ್ಥೇಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಖತಂ ಉಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಸಾವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಾನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ಹೋತಿ ಗಹನನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ಬಲವನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ವಿಸಮೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ವಿಸಮೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ವಿಸಮೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಗಹನನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಗಹನನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಬಲವನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ರಾಜಾನಂ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – ‘ಸಚೇ ಮಂ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವಕ್ಖತಿ, ಇಮೇ ಮೇ ರಾಜಾನೋ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ವಾ ಪರಿಯೋಧಾಯ ಅತ್ಥಂ ಭಣಿಸ್ಸನ್ತೀ’ತಿ। ಸಚೇ ನಂ ಕೋಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹ, ತ್ಯಾಸ್ಸ ರಾಜಾನೋ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ವಾ ಪರಿಯೋಧಾಯ ಅತ್ಥಂ ಭಣನ್ತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಬಲವನಿಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾಪಭಿಕ್ಖು ಖತಂ ಉಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಸಾವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಾನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ”ತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

ಚೂಳವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಸಮ್ಮುಖೀ ಠಾನತ್ಥವಸಂ, ಪವತ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತ ಸೀಲವಂ।
ಸಙ್ಖತಂ ಪಬ್ಬತಾತಪ್ಪಂ, ಮಹಾಚೋರೇನೇಕಾದಸಾತಿ [ಮಹಾಚೋರೇನ ತೇ ದಸಾತಿ (ಕ॰)]॥

ಪಠಮೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

೨. ದುತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಂ

(೮) ೧. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮದ್ವೇಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತಂ

೫೨. ಅಥ ಖೋ ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜಿಣ್ಣಾ ವುದ್ಧಾ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಅದ್ಧಗತಾ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಜಾತಿಯಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ಖೋ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ - "ಮಯಮಸ್ಸು, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜಿಣ್ಣಾ ವುದ್ಧಾ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಅದ್ಧಗತಾ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಜಾತಿಯಾ; ತೇ ಚಮ್ಹಾ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಅಕತಕುಸಲಾ ಅಕತಭೀರುತ್ತಾಣಾ। ಓವದತು ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ, ಅನುಸಾಸತು ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ।

"ತಗ್ಘ ತುಮ್ಹೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಜಿಣ್ಣಾ ವುದ್ಧಾ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಅದ್ಧಗತಾ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಜಾತಿಯಾ; ತೇ ಚತ್ಥ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಅಕತಕುಸಲಾ ಅಕತಭೀರುತ್ತಾಣಾ। ಉಪನೀಯತಿ ಖೋ ಅಯಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲೋಕೋ ಜರಾಯ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಮರಣೇನ। ಏವಂ ಉಪನೀಯಮಾನೇ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲೋಕೇ ಜರಾಯ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಮರಣೇನ, ಯೋ ಇಧ ಕಾಯೇನ ಸಂಯಮೋ ವಾಚಾಯ ಸಂಯಮೋ ಮನಸಾ ಸಂಯಮೋ, ತಂ ತಸ್ಸ ಪೇತಸ್ಸ ತಾಣಞ್ಚ ಲೇಣಞ್ಚ ದೀಪಞ್ಚ ಸರಣಞ್ಚ ಪರಾಯಣಞ್ಚಾ"ತಿ।

"ಉಪನೀಯತಿ ಜೀವಿತಮಪ್ಪಮಾಯು,
ಜರೂಪನೀತಸ್ಸ ನ ಸನ್ತಿ ತಾಣಾ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಮರಣೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ,
ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಯಿರಾಥ ಸುಖಾವಹಾನಿ॥

"ಯೋಧ ಕಾಯೇನ ಸಂಯಮೋ, ವಾಚಾಯ ಉದ ಚೇತಸಾ।
ತಂ ತಸ್ಸ ಪೇತಸ್ಸ ಸುಖಾಯ ಹೋತಿ,
ಯಂ ಜೀವಮಾನೋ ಪಕರೋತಿ ಪುಞ್ಞ"ನ್ತಿ॥ [ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೦] ಪಠಮಂ।

೨. ದುತಿಯದ್ವೇಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತಂ

೫೩. ಅಥ ಖೋ ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜಿಣ್ಣಾ ವುದ್ಧಾ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಅದ್ಧಗತಾ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಜಾತಿಯಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ಖೋ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ - "ಮಯಮಸ್ಸು, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜಿಣ್ಣಾ ವುದ್ಧಾ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಅದ್ಧಗತಾ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಜಾತಿಯಾ; ತೇ ಚಮ್ಹಾ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಅಕತಕುಸಲಾ ಅಕತಭೀರುತ್ತಾಣಾ। ಓವದತು ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ, ಅನುಸಾಸತು ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ।

"ತಗ್ಘ ತುಮ್ಹೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಜಿಣ್ಣಾ ವುದ್ಧಾ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಅದ್ಧಗತಾ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕಾ ಜಾತಿಯಾ; ತೇ ಚತ್ಥ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಅಕತಕುಸಲಾ ಅಕತಭೀರುತ್ತಾಣಾ। ಆದಿತ್ತೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲೋಕೋ ಜರಾಯ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಮರಣೇನ। ಏವಂ ಆದಿತ್ತೇ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲೋಕೇ ಜರಾಯ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಮರಣೇನ, ಯೋ ಇಧ ಕಾಯೇನ ಸಂಯಮೋ ವಾಚಾಯ ಸಂಯಮೋ ಮನಸಾ ಸಂಯಮೋ, ತಂ ತಸ್ಸ ಪೇತಸ್ಸ ತಾಣಞ್ಚ ಲೇಣಞ್ಚ ದೀಪಞ್ಚ ಸರಣಞ್ಚ ಪರಾಯಣಞ್ಚಾ"ತಿ।

“ಆದಿತ್ತಸ್ಮಿಂ ಅಗಾರಸ್ಮಿಂ, ಯಂ ನೀಹರತಿ ಭಾಜನಂ।
ತಂ ತಸ್ಸ ಹೋತಿ ಅತ್ಥಾಯ, ನೋ ಚ ಯಂ ತತ್ಥ ಡಯ್ಹತಿ॥

“ಏವಂ ಆದಿತ್ತೋ ಖೋ [ಏವಂ ಆದೀಪಿತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಏವಂ ಆದಿತ್ತಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪೧]
ಲೋಕೋ, ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚ।
ನೀಹರೇಥೇವ ದಾನೇನ, ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ ಸುನೀಹತಂ [ಸುನಿಬ್ಭತಂ (ಕ॰)]॥

“ಯೋಧ ಕಾಯೇನ ಸಂಯಮೋ, ವಾಚಾಯ ಉದ ಚೇತಸಾ।
ತಂ ತಸ್ಸ ಪೇತಸ್ಸ ಸುಖಾಯ ಹೋತಿ,
ಯಂ ಜೀವಮಾನೋ ಪಕರೋತಿ ಪುಞ್ಞ”ನ್ತಿ॥ ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಞ್ಞತರಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತಂ

೫೪. ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ… ಪೇ॰… ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “‘ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ’ತಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ [ಓಪನಯಿಕೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತಸ್ಸ ಟೀಕಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ”ತಿ?

“ರತ್ತೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। (ರತ್ತೋ ಖೋ…ಪೇ॰… ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನಾ ನೇವ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ರತ್ತೋ ಖೋ…ಪೇ॰… ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ।) [( ) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇಧಪಿ ದುಟ್ಠಮೂಳ್ಹವಾರೇಸು] ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰…।

“ದುಟ್ಠೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದೋಸೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ದೋಸೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ [ನ ಚೇತಸಿಕಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰…।

“ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ,

ನ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ । ಏವಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ।

"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಾ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ - 'ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ದಕ್ಖನ್ತೀ'ತಿ; ಏವಮೇವಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ಏಸಾಹಂ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ। ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ"ನ್ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸುತ್ತಂ

೫೫. ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "'ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ'ತಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ?

"ರತ್ತೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ।

"ರತ್ತೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನೇವ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ।

"ರತ್ತೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ , ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰...।

"ದುಟ್ಠೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದೋಸೇನ...ಪೇ॰... ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ।

"ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ, ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ನೇವ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ।

“ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ , ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ”ತಿ।

“ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ”ನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ನಿಬ್ಬುತಸುತ್ತಂ

೫೬. ಅಥ ಖೋ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “‘ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನ’ನ್ತಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೋತಿ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀ”ತಿ?

“ರತ್ತೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೋತಿ।

“ದುಟ್ಠೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ…ಪೇ॰… ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೋತಿ।

“ಯತೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ [ಯತೋ ಚ ಖೋ ಅಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (ಸೀ॰), ಯತೋ ಖೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ (ಕ॰)], ಅನವಸೇಸಂ ರಾಗಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಅನವಸೇಸಂ ದೋಸಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಅನವಸೇಸಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ; ಏವಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೋತಿ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀ”ತಿ। “ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ”ನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಪಲೋಕಸುತ್ತಂ

೫೭. ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ…ಪೇ॰… ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “ಸುತಂ ಮೇತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪುಬ್ಬಕಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವುದ್ಧಾನಂ ಮಹಲ್ಲಕಾನಂ ಆಚರಿಯಪಾಚರಿಯಾನಂ ಭಾಸಮಾನಾನಂ - ‘ಪುಬ್ಬೇ ಸುದಂ [ಪುಬ್ಬಸ್ಸುದಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಅವೀಚಿ ಮಞ್ಞೇ ಫುಟೋ ಅಹೋಸಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ, ಕುಕ್ಕುಟಸಂಪಾತಿಕಾ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ’ತಿ। ಕೋ

ನು ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನೇತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತನುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಗಾಮಾಪಿ ಅಗಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ , ನಿಗಮಾಪಿ ಅನಿಗಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಗರಾಪಿ ಅನಗರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಜನಪದಾಪಿ ಅಜನಪದಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ?

"ಏತರಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮನುಸ್ಸಾ ಅಧಮ್ಮರಾಗರತ್ತಾ ವಿಸಮಲೋಭಾಭಿಭೂತಾ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಪರೇತಾ। ತೇ ಅಧಮ್ಮರಾಗರತ್ತಾ ವಿಸಮಲೋಭಾಭಿಭೂತಾ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಪರೇತಾ ತಿಣ್ಹಾನಿ ಸತ್ಥಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ [ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ (ಸಬ್ಬತ್ಥ)] ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಿ, ತೇನ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ , ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನೇತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತನುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಗಾಮಾಪಿ ಅಗಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಗಮಾಪಿ ಅನಿಗಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಗರಾಪಿ ಅನಗರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಜನಪದಾಪಿ ಅಜನಪದಾ ಹೋನ್ತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಧಮ್ಮರಾಗರತ್ತಾ ವಿಸಮಲೋಭಾಭಿಭೂತಾ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಪರೇತಾ। ತೇಸಂ ಅಧಮ್ಮರಾಗರತ್ತಾನಂ ವಿಸಮಲೋಭಾಭಿಭೂತಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಪರೇತಾನಂ ದೇವೋ ನ ಸಮ್ಮಾಧಾರಂ ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛತಿ। ತೇನ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಂ ಹೋತಿ ದುಸ್ಸಸ್ಸಂ ಸೇತಟ್ಟಿಕಂ ಸಲಾಕಾವುತ್ತಂ। ತೇನ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನೇತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತನುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಗಾಮಾಪಿ ಅಗಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಗಮಾಪಿ ಅನಿಗಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಗರಾಪಿ ಅನಗರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಜನಪದಾಪಿ ಅಜನಪದಾ ಹೋನ್ತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಧಮ್ಮರಾಗರತ್ತಾ ವಿಸಮಲೋಭಾಭಿಭೂತಾ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಪರೇತಾ। ತೇಸಂ ಅಧಮ್ಮರಾಗರತ್ತಾನಂ ವಿಸಮಲೋಭಾಭಿಭೂತಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಧಮ್ಮಪರೇತಾನಂ ಯಕ್ಖಾ ವಾಳೇ ಅಮನುಸ್ಸೇ ಓಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಿ [ಓಸ್ಸಜನ್ತಿ (ಸೀ॰)], ತೇನ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನೇತರಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತಿ, ತನುತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಗಾಮಾಪಿ ಅಗಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಿಗಮಾಪಿ ಅನಿಗಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಗರಾಪಿ ಅನಗರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಜನಪದಾಪಿ ಅಜನಪದಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ।

"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ...ಪೇ॰... ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ"ನ್ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ವಚ್ಛಗೋತ್ತಸುತ್ತಂ

೫೮. ಅಥ ಖೋ ವಚ್ಛಗೋತ್ತೋ [ವಚ್ಛಪುತ್ತೋ (ಕ॰)] ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ವಚ್ಛಗೋತ್ತೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಸುತಂ ಮೇತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹ – 'ಮಯ್ಹಮೇವ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ , ನಾಞ್ಞೇಸಂ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ; ಮಯ್ಹಮೇವ ಸಾವಕಾನಂ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ಸಾವಕಾನಂ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ; ಮಯ್ಹಮೇವ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ; ಮಯ್ಹಮೇವ ಸಾವಕಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ಸಾವಕಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲ'ನ್ತಿ। ಯೇ ತೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಏವಮಾಹಂಸು 'ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹ ಮಯ್ಹಮೇವ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಮಯ್ಹಮೇವ ಸಾವಕಾನಂ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ಸಾವಕಾನಂ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಮಯ್ಹಮೇವ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ। ಮಯ್ಹಮೇವ ಸಾವಕಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನಾಞ್ಞೇಸಂ ಸಾವಕಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲ'ನ್ತಿ। ಕಚ್ಚಿ ತೇ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವುತ್ತವಾದಿನೋ ಚ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತಿ, ನ ಚ ಕೋಚಿ

ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾದಾನುಪಾತೋ [ವಾದಾನುವಾದೋ (ಕ॰)] ಗಾರಯ್ಹಂ ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛತಿ? ಅನಬ್ಭಕ್ಖಾತುಕಾಮಾ ಹಿ ಮಯಂ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮ''ನ್ತಿ।

''ಯೇ ತೇ, ವಚ್ಛ, ಏವಮಾಹಂಸು - 'ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಏವಮಾಹ - ಮಯ್ಹಮೇವ ದಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ನಾಞ್ಞೇಸಂ ಸಾವಕಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲ'ನ್ತಿ ನ ಮೇ ತೇ ವುತ್ತವಾದಿನೋ। ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತಿ ಚ ಪನ ಮಂ [ಚ ಪನ ಮಂ ತೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಅಸತಾ ಅಭೂತೇನ। ಯೋ ಖೋ, ವಚ್ಛ, ಪರಂ ದಾನಂ ದದನ್ತಂ ವಾರೇತಿ ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕೋ। ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ? ದಾಯಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಲಾಭನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬೇವ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ಖತೋ ಚ ಹೋತಿ ಉಪಹತೋ ಚ। ಯೋ ಖೋ, ವಚ್ಛ, ಪರಂ ದಾನಂ ದದನ್ತಂ ವಾರೇತಿ ಸೋ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕೋ।

''ಅಹಂ ಖೋ ಪನ, ವಚ್ಛ, ಏವಂ ವದಾಮಿ - ಯೇ ಹಿ ತೇ ಚನ್ದನಿಕಾಯ ವಾ ಓಲಿಗಲ್ಲೇ ವಾ ಪಾಣಾ, ತತ್ರಪಿ ಯೋ ಥಾಲಿಧೋವನಂ [ಥಾಲಕಧೋವನಂ (ಕ॰)] ವಾ ಸರಾವಧೋವನಂ ವಾ ಛಡ್ಡೇತಿ - ಯೇ ತತ್ಥ ಪಾಣಾ ತೇ ತೇನ ಯಾಪೇನ್ತೂತಿ, ತತೋ ನಿದಾನಮ್ಪಾಹಂ, ವಚ್ಛ, ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಆಗಮಂ ವದಾಮಿ। ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತೇ! ಅಪಿ ಚಾಹಂ, ವಚ್ಛ, ಸೀಲವತೋ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ವದಾಮಿ, ನೋ ತಥಾ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ, ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ।

''ಕತಮಾನಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ? ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ , ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ। ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ವಿಪ್ಪಹೀನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

''ಕತಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ? ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ; ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೇ ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ ವದಾಮೀ''ತಿ।

''ಇತಿ ಕಣ್ಹಾಸು ಸೇತಾಸು, ರೋಹಿಣೀಸು ಹರೀಸು ವಾ।
ಕಮ್ಮಾಸಾಸು ಸರೂಪಾಸು, ಗೋಸು ಪಾರೇವತಾಸು ವಾ॥

''ಯಾಸು ಕಾಸುಚಿ ಏತಾಸು, ದನ್ತೋ ಜಾಯತಿ ಪುಙ್ಗವೋ।
ಧೋರಯ್ಹೋ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಕಲ್ಯಾಣಜವನಿಕ್ಕಮೋ।
ತಮೇವ ಭಾರೇ ಯುಞ್ಜನ್ತಿ, ನಾಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಪರಿಕ್ಖರೇ॥

''ಏವಮೇವಂ ಮನುಸ್ಸೇಸು, ಯಸ್ಮಿಂ ಕಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಜಾತಿಯೇ।
ಖತ್ತಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವೇಸ್ಸೇ, ಸುದ್ದೇ ಚಣ್ಡಾಲಪುಕ್ಕುಸೇ॥

''ಯಾಸು ಕಾಸುಚಿ ಏತಾಸು, ದನ್ತೋ ಜಾಯತಿ ಸುಬ್ಬತೋ।
ಧಮ್ಮಟ್ಠೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸಚ್ಚವಾದೀ ಹಿರೀಮನೋ॥

''ಪಹೀನಜಾತಿಮರಣೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಕೇವಲೀ।

ಪನ್ನಭಾರೋ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ, ಕತಕಿಚ್ಚೋ ಅನಾಸವೋ॥

‘‘ಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅನುಪಾದಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ।
ತಸ್ಮಿಂಯೇವ [ತಸ್ಮಿಂ ವೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ವಿರಜೇ ಖೇತ್ತೇ, ವಿಪುಲಾ ಹೋತಿ ದಕ್ಖಿಣಾ॥

‘‘ಬಾಲಾ ಚ ಅವಿಜಾನನ್ತಾ, ದುಮ್ಮೇಧಾ ಅಸ್ಸುತಾವಿನೋ।
ಬಹಿದ್ಧಾ ದೇನ್ತಿ ದಾನಾನಿ, ನ ಹಿ ಸನ್ತೇ ಉಪಾಸರೇ॥

‘‘ಯೇ ಚ ಸನ್ತೇ ಉಪಾಸನ್ತಿ, ಸಪ್ಪಞ್ಞೇ ಧೀರಸಮ್ಮತೇ।
ಸದ್ಧಾ ಚ ನೇಸಂ ಸುಗತೇ, ಮೂಲಜಾತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ॥

‘‘ದೇವಲೋಕಞ್ಚ ತೇ ಯನ್ತಿ, ಕುಲೇ ವಾ ಇಧ ಜಾಯರೇ।
ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ’’ತಿ॥ ಸತ್ತಮಂ।

೮. ತಿಕಣ್ಣಸುತ್ತಂ

೫೯. ಅಥ ಖೋ ತಿಕಣ್ಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ…ಪೇ॰… ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ತಿಕಣ್ಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ತೇವಿಜ್ಜಾನಂ ಸುದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ – ‘‘ಏವಮ್ಪಿ ತೇವಿಜ್ಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಇತಿಪಿ ತೇವಿಜ್ಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ’’ತಿ।

‘‘ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತೇವಿಜ್ಜಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀ’’ತಿ? ‘‘ಇಧ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ ಹೋತಿ ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚ, ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ, ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅನುಪಕ್ಕುಟ್ಠೋ ಜಾತಿವಾದೇನ, ಅಜ್ಝಾಯಕೋ, ಮನ್ತಧರೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ, ಪದಕೋ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ, ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನವಯೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೇವಿಜ್ಜಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀ’’ತಿ।

‘‘ಅಞ್ಞಥಾ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತೇವಿಜ್ಜಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಚ ಪನ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತೀ’’ತಿ। ‘‘ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತಿ? ಸಾಧು ಮೇ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು ಯಥಾ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತೀ’’ತಿ। ‘‘ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸುಣಾಹಿ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹಿ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ। ‘‘ಏವಂ, ಭೋ’’ತಿ ಖೋ ತಿಕಣ್ಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

‘‘ಇಧ , ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಸುಖಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಯಂ ತಂ ಅರಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ – ‘ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಸತಿಮಾ ಸುಖವಿಹಾರೀ’ತಿ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ, ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

“ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತ್ತಾರೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ, ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ – ‘ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ। ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ’ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಠಮಾ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋತಿ; ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ; ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ।

“ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ, ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ – ‘ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ…ಪೇ॰… ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ, ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾ। ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪವಾದಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ, ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಾ’ತಿ। ಇತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ, ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ದುತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋತಿ; ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ; ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ।

“ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; ‘ಇಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ಆಸವಸಮುದಯೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ‘ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಕಾಮಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಭವಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ; ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। ‘ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ತತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋತಿ; ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ; ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ”ತಿ।

“ಅನುಚ್ಚಾವಚಸೀಲಸ್ಸ, ನಿಪಕಸ್ಸ ಚ ಝಾಯಿನೋ।

ಚಿತ್ತಂ ಯಸ್ಸ ವಸೀಭೂತಂ, ಏಕಗ್ಗಂ ಸುಸಮಾಹಿತಂ॥

“ತಂ ವೇ ತಮೋನುದಂ ಧೀರಂ, ತೇವಿಜ್ಜಂ ಮಚ್ಚುಹಾಯಿನಂ।
ಹಿತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಆಹು ಸಬ್ಬಪ್ಪಹಾಯಿನಂ॥

“ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹವಿಹಾರಿನಂ।
ಬುದ್ಧಂ ಅನ್ತಿಮದೇಹಿನಂ [ಅನ್ತಿಮಸಾರೀರಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಗೋತಮಂ॥

[ಧ॰ ಪ॰ ೪೨೩; ಇತಿವು॰ ೯೯] “ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಯೋ ವೇದೀ, ಸಗ್ಗಾಪಾಯಞ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅಥೋ ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತೋ, ಅಭಿಞ್ಞಾವೋಸಿತೋ ಮುನಿ॥

“ಏತಾಹಿ ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ, ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ತಮಹಂ ವದಾಮಿ ತೇವಿಜ್ಜಂ, ನಾಞ್ಞಂ ಲಪಿತಲಾಪನ”ನ್ತಿ॥

“ಏವಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತೀ”ತಿ। “ಅಞ್ಞಥಾ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತೇವಿಜ್ಜೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಚ ಪನ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಕಲಂ ನಾಗ್ಘತಿ ಸೋಳಸಿಂ”।

“ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ”ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಸುತ್ತಂ

೬೦. ಅಥ ಖೋ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ…ಪೇ॰… ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – “ಯಸ್ಸಸ್ಸು, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯಞ್ಞೋ ವಾ ಸದ್ಧಂ ವಾ ಥಾಲಿಪಾಕೋ ವಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ವಾ, ತೇವಿಜ್ಜೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ದಾನಂ ದದೇಯ್ಯಾ”ತಿ। “ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೇವಿಜ್ಜಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ”ತಿ? “ಇಧ ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ ಹೋತಿ ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚ ಸಂಸುದ್ಧಗಹಣಿಕೋ ಯಾವ ಸತ್ತಮಾ ಪಿತಾಮಹಯುಗಾ ಅಕ್ಖಿತ್ತೋ ಅನುಪಕ್ಕುಟ್ಠೋ ಜಾತಿವಾದೇನ, ಅಜ್ಝಾಯಕೋ ಮನ್ತಧರೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ, ಪದಕೋ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ, ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನವಯೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೇವಿಜ್ಜಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ”ತಿ।

“ಅಞ್ಞಥಾ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ತೇವಿಜ್ಜಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಚ ಪನ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತೀ”ತಿ। “ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತಿ? ಸಾಧು ಮೇ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ತಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು ಯಥಾ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತೀ”ತಿ । “ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸುಣಾಹಿ , ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹಿ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ । “ಏವಂ, ಭೋ”ತಿ ಖೋ ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

“ಇಧ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

“ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ…ಪೇ॰… ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಠಮಾ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋತಿ; ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ; ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ।

“ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ…ಪೇ॰… ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ದುತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋತಿ; ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ; ತಮೋ ವಿಹತೋ, ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ।

“ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ… ಪೇ॰… ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; ‘ಇಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ… ಪೇ॰… ‘ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಕಾಮಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಭವಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ; ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। ‘ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ತತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋತಿ; ಅವಿಜ್ಜಾ ವಿಹತಾ, ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ; ತಮೋ ವಿಹತೋ , ಆಲೋಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಯಥಾ ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಆತಾಪಿನೋ ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ”ತಿ।

“ಯೋ ಸೀಲಬ್ಬತಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪಹಿತತ್ತೋ ಸಮಾಹಿತೋ।
ಚಿತ್ತಂ ಯಸ್ಸ ವಸೀಭೂತಂ, ಏಕಗ್ಗಂ ಸುಸಮಾಹಿತಂ॥

[ಧ॰ ಪ॰ ೪೨೩; ಇತಿವು॰ ೯೯] “ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಯೋ ವೇದೀ, ಸಗ್ಗಾಪಾಯಞ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅಥೋ ಜಾತಿಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತೋ, ಅಭಿಞ್ಞಾವೋಸಿತೋ ಮುನಿ॥

“ಏತಾಹಿ ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ, ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ತಮಹಂ ವದಾಮಿ ತೇವಿಜ್ಜಂ, ನಾಞ್ಞಂ ಲಪಿತಲಾಪನ”ನ್ತಿ॥

“ಏವಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತೀ”ತಿ। “ಅಞ್ಞಥಾ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತೇವಿಜ್ಜೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಚ ಪನ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಚ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ತೇವಿಜ್ಜಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಕಲಂ ನಾಗ್ಘತಿ ಸೋಳಸಿಂ”।

“ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ…ಪೇ॰… ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ”ನ್ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಸಙ್ಗಾರವಸುತ್ತಂ

೬೧. ಅಥ ಖೋ ಸಙ್ಗಾರವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸಙ್ಗಾರವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಮಯಮಸ್ಸು, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಾಮ। ಯಞ್ಞಂ ಯಜಾಮಪಿ ಯಜಾಪೇಮಪಿ। ತತ್ರ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯೋ ಚೇವ ಯಜತಿ [ಯೋ ಚೇವ ಯಞ್ಞಂ ಯಜತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಯೋ ಚ ಯಜಾಪೇತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಅನೇಕಸಾರೀರಿಕಂ ಪುಞ್ಞಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಯಞ್ಞಾಧಿಕರಣಂ। ಯೋ ಪನಾಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯಸ್ಸ ವಾ ತಸ್ಸ ವಾ ಕುಲಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಏಕಮತ್ತಾನಂ ದಮೇತಿ, ಏಕಮತ್ತಾನಂ ಸಮೇತಿ, ಏಕಮತ್ತಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇತಿ, ಏವಮಸ್ಸಾಯಂ ಏಕಸಾರೀರಿಕಂ ಪುಞ್ಞಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಯದಿದಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ।

"ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಞ್ಞೇವೇತ್ಥ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯಥಾ ತೇ ಖಮೇಯ್ಯ ತಥಾ ನಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಸಿ। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ। ಸೋ ಏವಮಾಹ – 'ಏಥಾಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಯಥಾಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಹಂ ಅನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋಗಧಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇಮಿ; ಏಥ [ಏತಂ (ಕ॰)], ತುಮ್ಹೇಪಿ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಥ, ಯಥಾಪಟಿಪನ್ನಾ ತುಮ್ಹೇಪಿ ಅನುತ್ತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋಗಧಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಥಾ'ತಿ। ಇತಿ ಅಯಞ್ಚೇವ [ಸಯಂ ಚೇವ (ಕ॰)] ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಪರೇ ಚ ತಥತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾನಿ ಖೋ ಪನ ಹೋನ್ತಿ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಸತಾನಿ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇಚ್ಚಾಯಂ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಏಕಸಾರೀರಿಕಾ ವಾ ಪುಞ್ಞಪ್ಪಟಿಪದಾ ಹೋತಿ ಅನೇಕಸಾರೀರಿಕಾ ವಾ, ಯದಿದಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ? "ಇಚ್ಚಾಯಮ್ಪಿ [ಇಚ್ಚಾಯನ್ತೇ (ಕ॰)], ಭೋ ಗೋತಮ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅನೇಕಸಾರೀರಿಕಾ ಪುಞ್ಞಪ್ಪಟಿಪದಾ ಹೋತಿ, ಯದಿದಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಸಙ್ಗಾರವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಏತದವೋಚ – "ಇಮಾಸಂ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಟಿಪದಾನಂ ಕತಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಮತಿ ಅಪ್ಪತ್ಥತರಾ ಚ ಅಪ್ಪಸಮಾರಮ್ಭತರಾ ಚ ಮಹಪ್ಫಲತರಾ ಚ ಮಹಾನಿಸಂಸತರಾ ಚಾ"ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸಙ್ಗಾರವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ – "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಭವಂ ಚಾನನ್ದೋ। ಏತೇ ಮೇ ಪುಜ್ಜಾ, ಏತೇ ಮೇ ಪಾಸಂಸಾ"ತಿ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಸಙ್ಗಾರವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಏತದವೋಚ – "ನ ಖೋ ತ್ಯಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ – 'ಕೇ ವಾ ತೇ ಪುಜ್ಜಾ ಕೇ ವಾ ತೇ ಪಾಸಂಸಾ'ತಿ? ಏವಂ ಖೋ ತ್ಯಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ – 'ಇಮಾಸಂ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಟಿಪದಾನಂ ಕತಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಮತಿ ಅಪ್ಪತ್ಥತರಾ ಚ ಅಪ್ಪಸಮಾರಮ್ಭತರಾ ಚ ಮಹಪ್ಫಲತರಾ ಚ ಮಹಾನಿಸಂಸತರಾ ಚಾ'"ತಿ? ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸಙ್ಗಾರವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ – "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಭವಂ ಚಾನನ್ದೋ। ಏತೇ ಮೇ ಪುಜ್ಜಾ, ಏತೇ ಮೇ ಪಾಸಂಸಾ"ತಿ।

ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಸಙ್ಗಾರವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಏತದವೋಚ – "ನ ಖೋ ತ್ಯಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ – 'ಕೇ ವಾ ತೇ ಪುಜ್ಜಾ ಕೇ ವಾ ತೇ ಪಾಸಂಸಾ'ತಿ? ಏವಂ ಖೋ ತ್ಯಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ – 'ಇಮಾಸಂ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಟಿಪದಾನಂ ಕತಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಮತಿ ಅಪ್ಪತ್ಥತರಾ ಚ ಅಪ್ಪಸಮಾರಮ್ಭತರಾ ಚ ಮಹಪ್ಫಲತರಾ ಚ ಮಹಾನಿಸಂಸತರಾ ಚಾ'"ತಿ? ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸಙ್ಗಾರವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ – "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಭವಂ ಚಾನನ್ದೋ। ಏತೇ ಮೇ ಪುಜ್ಜಾ, ಏತೇ ಮೇ ಪಾಸಂಸಾ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸಿ – "ಯಾವ ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸಙ್ಗಾರವೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಆನನ್ದೇನ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಂಸಾದೇತಿ [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩೭] ನೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಪರಿಮೋಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಙ್ಗಾರವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಏತದವೋಚ – "ಕಾ ನ್ವಜ್ಜ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಜನ್ತೇಪುರೇ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ [ರಾಜಪರಿಸಾಯಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಅನ್ತರಾಕಥಾ ಉದಪಾದೀ"ತಿ? "ಅಯಂ ಖ್ವಜ್ಜ, ಭೋ ಗೋತಮ, ರಾಜನ್ತೇಪುರೇ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಅನ್ತರಾಕಥಾ ಉದಪಾದಿ – 'ಪುಬ್ಬೇ ಸುದಂ ಅಪ್ಪತರಾ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಹೇಸುಂ ಬಹುತರಾ ಚ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ; ಏತರಹಿ ಪನ ಬಹುತರಾ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಪ್ಪತರಾ ಚ ಉತ್ತರಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ'ತಿ। ಅಯಂ ಖ್ವಜ್ಜ, ಭೋ ಗೋತಮ, ರಾಜನ್ತೇಪುರೇ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಅನ್ತರಾಕಥಾ ಉದಪಾದೀ"ತಿ।

[ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೦; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೮೩] "ತೀಣಿ ಖೋ ಇಮಾನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ , ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ಕತಮಞ್ಚ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ? ಇಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ – 'ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತಿ, ಬಹುಧಾಪಿ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಹೋತಿ; ಆವಿಭಾವಂ, ತಿರೋಭಾವಂ; ತಿರೋಕುಟ್ಟಂ ತಿರೋಪಾಕಾರಂ ತಿರೋಪಬ್ಬತಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಕಾಸೇ; ಪಥವಿಯಾಪಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉದಕೇ; ಉದಕೇಪಿ ಅಭಿಜ್ಜಮಾನೇ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಥವಿಯಂ; ಆಕಾಸೇಪಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಕಮತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ; ಇಮೇಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೇ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇ ಪಾಣಿನಾ ಪರಿಮಸತಿ [ಪರಾಮಸತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೮೪; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೦೨] ಪರಿಮಜ್ಜತಿ, ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ'। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ? ಇಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏಕಚ್ಚೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ – 'ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ।

"ಇಧ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ , ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ – 'ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ।

"ಇಧ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ ನಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿಚಾರಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ – 'ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ।

"ಇಧ ಪನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ, ನಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ, ನಪಿ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿಚಾರಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ – 'ಯಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಭೋತೋ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಪಣಿಹಿತಾ ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಅಮುಂ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ? ಇಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ , ಏಕಚ್ಚೋ ಏವಮನುಸಾಸತಿ – 'ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇಥ, ಮಾ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ; ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಮಾ ಏವಂ ಮನಸಾಕತ್ಥ; ಇದಂ ಪಜಹಥ, ಇದಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಥಾ'ತಿ।

ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತೀಣಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ। ಇಮೇಸಂ ತೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಿಣ್ಣಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಂ ಕತಮಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಖಮತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರಞ್ಚ ಪಣೀತತರಞ್ಚಾ"ತಿ?

"ತತ್ರ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಯದಿದಂ [ಯಮಿದಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ...ಪೇ॰... ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ, ಇದಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಯೋವ [ಯೋ ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ನಂ ಕರೋತಿ ಸೋವ [ಸೋಚ ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ ಪೀ॰ ಕ॰)] ನಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಯೋವ [ಯೋ ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ನಂ ಕರೋತಿ ತಸ್ಸೇವ [ತಸ್ಸಮೇವ (ಸೀ॰ ಕ॰), ತಸ್ಸ ಚೇವ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಮೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಮಾಯಾಸಹಧಮ್ಮರೂಪಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ।

"ಯಮ್ಪಿದಂ , ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ – 'ಏವಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತ್ಥಮ್ಪಿ ತೇ ಮನೋ, ಇತಿಪಿ ತೇ ಚಿತ್ತ'ನ್ತಿ, ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಇಧ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಆದಿಸತಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ...ಪೇ॰... ನಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾ ದೇವತಾನಂ ವಾ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿಚಾರಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ...ಪೇ॰... ನಪಿ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ವಿಚಾರಯತೋ ವಿತಕ್ಕವಿಪ್ಫಾರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಆದಿಸತಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ – 'ಯಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಭೋತೋ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಪಣಿಹಿತಾ ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಅಮುಂ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ'ತಿ, ಸೋ ಬಹುಂ ಚೇಪಿ ಆದಿಸತಿ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ಇದಮ್ಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಯೋವ ನಂ ಕರೋತಿ ಸೋವ ನಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಯೋವ ನಂ ಕರೋತಿ ತಸ್ಸೇವ ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಮೇ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಮಾಯಾಸಹಧಮ್ಮರೂಪಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ।

"ಯಞ್ಚ ಖೋ ಇದಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಏವಂ ಅನುಸಾಸತಿ – 'ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇಥ , ಮಾ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ; ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಮಾ ಏವಂ ಮನಸಾಕತ್ಥ; ಇದಂ ಪಜಹಥ, ಇದಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಥಾ'ತಿ। ಇದಮೇವ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಖಮತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರಞ್ಚ ಪಣೀತತರಞ್ಚ।

"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಯಾವಸುಭಾಸಿತಮಿದಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಇಮೇಹಿ ಚ ಮಯಂ ತೀಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಧಾರೇಮ। ಭವಞ್ಹಿ ಗೋತಮೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ...ಪೇ॰... ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ, ಭವಞ್ಹಿ ಗೋತಮೋ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ – 'ಯಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಭೋತೋ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಪಣಿಹಿತಾ ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಅಮುಂ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಭವಞ್ಹಿ ಗೋತಮೋ ಏವಮನುಸಾಸತಿ – 'ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇಥ, ಮಾ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ; ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಮಾ ಏವಂ ಮನಸಾಕತ್ಥ; ಇದಂ ಪಜಹಥ, ಇದಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಥಾ'"ತಿ।

"ಅದ್ಧಾ ಖೋ ತ್ಯಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಸಜ್ಜ ಉಪನೀಯ ವಾಚಾ ಭಾಸಿತಾ; ಅಪಿ ಚ ತ್ಯಾಹಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಅಹಞ್ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭೋಮಿ...ಪೇ॰... ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇಮಿ। ಅಹಞ್ಹಿ , ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ – 'ಯಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಭೋತೋ ಮನೋಸಙ್ಖಾರಾ ಪಣಿಹಿತಾ, ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಅಮುಂ ನಾಮ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಅಹಞ್ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಮನುಸಾಸಾಮಿ – 'ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇಥ, ಮಾ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಯಿತ್ಥ; ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಮಾ ಏವಂ ಮನಸಾಕತ್ಥ; ಇದಂ ಪಜಹಥ, ಇದಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಥಾ'"ತಿ।

“ಅತ್ಥಿ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಞ್ಞೋ ಏಕಭಿಕ್ಖುಪಿ ಯೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನಾ”ತಿ? “ನ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏಕಂಯೇವ ಸತಂ ನ ದ್ವೇ ಸತಾನಿ ನ ತೀಣಿ ಸತಾನಿ ನ ಚತ್ತಾರಿ ಸತಾನಿ ನ ಪಞ್ಚ ಸತಾನಿ, ಅಥ ಖೋ ಭಿಯ್ಯೋವ, ಯೇ [ತೇ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯೫] ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ”ತಿ। “ಕಹಂ ಪನ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಏತರಹಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತೀ”ತಿ? “ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ”ತಿ।

“ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭೋ ಗೋತಮ, ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಾ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ - ‘ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ದಕ್ಖನ್ತೀ’ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ಏಸಾಹಂ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ। ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ”ನ್ತಿ। ದಸಮಂ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚಞ್ಞತರೋ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇನ ನಿಬ್ಬುತಂ।
ಪಲೋಕವಚ್ಛೋ ತಿಕಣ್ಣೋ, ಸೋಣಿ ಸಙ್ಗಾರವೇನ ಚಾತಿ॥

(೭) ೨. ಮಹಾವಗ್ಗೋ

೧. ತಿತ್ಥಾಯತನಾದಿಸುತ್ತಂ

೬೨. ‘‘ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿತ್ಥಾಯತನಾನಿ ಯಾನಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನಾನಿ [ಸಮನುಗ್ಗಾಹಿಯಮಾನಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಸಮನುಗಾಹಿಯಮಾನಾನಿ ಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನಾನಿ ಪರಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಕಿರಿಯಾಯ ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತೂ’ತಿ। ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತೂ’ತಿ। ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ’’’ತಿ।

‘‘ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತೂ’ತಿ, ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತೂ’ತಿ ? ತೇ ಚ ಮೇ [ತೇ ಚೇ ಮೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ ‘ಆಮಾ’ತಿ [ಆಮೋತಿ (ಸೀ॰)] ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ತೇನಹಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಅದಿನ್ನಾದಾಯಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಮುಸಾವಾದಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಪಿಸುಣವಾಚಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಫರುಸವಾಚಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಅಭಿಜ್ಝಾಲುನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತು’’’।

‘‘ಪುಬ್ಬೇಕತಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಂ ನ ಹೋತಿ ಛನ್ದೋ ವಾ ವಾಯಾಮೋ ವಾ ಇದಂ ವಾ ಕರಣೀಯಂ ಇದಂ ವಾ ಅಕರಣೀಯನ್ತಿ। ಇತಿ ಕರಣೀಯಾಕರಣೀಯೇ ಖೋ ಪನ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯಮಾನೇ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀನಂ ಅನಾರಕ್ಖಾನಂ ವಿಹರತಂ ನ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ಸಮಣವಾದೋ । ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಏವಂವಾದೀಸು ಏವಂದಿಟ್ಠೀಸು ಪಠಮೋ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ನಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತಿ।

‘‘ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ – ‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತೂ’ತಿ, ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವದಿಟ್ಠಿನೋ – ಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತೂ’ತಿ? ತೇ ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ ‘ಆಮಾ’ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ। ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ – ‘ತೇನಹಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಅದಿನ್ನಾದಾಯಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಮುಸಾವಾದಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಪಿಸುಣವಾಚಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಫರುಸವಾಚಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಅಭಿಜ್ಝಾಲುನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಹೇತು’’’।

“ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಂ ನ ಹೋತಿ ಛನ್ದೋ ವಾ ವಾಯಾಮೋ ವಾ ಇದಂ ವಾ ಕರಣೀಯಂ ಇದಂ ವಾ ಅಕರಣೀಯನ್ತಿ। ಇತಿ ಕರಣೀಯಾಕರಣೀಯೇ ಖೋ ಪನ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯಮಾನೇ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀನಂ ಅನಾರಕ್ಖಾನಂ ವಿಹರತಂ ನ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ಸಮಣವಾದೋ। ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಏವಂವಾದೀಸು ಏವಂದಿಟ್ಠೀಸು ದುತಿಯೋ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ನಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತಿ।

“ತತ್ರ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ - ‘ಯಂ ಕಿಂ ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ’ತಿ, ತ್ಯಾಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದಾಮಿ - ‘ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ - ಯಂ ಕಿಂ ಚಾಯಂ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ’ತಿ? ತೇ ಚ ಮೇ ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ ‘ಆಮಾ’ತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ । ತ್ಯಾಹಂ ಏವಂ ವದಾಮಿ - ‘ತೇನಹಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ… ಪೇ॰… ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ’”।

“ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಂ [ಅಹೇತುಂ (ಸೀ॰), ಅಹೇತು (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ಅಹೇತುಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ (ಪೀ॰), ಅಹೇತುಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಂ (ಕ॰)] ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರತೋ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಂ ನ ಹೋತಿ ಛನ್ದೋ ವಾ ವಾಯಾಮೋ ವಾ ಇದಂ ವಾ ಕರಣೀಯಂ ಇದಂ ವಾ ಅಕರಣೀಯನ್ತಿ। ಇತಿ ಕರಣೀಯಾಕರಣೀಯೇ ಖೋ ಪನ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯಮಾನೇ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀನಂ ಅನಾರಕ್ಖಾನಂ ವಿಹರತಂ ನ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ಸಮಣವಾದೋ। ಅಯಂ ಖೋ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಏವಂವಾದೀಸು ಏವಂದಿಟ್ಠೀಸು ತತಿಯೋ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ ನಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತಿ।

“ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ತಿತ್ಥಾಯತನಾನಿ ಯಾನಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನಾನಿ ಸಮನುಗಾಹಿಯಮಾನಾನಿ ಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನಾನಿ ಪರಮ್ಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಕಿರಿಯಾಯ ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ।

“ಅಯಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ? ಇಮಾ ಛ ಧಾತುಯೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ। ಇಮಾನಿ ಛ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನೋಪವಿಚಾರಾತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ। ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ।

“ಇಮಾ ಛ ಧಾತುಯೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಖೋ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ? ಛಯಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಧಾತುಯೋ - ಪಥವೀಧಾತು, ಆಪೋಧಾತು, ತೇಜೋಧಾತು, ವಾಯೋಧಾತು, ಆಕಾಸಧಾತು, ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಇಮಾ ಛ ಧಾತುಯೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

“ಇಮಾನಿ ಛ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಖೋ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ? ಛಯಿಮಾನಿ,

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಿ - ಚಕ್ಖು ಫಸ್ಸಾಯತನಂ, ಸೋತಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಂ, ಘಾನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಂ, ಜಿವ್ಹಾ ಫಸ್ಸಾಯತನಂ, ಕಾಯೋ ಫಸ್ಸಾಯತನಂ, ಮನೋ ಫಸ್ಸಾಯತನಂ। ಇಮಾನಿ ಛ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

“ಇಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನೋಪವಿಚಾರಾತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಖೋ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ? ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತಿ ದೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಟ್ಠಾನಿಯಂ ರೂಪಂ ಉಪವಿಚರತಿ, ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪವಿಚರತಿ ದೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪವಿಚರತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಟ್ಠಾನಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪವಿಚರತಿ। ಇಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನೋಪವಿಚಾರಾತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

“ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಖೋ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ? ಛನ್ನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಾತೂನಂ ಉಪಾದಾಯ ಗಬ್ಭಸ್ಸಾವಕ್ಕನ್ತಿ ಹೋತಿ; ಓಕ್ಕನ್ತಿಯಾ ಸತಿ ನಾಮರೂಪಂ, ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನಂ, ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ, ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ। ವೇದಿಯಮಾನಸ್ಸ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ? ಜಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾ, ಜರಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ , ( ) [(ಬ್ಯಾಧಿಪಿ ದುಕ್ಖೋ) (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰) ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೩೭] ಮರಣಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ , ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾಪಿ ದುಕ್ಖಾ, (ಅಪ್ಪಿಯೇಹಿ ಸಮ್ಪಯೋಗೋ ದುಕ್ಖೋ, ಪಿಯೇಹಿ ವಿಪ್ಪಯೋಗೋ ದುಕ್ಖೋ,) [(ನತ್ಥಿ ಕತ್ಥಚಿ)] ಯಮ್ಪಿಚ್ಛಂ ನ ಲಭತಿ ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ। ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಂ [ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ? ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಂ, ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನಂ, ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ, ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ, ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ, ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನಂ, ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ, ಭವಪಚ್ಚಯಾ ಜಾತಿ, ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ [ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ? ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ, ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪನಿರೋಧೋ, ನಾಮರೂಪನಿರೋಧಾ ಸಳಾಯತನನಿರೋಧೋ, ಸಳಾಯತನನಿರೋಧಾ ಫಸ್ಸನಿರೋಧೋ, ಫಸ್ಸನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ, ವೇದನಾನಿರೋಧಾ ತಣ್ಹಾನಿರೋಧೋ, ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋ, ಉಪಾದಾನನಿರೋಧಾ ಭವನಿರೋಧೋ, ಭವನಿರೋಧಾ ಜಾತಿನಿರೋಧೋ, ಜಾತಿನಿರೋಧಾ ಜರಾಮರಣಂ

ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ। 'ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ'ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಅನಿಗ್ಗಹಿತೋ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಅನುಪವಜ್ಜೋ ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠೋ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೬೩. "ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿ ಭಯಾನೀತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಹೋತಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಮಹಾಅಗ್ಗಿಡಾಹೋ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಮಹಾಅಗ್ಗಿಡಾಹೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಟ್ಠಿತೇ ತೇನ ಗಾಮಾಪಿ ಡಯ್ಹನ್ತಿ ನಿಗಮಾಪಿ ಡಯ್ಹನ್ತಿ ನಗರಾಪಿ ಡಯ್ಹನ್ತಿ। ಗಾಮೇಸುಪಿ ಡಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಿಗಮೇಸುಪಿ ಡಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಗರೇಸುಪಿ ಡಯ್ಹಮಾನೇಸು ತತ್ಥ ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ । ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂ ಭಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಮಹಾಮೇಘೋ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಮಹಾಮೇಘೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಟ್ಠಿತೇ ಮಹಾಉದಕವಾಹಕೋ ಸಞ್ಜಾಯತಿ। ಮಹಾಉದಕವಾಹಕೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಞ್ಜಾಯನ್ತೇ ತೇನ ಗಾಮಾಪಿ ವುಯ್ಹನ್ತಿ ನಿಗಮಾಪಿ ವುಯ್ಹನ್ತಿ ನಗರಾಪಿ ವುಯ್ಹನ್ತಿ। ಗಾಮೇಸುಪಿ ವುಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಿಗಮೇಸುಪಿ ವುಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಗರೇಸುಪಿ ವುಯ್ಹಮಾನೇಸು ತತ್ಥ ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂ ಭಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಭಯಂ ಹೋತಿ ಅಟವಿಸಙ್ಕೋಪೋ, ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹಾ ಜಾನಪದಾ ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ। ಭಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿ ಅಟವಿಸಙ್ಕೋಪೇ ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹೇಸು ಜಾನಪದೇಸು ಪರಿಯಾಯನ್ತೇಸು ತತ್ಥ ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂ ಭಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿ ಭಯಾನೀತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ।

"ತಾನಿ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ [ಇಮಾನಿ ಖೋ (ಸೀ॰), ಇಮಾನಿ ಖೋ ಪನ (ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿಯೇವ ಭಯಾನಿ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿ ಭಯಾನೀತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಹೋತಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಮಹಾಅಗ್ಗಿಡಾಹೋ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಮಹಾಅಗ್ಗಿಡಾಹೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಟ್ಠಿತೇ ತೇನ ಗಾಮಾಪಿ ಡಯ್ಹನ್ತಿ ನಿಗಮಾಪಿ ಡಯ್ಹನ್ತಿ ನಗರಾಪಿ ಡಯ್ಹನ್ತಿ। ಗಾಮೇಸುಪಿ ಡಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಿಗಮೇಸುಪಿ ಡಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಗರೇಸುಪಿ ಡಯ್ಹಮಾನೇಸು ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಠಮಂ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂಯೇವ ಭಯಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂ ಭಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಮಹಾಮೇಘೋ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಮಹಾಮೇಘೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಟ್ಠಿತೇ ಮಹಾಉದಕವಾಹಕೋ ಸಞ್ಜಾಯತಿ। ಮಹಾಉದಕವಾಹಕೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಞ್ಜಾತೇ ತೇನ ಗಾಮಾಪಿ ವುಯ್ಹನ್ತಿ ನಿಗಮಾಪಿ ವುಯ್ಹನ್ತಿ ನಗರಾಪಿ ವುಯ್ಹನ್ತಿ। ಗಾಮೇಸುಪಿ ವುಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಿಗಮೇಸುಪಿ ವುಯ್ಹಮಾನೇಸು ನಗರೇಸುಪಿ

ವುಯ್ಹಮಾನೇಸು ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುತಿಯಂ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂಯೇವ ಭಯಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂ ಭಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಭಯಂ ಹೋತಿ ಅಟವಿಸಙ್ಕೋಪೋ, ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹಾ ಜಾನಪದಾ ಪರಿಯಾಯನ್ತಿ। ಭಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿ ಅಟವಿಸಙ್ಕೋಪೇ ಚಕ್ಕಸಮಾರುಳ್ಹೇಸು ಜಾನಪದೇಸು ಪರಿಯಾಯನ್ತೇಸು ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತತಿಯಂ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂಯೇವ ಭಯಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಂ ಭಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ। "ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿಯೇವ ಭಯಾನಿ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿ ಭಯಾನೀತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತಿ"।

"ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿ ಭಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಜರಾಭಯಂ, ಬ್ಯಾಧಿಭಯಂ, ಮರಣಭಯನ್ತಿ। ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ಜೀರಮಾನಂ ಏವಂ ಲಭತಿ - 'ಅಹಂ ಜೀರಾಮಿ, ಮಾ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಜೀರೀ'ತಿ; ಪುತ್ತೋ ವಾ ಪನ ಮಾತರಂ ಜೀರಮಾನಂ ನ ಏವಂ ಲಭತಿ - 'ಅಹಂ ಜೀರಾಮಿ, ಮಾ ಮೇ ಮಾತಾ ಜೀರೀ'"ತಿ।

"ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ಬ್ಯಾಧಿಯಮಾನಂ ಏವಂ ಲಭತಿ - 'ಅಹಂ ಬ್ಯಾಧಿಯಾಮಿ, ಮಾ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಬ್ಯಾಧಿಯೀ'ತಿ; ಪುತ್ತೋ ವಾ ಪನ ಮಾತರಂ ಬ್ಯಾಧಿಯಮಾನಂ ನ ಏವಂ ಲಭತಿ - 'ಅಹಂ ಬ್ಯಾಧಿಯಾಮಿ, ಮಾ ಮೇ ಮಾತಾ ಬ್ಯಾಧಿಯೀ'"ತಿ।

"ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ಮೀಯಮಾನಂ ಏವಂ ಲಭತಿ - 'ಅಹಂ ಮೀಯಾಮಿ, ಮಾ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಮೀಯೀ'ತಿ; ಪುತ್ತೋ ವಾ ಪನ ಮಾತರಂ ಮೀಯಮಾನಂ ನ ಏವಂ ಲಭತಿ - 'ಅಹಂ ಮೀಯಾಮಿ, ಮಾ ಮೇ ಮಾತಾ ಮೀಯೀ'ತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಿ ಭಯಾನೀ"ತಿ।

"ಅತ್ಥಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ ಅತ್ಥಿ ಪಟಿಪದಾ ಇಮೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಭಯಾನಂ ಇಮೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಭಯಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ ಕತಮಾ ಚ ಪಟಿಪದಾ ಇಮೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಭಯಾನಂ ಇಮೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಭಯಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಇಮೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಭಯಾನಂ ಇಮೇಸಞ್ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಅಮಾತಾಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಭಯಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ವೇನಾಗಪುರಸುತ್ತಂ

೬೪. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಕೋಸಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನ ವೇನಾಗಪುರಂ ನಾಮ ಕೋಸಲಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ ತದವಸರಿ। ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ ವೇನಾಗಪುರಿಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ - "ಸಮಣೋ ಖಲು , ಭೋ, ಗೋತಮೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವೇನಾಗಪುರಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ತಂ ಖೋ ಪನ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಏವಂ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ - 'ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ'ತಿ [ಭಗವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಇದಂ ಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಂ ಪಾರಾ॰ ೧; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೫ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ]। ಸೋ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಸದೇವಕಂ ಸಮಾರಕಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಂ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಪಜಂ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇತಿ। ಸೋ

ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತಿ। ಸಾಧು ಖೋ ಪನ ತಥಾರೂಪಾನಂ ಅರಹತಂ ದಸ್ಸನಂ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ವೇನಾಗಪುರಿಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ವೇನಾಗಪುರಿಕೋ ವಚ್ಛಗೋತ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ -

"ಅಚ್ಛರಿಯಂ , ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಯಾವಞ್ಚಿದಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪರಿಯೋದಾತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸಾರದಂ ಬದರಪಣ್ಡುಂ [ಮಣ್ಡಂ (ಕ॰)] ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಪರಿಯೋದಾತಂ; ಏವಮೇವಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪರಿಯೋದಾತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ತಾಲಪಕ್ಕಂ ಸಮ್ಪತಿ ಬನ್ಧನಾ ಪಮುತ್ತಂ [ಮುತ್ತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ ಪರಿಯೋದಾತಂ; ಏವಮೇವಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪರಿಯೋದಾತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ನೇಕ್ಖಂ [ನಿಕ್ಖಂ-ಇತಿಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬೮)] ಜಮ್ಬೋನದಂ ದಕ್ಖಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಂ ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಸುಕುಸಲಸಮ್ಪಹಟ್ಠಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಭಾಸತೇ ಚ ತಪತೇ ಚ ವಿರೋಚತಿ ಚ; ಏವಮೇವಂ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪರಿಯೋದಾತೋ। ಯಾನಿ ತಾನಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಆಸನ್ದಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಗೋನಕೋ ಚಿತ್ತಕೋ ಪಟಿಕಾ ಪಟಲಿಕಾ ತೂಲಿಕಾ ವಿಕತಿಕಾ ಉದ್ದಲೋಮೀ ಏಕನ್ತಲೋಮೀ ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಂ ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ಕುತ್ತಕಂ ಹತ್ಥತ್ಥರಂ ಅಸ್ಸತ್ಥರಂ ರಥತ್ಥರಂ ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣೀ ಕದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ [ಕಾದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ (ಸೀ॰)] ಸಉತ್ತರಚ್ಛದಂ ಉಭತೋಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನಂ, ಏವರೂಪಾನಂ ನೂನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾನಂ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ।

"ಯಾನಿ ಖೋ ಪನ ತಾನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಆಸನ್ದಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಗೋನಕೋ ಚಿತ್ತಕೋ ಪಟಿಕಾ ಪಟಲಿಕಾ ತೂಲಿಕಾ ವಿಕತಿಕಾ ಉದ್ದಲೋಮೀ ಏಕನ್ತಲೋಮೀ ಕಟ್ಟಿಸ್ಸಂ ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ಕುತ್ತಕಂ ಹತ್ಥತ್ಥರಂ ಅಸ್ಸತ್ಥರಂ ರಥತ್ಥರಂ ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣೀ ಕದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಸಉತ್ತರಚ್ಛದಂ ಉಭತೋಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನಂ। ದುಲ್ಲಭಾನಿ ತಾನಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಲದ್ಧಾ ಚ ಪನ [ಲದ್ಧಾನಿ ಚ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ಲದ್ಧಾ ಚ (ಪೀ॰)] ನ ಕಪ್ಪನ್ತಿ।

"ತೀಣಿ ಖೋ, ಇಮಾನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾನಿ, ಯೇಸಾಹಂ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ದಿಬ್ಬಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಅರಿಯಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತೀಣಿ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾನಿ, ಯೇಸಾಹಂ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ।

"ಕತಮಂ ಪನ ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ದಿಬ್ಬಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಯಸ್ಸ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ? "ಇಧಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಯಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರಾಮಿ, ಸೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ತಮೇವ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಾಮಿ। ಸೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ವನನ್ತಞ್ಞೇವ ಪವಿಸಾಮಿ [ಪಚಾರಯಾಮಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ಸೋ ಯದೇವ

ತತ್ಥ ಹೋನ್ತಿ ತಿಣಾನಿ ವಾ ಪಣ್ಣಾನಿ ವಾ ತಾನಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಸಙ್ಘರಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಮಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ಸೋ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಾಮಿ; ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಾಮಿ; ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ ವಿಹರಾಮಿ ಸತೋ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸುಖಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೇಮಿ, ಯಂ ತಂ ಅರಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ - 'ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಸತಿಮಾ ಸುಖವಿಹಾರೀ'ತಿ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಾಮಿ; ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಾಮಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ಚಙ್ಕಮಾಮಿ, ದಿಬ್ಬೋ ಮೇ ಏಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಙ್ಕಮೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ತಿಟ್ಠಾಮಿ, ದಿಬ್ಬಂ ಮೇ ಏತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ನಿಸೀದಾಮಿ, ದಿಬ್ಬಂ ಮೇ ಏತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಆಸನಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ, ದಿಬ್ಬಂ ಮೇ ಏತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದಿಬ್ಬಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಯಸ್ಸಾಹಂ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ।

"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಕೋ ಚಞ್ಞೋ ಏವರೂಪಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಸ್ಸ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ!

"ಕತಮಂ ಪನ ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಯಸ್ಸ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ? "ಇಧಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಯಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರಾಮಿ, ಸೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ತಮೇವ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಾಮಿ। ಸೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ವನನ್ತಞ್ಞೇವ ಪವಿಸಾಮಿ। ಸೋ ಯದೇವ ತತ್ಥ ಹೋನ್ತಿ ತಿಣಾನಿ ವಾ ಪಣ್ಣಾನಿ ವಾ ತಾನಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಸಙ್ಘರಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಮಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ಸೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಾಮಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ, ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ [ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ (ಸಬ್ಬತ್ಥ)] ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಾಮಿ। ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಾಮಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ , ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ [ಚತುತ್ಥಿಂ (ಸೀ॰)], ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರಾಮಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ಚಙ್ಕಮಾಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮೇ ಏಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಙ್ಕಮೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ತಿಟ್ಠಾಮಿ...ಪೇ॰... ನಿಸೀದಾಮಿ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಮೇ ಏತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಯಸ್ಸಾಹಂ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ।

"ಅಚ್ಛರಿಯಂ , ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಕೋ ಚಞ್ಞೋ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಸ್ಸ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ!

"ಕತಮಂ ಪನ ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅರಿಯಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಯಸ್ಸ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ? "ಇಧಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಯಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ

ವಿಹರಾಮಿ, ಸೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ತಮೇವ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಾಮಿ। ಸೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ವನನ್ತಞ್ಞೇವ ಪವಿಸಾಮಿ। ಸೋ ಯದೇವ ತತ್ಥ ಹೋನ್ತಿ ತಿಣಾನಿ ವಾ ಪಣ್ಣಾನಿ ವಾ ತಾನಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಸಙ್ಘರಿತ್ವಾ, ನಿಸೀದಾಮಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ಸೋ ಏವಂ ಜಾನಾಮಿ – 'ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ; ದೋಸೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ; ಮೋಹೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ'। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ಚಙ್ಕಮಾಮಿ, ಅರಿಯೋ ಮೇ ಏಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಙ್ಕಮೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚೇ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಏವಂಭೂತೋ ತಿಟ್ಠಾಮಿ…ಪೇ॰… ನಿಸೀದಾಮಿ…ಪೇ॰… ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ, ಅರಿಯಂ ಮೇ ಏತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅರಿಯಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ, ಯಸ್ಸಾಹಂ ಏತರಹಿ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ।

"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಕೋ ಚಞ್ಞೋ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಅರಿಯಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಸ್ಸ ನಿಕಾಮಲಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ!

"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ! ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಾ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ – 'ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ದಕ್ಖನ್ತೀ'ತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ಏತೇ ಮಯಂ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ। ಉಪಾಸಕೇ ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತೇ ಸರಣಂ ಗತೇ"ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಸರಭಸುತ್ತಂ

೬೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸರಭೋ ನಾಮ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ। ಸೋ ರಾಜಗಹೇ ಪರಿಸತಿ [ಪರಿಸತಿಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ – "ಅಞ್ಞಾತೋ ಮಯಾ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಅಞ್ಞಾಯ ಚ ಪನಾಹಂ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಏವಾಹಂ ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿಂಸು। ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸರಭಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ರಾಜಗಹೇ ಪರಿಸತಿ ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ – "ಅಞ್ಞಾತೋ ಮಯಾ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಅಞ್ಞಾಯ ಚ ಪನಾಹಂ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಏವಾಹಂ ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ರಾಜಗಹೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ – "ಸರಭೋ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೋ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ। ಸೋ ರಾಜಗಹೇ ಪರಿಸತಿ ಏವಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ – 'ಅಞ್ಞಾತೋ ಮಯಾ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಅಞ್ಞಾಯ ಚ ಪನಾಹಂ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಏವಾಹಂ ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ'ತಿ। ಸಾಧು ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಿನಿಕಾತೀರಂ [ಸಪ್ಪಿನಿಕಾತೀರಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಸಪ್ಪಿನಿಯಾ ತೀರಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ ಯೇನ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮತು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಭಗವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಿನಿಕಾತೀರಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ ಯೇನ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ । ನಿಸಜ್ಜ ಖೋ ಭಗವಾ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ – "ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತ್ವಂ, ಸರಭ, ಏವಂ ವದೇಸಿ – 'ಅಞ್ಞಾತೋ ಮಯಾ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಅಞ್ಞಾಯ ಚ ಪನಾಹಂ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಏವಾಹಂ ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ'"ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಗವಾ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ – "ವದೇಹಿ, ಸರಭ, ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಞ್ಞಾತೋ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ? ಸಚೇ ತೇ ಅಪರಿಪೂರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ಪನ ತೇ ಪರಿಪೂರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಅನುಮೋದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ।

ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಭಗವಾ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚ – ("ಯೋ [ಮಯಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಖೋ ಸರಭ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ) [( ) ಸೀ॰ ಪೋತ್ಥಕೇ ನತ್ಥಿ] "ವದೇಹಿ, ಸರಭ, ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಞ್ಞಾತೋ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ? ಸಚೇ ತೇ ಅಪರಿಪೂರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ಪನ ತೇ ಪರಿಪೂರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಅನುಮೋದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಖೋ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಏತದವೋಚುಂ – "ಯದೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಯಾಚೇಯ್ಯಾಸಿ ತದೇವ ತೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪವಾರೇತಿ। ವದೇಹಾವುಸೋ ಸರಭ, ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಞ್ಞಾತೋ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮೋ? ಸಚೇ ತೇ ಅಪರಿಪೂರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸತಿ। ಸಚೇ ಪನ ತೇ ಪರಿಪೂರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅನುಮೋದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ಮಙ್ಕುಭೂತಂ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧಂ ಅಧೋಮುಖಂ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೇ ಏತದವೋಚ –

"ಯೋ ಖೋ ಮಂ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ [ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ (ಪೀ॰ ಕ॰)], ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – 'ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ'ತಿ, ತಮಹಂ ತತ್ಥ ಸಾಧುಕಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜೇಯ್ಯಂ ಸಮನುಗಾಹೇಯ್ಯಂ ಸಮನುಭಾಸೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ವತ ಮಯಾ ಸಾಧುಕಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ಸಮನುಗಾಹಿಯಮಾನೋ ಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಠಾನಾನಂ ನಾಞ್ಞತರಂ [ಅಞ್ಞತರಂ (ಕ॰)] ಠಾನಂ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಿಸ್ಸತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಂ ಅಪನಾಮೇಸ್ಸತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತಿ, ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ [ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ವಾ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ವಾ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ವಾ (ಪೀ॰)] ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ।

"ಯೋ ಖೋ ಮಂ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ, ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – 'ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ ಇಮೇ ಆಸವಾ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಾ'ತಿ, ತಮಹಂ ತತ್ಥ ಸಾಧುಕಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜೇಯ್ಯಂ ಸಮನುಗಾಹೇಯ್ಯಂ ಸಮನುಭಾಸೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ವತ ಮಯಾ ಸಾಧುಕಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ಸಮನುಗಾಹಿಯಮಾನೋ ಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಠಾನಾನಂ ನಾಞ್ಞತರಂ ಠಾನಂ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಿಸ್ಸತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಂ ಅಪನಾಮೇಸ್ಸತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತಿ, ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ।

‘‘ಯೋ ಖೋ ಮಂ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ, ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - ‘ಯಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ತೇ ಅತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ನ ನಿಯ್ಯಾತಿ ತಕ್ಕರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ’ತಿ, ತಮಹಂ ತತ್ಥ ಸಾಧುಕಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜೇಯ್ಯಂ ಸಮನುಗಾಹೇಯ್ಯಂ ಸಮನುಭಾಸೇಯ್ಯಂ। ಸೋ ವತ ಮಯಾ ಸಾಧುಕಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ಸಮನುಗಾಹಿಯಮಾನೋ ಸಮನುಭಾಸಿಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಠಾನಾನಂ ನಾಞ್ಞತರಂ ಠಾನಂ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರಿಸ್ಸತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಂ ಅಪನಾಮೇಸ್ಸತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರಿಸ್ಸತಿ, ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ಪಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸರಭೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ’’ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಿಪ್ಪಿನಿಕಾತೀರೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ವೇಹಾಸಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಅಥ ಖೋ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಸಮನ್ತತೋ ವಾಚಾಯಸನ್ನಿತೋದಕೇನ [ವಾಚಾಸತ್ತಿತೋದಕೇನ (ಸೀ॰)] ಸಞ್ಜಮ್ಭರಿಮಕಂಸು [ಸಞ್ಜಮ್ಭರಿಮಕಂಸು (ಪೀ॰, ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೨೧) ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೩ ಉಪರಿಪಾಠೋ ವಿಯ] - ‘‘ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಬ್ರಹಾರಞ್ಞೇ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋ ‘ಸೀಹನಾದಂ ನದಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂಯೇವ [ಸೇಗಾಲಕಂಯೇವ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನದತಿ, ಭೇರಣ್ಡಕಂಯೇವ ನದತಿ [ಭೇದಣ್ಡಕಂ (ಕ॰)]; ಏವಮೇವಂ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ‘ಸೀಹನಾದಂ ನದಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಂಯೇವ ನದಸಿ ಭೇರಣ್ಡಕಂಯೇವ ನದಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಅಮ್ಬುಕಸಞ್ಚರೀ [ಅಮ್ಬುಕಮದ್ದರೀ (ಸೀ॰)] ‘ಪುರಿಸಕರವಿತಂ [ಫುಸ್ಸಕರವಿತಂ (ಸೀ॰), ಪುಸ್ಸಕರವಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ರವಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಅಮ್ಬುಕಸಞ್ಚರಿರವಿತಂಯೇವ ರವತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ‘ಪುರಿಸಕರವಿತಂ ರವಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಅಮ್ಬುಕಸಞ್ಚರಿರವಿತಂಯೇವ ರವಸಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಉಸಭೋ ಸುಞ್ಞಾಯ ಗೋಸಾಲಾಯ ಗಮ್ಭೀರಂ ನದಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸರಭ, ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಗಮ್ಭೀರಂ ನದಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸೀ’’ತಿ। ಅಥ ಖೋ ತೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಸರಭಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಂ ಸಮನ್ತತೋ ವಾಚಾಯಸನ್ನಿತೋದಕೇನ ಸಞ್ಜಮ್ಭರಿಮಕಂಸೂತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಕೇಸಮುತ್ತಿಸುತ್ತಂ

೬೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಕೋಸಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನ ಕೇಸಮುತ್ತಂ [ಕೇಸಪುತ್ತಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನಾಮ ಕಾಲಾಮಾನಂ ನಿಗಮೋ ತದವಸರಿ। ಅಸ್ಸೋಸುಂ ಖೋ ಕೇಸಮುತ್ತಿಯಾ ಕಾಲಾಮಾ - ‘‘ಸಮಣೋ ಖಲು, ಭೋ, ಗೋತಮೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಕೇಸಮುತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ತಂ ಖೋ ಪನ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಏವಂ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ - ‘ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಸಾಧು ಖೋ ಪನ ತಥಾರೂಪಾನಂ ಅರಹತಂ ದಸ್ಸನಂ ಹೋತೀ’’’ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಕೇಸಮುತ್ತಿಯಾ ಕಾಲಾಮಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ಖೋ ತೇ ಕೇಸಮುತ್ತಿಯಾ ಕಾಲಾಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ -

‘‘ಸನ್ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕೇಸಮುತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇ ಸಕಂಯೇವ ವಾದಂ ದೀಪೇನ್ತಿ ಜೋತೇನ್ತಿ, ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಪನ ಖುಂಸೇನ್ತಿ ವಮ್ಭೇನ್ತಿ ಪರಿಭವನ್ತಿ ಓಮಕ್ಖಿಂ [ಓಪಪಕ್ಖಿಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಓಮಕ್ಖಿಕಂ (ಕ॰)] ಕರೋನ್ತಿ। ಅಪರೇಪಿ, ಭನ್ತೇ,

ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕೇಸಮುತ್ತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ । ತೇಪಿ ಸಕಂಯೇವ ವಾದಂ ದೀಪೇನ್ತಿ ಜೋತೇನ್ತಿ, ಪರಪ್ಪವಾದಂ ಪನ ಖುಂಸೇನ್ತಿ ವಮ್ಭೇನ್ತಿ ಪರಿಭವನ್ತಿ ಓಮಕ್ಖಿಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ನೋ, ಭನ್ತೇ , ಅಮ್ಹಾಕಂ ಹೋತೇವ ಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ - 'ಕೋ ಸು ನಾಮ ಇಮೇಸಂ ಭವತಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಚ್ಚಂ ಆಹ, ಕೋ ಮುಸಾ'"ತಿ? "ಅಲಞ್ಹಿ ವೋ, ಕಾಲಾಮಾ, ಕಙ್ಖಿತುಂ ಅಲಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಿತುಂ। ಕಙ್ಖನೀಯೇವ ಪನ [ಕಙ್ಖನೀಯೇವ ಚ ಪನ (ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ)] ವೋ ಠಾನೇ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ"।

"ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ , ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ - 'ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ [ಸಮಾದಿಣ್ಣಾ (ಕ॰)] ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ'"ತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಪಜಹೇಯ್ಯಾಥ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಲೋಭೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಹಿತಾಯ ವಾ ಅಹಿತಾಯ ವಾ"ತಿ?

"ಅಹಿತಾಯ, ಭನ್ತೇ"।

"ಲುದ್ಧೋ ಪನಾಯಂ, ಕಾಲಾಮಾ, ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಭೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ [ತದತ್ಥಾಯ (ಕ॰)] ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ [ಯಂ ತಸ್ಸ (ಕ॰) ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ಪನ "ಯಂ' ಸ" ಇತ್ವೇವ ಸಬ್ಬತ್ಥಪಿ ದಿಸ್ಸತಿ] ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ।

"ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ದೋಸೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಹಿತಾಯ ವಾ ಅಹಿತಾಯ ವಾ"ತಿ?

"ಅಹಿತಾಯ, ಭನ್ತೇ"।

"ದುಟ್ಠೋ ಪನಾಯಂ, ಕಾಲಾಮಾ, ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ದೋಸೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ [ಹನ್ತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ।

"ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಮೋಹೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಹಿತಾಯ ವಾ ಅಹಿತಾಯ ವಾ"ತಿ?

"ಅಹಿತಾಯ, ಭನ್ತೇ"।

"ಮೂಳ್ಹೋ ಪನಾಯಂ, ಕಾಲಾಮಾ, ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ

ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ।

"ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾ"ತಿ?

"ಅಕುಸಲಾ, ಭನ್ತೇ"।

"ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾ"ತಿ?

"ಸಾವಜ್ಜಾ, ಭನ್ತೇ"।

"ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ವಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ವಾ"ತಿ?

"ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಭನ್ತೇ"।

"ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ [ಕಥಂ ವಾ ವೋ (?)] ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ ?

"ಸಮತ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ।

"ಇತಿ ಖೋ, ಕಾಲಾಮಾ, ಯಂ ತಂ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ [ಅವೋಚುಮ್ಹ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೯೩] - 'ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ! ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ ಕಾಲಾಮಾ ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ - 'ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಪಜಹೇಯ್ಯಾಥಾ'ತಿ, ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

"ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ - 'ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ'ತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಥ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅಲೋಭೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಹಿತಾಯ ವಾ ಅಹಿತಾಯ ವಾ"ತಿ?

"ಹಿತಾಯ, ಭನ್ತೇ"।

"ಅಲುದ್ಧೋ ಪನಾಯಂ, ಕಾಲಾಮಾ, ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಭೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ನೇವ ಪಾಣಂ ಹನತಿ, ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ನ ಪರದಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮುಸಾ ಭಣತಿ, ನ ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ , ಯಂ ಸ ಹೋತಿ

ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ’’ತಿ।

‘‘ಏವಂ, ಭನ್ತೇ’’।

‘‘ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅದೋಸೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ’’ತಿ।

‘‘ಏವಂ ಭನ್ತೇ’’ ।

‘‘ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾ’’ತಿ?

‘‘ಕುಸಲಾ , ಭನ್ತೇ’’।

‘‘ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾ’’ತಿ?

‘‘ಅನವಜ್ಜಾ, ಭನ್ತೇ’’।

‘‘ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ವಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ವಾ’’ತಿ?

‘‘ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ, ಭನ್ತೇ’’।

‘‘ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ’’ತಿ?

‘‘ಸಮತ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ’’ತಿ।

‘‘ಇತಿ ಖೋ, ಕಾಲಾಮಾ, ಯಂ ತಂ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ – ‘ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ! ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ – ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಕಾಲಾಮಾ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಥಾ’ತಿ, ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

‘‘ಸ ಖೋ ಸೋ [ಯೋ ಖೋ (ಕ॰)], ಕಾಲಾಮಾ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೋ ವಿಗತಬ್ಯಾಪಾದೋ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪತಿಸ್ಸತೋ [ಸತೋ (ಕ॰)] ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ, ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ…ಪೇ॰… ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ…ಪೇ॰… ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ , ತಥಾ ತತಿಯಂ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ, ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ।

“ಸ [ಸಚೇ (ಕ॰)] ಖೋ ಸೋ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ಅವೇರಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸ್ಸಾಸಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ। ‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ [ಸುಕಟದುಕ್ಕಟಾನಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ಅಥಾಹಂ [ಠಾನಮಹಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಠಾನಮೇತಂ ಯೇನಾಹಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಠಮೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ಅಥಾಹಂ [ಇಧಾಹಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅವೇರಂ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಂ ಅನೀಘಂ ಸುಖಿಂ [ಸುಖಂ (ಸೀ॰), ಸುಖೀ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರಾಮೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದುತಿಯೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಕರೋತೋ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪಂ, ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಾಪಂ ಚೇತೇಮಿ। ಅಕರೋನ್ತಂ ಖೋ ಪನ ಮಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕುತೋ ದುಕ್ಖಂ ಫುಸಿಸ್ಸತೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪಂ, ಅಥಾಹಂ ಉಭಯೇನೇವ ವಿಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚತುತ್ಥೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“ಸ ಖೋ ಸೋ, ಕಾಲಾಮಾ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ಅವೇರಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸ್ಸಾಸಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ।

“ಏವಮೇತಂ, ಭಗವಾ, ಏವಮೇತಂ, ಸುಗತ! ಸ ಖೋ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ಅವೇರಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸ್ಸಾಸಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ। ‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಅತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ಅಥಾಹಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಠಮೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ಅಥಾಹಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅವೇರಂ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಂ ಅನೀಘಂ ಸುಖಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರಾಮೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ದುತಿಯೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಕರೋತೋ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪಂ, ನ ಖೋ ಪನಾಹಂ - ಕಸ್ಸಚಿ ಪಾಪಂ ಚೇತೇಮಿ, ಅಕರೋನ್ತಂ ಖೋ ಪನ ಮಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕುತೋ ದುಕ್ಖಂ ಫುಸಿಸ್ಸತೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“‘ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪಂ, ಅಥಾಹಂ ಉಭಯೇನೇವ ವಿಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚತುತ್ಥೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ।

“ಸ ಖೋ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ಅವೇರಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಏವಂ ವಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಸ್ಸಾಸಾ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ।

“ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ…ಪೇ॰… ಏತೇ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ। ಉಪಾಸಕೇ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತೇ ಸರಣಂ ಗತೇ”ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಾಳ್ಹಸುತ್ತಂ

೬೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ – ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದಕೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ। ಅಥ ಖೋ ಸಾಳ್ಹೋ ಚ ಮಿಗಾರನತ್ತಾ ಸಾಣೋ ಚ ಸೇಖುನಿಯನತ್ತಾ [ರೋಹಣೋ ಚ ಪೇಖುಣಿಯನತ್ತಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದಕೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಕಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಸಾಳ್ಹಂ ಮಿಗಾರನತ್ತಾರಂ ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದಕೋ ಏತದವೋಚ –

“ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ , ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ ‘ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ’ತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ ಸಾಳ್ಹಾ ಪಜಹೇಯ್ಯಾಥ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ಥಿ ಲೋಭೋ”ತಿ?

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ಅಭಿಜ್ಝಾತಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ। ಲುದ್ಧೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ।

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ಥಿ ದೋಸೋ”ತಿ?

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ಬ್ಯಾಪಾದೋತಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ। ದುಟ್ಠೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ।

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ಥಿ ಮೋಹೋ”ತಿ?

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ। ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಸಾಳ್ಹಾ , ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ।

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾ”ತಿ?

“ಅಕುಸಲಾ, ಭನ್ತೇ”।

“ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾ”ತಿ?

“ಸಾವಜ್ಜಾ, ಭನ್ತೇ”।

“ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ವಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ವಾ”ತಿ?

“ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಭನ್ತೇ”।

“ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ”ತಿ?

“ಸಮತ್ತಾ , ಭನ್ತೇ, ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ”ತಿ।

“ಇತಿ ಖೋ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಯಂ ತಂ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ – ‘ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ – ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಪಜಹೇಯ್ಯಾಥಾ’ತಿ, ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

“ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ – ‘ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ’ತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಥ।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಲೋಭೋ”ತಿ?

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ಅನಭಿಜ್ಝಾತಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ। ಅಲುದ್ಧೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ನೇವ ಪಾಣಂ ಹನತಿ, ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ನ ಪರದಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮುಸಾ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ನ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ”ತಿ।

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ಥಿ ಅದೋಸೋ”ತಿ?

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ಅಬ್ಯಾಪಾದೋತಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ। ಅದುಟ್ಠೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ನೇವ ಪಾಣಂ ಹನತಿ, ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ನ ಪರದಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮುಸಾ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ನ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ”ತಿ।

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ಥಿ ಅಮೋಹೋ”ತಿ?

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ವಿಜ್ಜಾತಿ ಖೋ ಅಹಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ವದಾಮಿ। ಅಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ ಅಯಂ, ಸಾಳ್ಹಾ, ವಿಜ್ಜಾಗತೋ ನೇವ ಪಾಣಂ ಹನತಿ, ನ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ನ ಪರದಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮುಸಾ ಭಣತಿ, ಪರಮ್ಪಿ ನ ತಥತ್ತಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯಂ ಸ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ”ತಿ।

“ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”।

“ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾ”ತಿ?

“ಕುಸಲಾ, ಭನ್ತೇ”।

“ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾ”ತಿ?

“ಅನವಜ್ಜಾ, ಭನ್ತೇ”।

“ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ವಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ವಾ”ತಿ?

“ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ , ಭನ್ತೇ”।

“ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ”ತಿ?

“ಸಮತ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ। ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ”ತಿ।

“ಇತಿ ಖೋ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಯಂ ತಂ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ - ‘ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನ, ಮಾ ಪರಮ್ಪರಾಯ, ಮಾ ಇತಿಕಿರಾಯ, ಮಾ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ, ಮಾ ತಕ್ಕಹೇತು, ಮಾ ನಯಹೇತು, ಮಾ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ, ಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಮಾ ಭಬ್ಬರೂಪತಾಯ, ಮಾ ಸಮಣೋ ನೋ ಗರೂತಿ। ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅತ್ತನಾವ ಜಾನೇಯ್ಯಾಥ - ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನವಜ್ಜಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ

ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ, ಅಥ ತುಮ್ಹೇ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಥಾ'ತಿ, ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ।

"ಸ ಖೋ ಸೋ, ಸಾಳ್ಹಾ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೋ ವಿಗತಬ್ಯಾಪಾದೋ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪತಿಸ್ಸತೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಕರುಣಾ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ, ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ - 'ಅತ್ಥಿ ಇದಂ, ಅತ್ಥಿ ಹೀನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಣೀತಂ, ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾಗತಸ್ಸ ಉತ್ತರಿ [ಉತ್ತರಿಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನಿಸ್ಸರಣ'ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಕಾಮಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಭವಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ; ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। 'ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ'ತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

"ಸೋ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ - 'ಅಹು ಪುಬ್ಬೇ ಲೋಭೋ, ತದಹು ಅಕುಸಲಂ, ಸೋ ಏತರಹಿ ನತ್ಥಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ; ಅಹು ಪುಬ್ಬೇ ದೋಸೋ...ಪೇ॰... ಅಹು ಪುಬ್ಬೇ ಮೋಹೋ, ತದಹು ಅಕುಸಲಂ, ಸೋ ಏತರಹಿ ನತ್ಥಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲ'ನ್ತಿ। ಸೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತೀ"ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಕಥಾವತ್ಥುಸುತ್ತಂ

೬೮. "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅತೀತಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ - 'ಏವಂ ಅಹೋಸಿ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ'ನ್ತಿ। ಅನಾಗತಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ - 'ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನ'ನ್ತಿ। ಏತರಹಿ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ - 'ಏವಂ ಹೋತಿ ಏತರಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮದ್ಧಾನ'"ನ್ತಿ [ಏವಂ ಏತರಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰), ಏವಂ ಹೋತಿ ಏತರಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।

"ಕಥಾಸಮ್ಪಯೋಗೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಯದಿ ವಾ ಕಚ್ಛೋ ಯದಿ ವಾ ಅಕಚ್ಛೋತಿ। ಸಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ನ ಏಕಂಸೇನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ನ ವಿಭಜ್ಜ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ನ ಪಟಿಪುಚ್ಛಾ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ಠಪನೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ನ ಠಪೇತಿ [ಥಪನೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ನ ಥಪೇತಿ (ಕ॰)], ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಏಕಂಸೇನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ವಿಭಜ್ಜ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಾ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ , ಠಪನೀಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಠಪೇತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ।

"ಕಥಾಸಮ್ಪಯೋಗೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಯದಿ ವಾ ಕಚ್ಛೋ ಯದಿ ವಾ ಅಕಚ್ಛೋತಿ। ಸಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಠಾನಾಠಾನೇ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ ಪರಿಕಪ್ಪೇ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ ಅಞ್ಞಾತವಾದೇ [ಅಞ್ಞವಾದೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಅಞ್ಞಾತವಾರೇ (ಕ॰)] ನ ಸಣ್ಠಾತಿ ಪಟಿಪದಾಯ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಠಾನಾಠಾನೇ ಸಣ್ಠಾತಿ ಪರಿಕಪ್ಪೇ ಸಣ್ಠಾತಿ ಅಞ್ಞಾತವಾದೇ ಸಣ್ಠಾತಿ ಪಟಿಪದಾಯ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಾಸಮ್ಪಯೋಗೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಯದಿ ವಾ ಕಚ್ಛೋ ಯದಿ ವಾ ಅಕಚ್ಛೋತಿ। ಸಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಂ ಅಪನಾಮೇತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ನ ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತಿ ನ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಥಂ ಅಪನಾಮೇತಿ, ನ ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಾಸಮ್ಪಯೋಗೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಯದಿ ವಾ ಕಚ್ಛೋ ಯದಿ ವಾ ಅಕಚ್ಛೋತಿ। ಸಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಹರತಿ ಅಭಿಮದ್ದತಿ ಅನುಪಜಗ್ಘತಿ [ಅನುಸಂಜಗ್ಘತಿ (ಕ॰)] ಖಲಿತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ನಾಭಿಹರತಿ ನಾಭಿಮದ್ದತಿ ನ ಅನುಪಜಗ್ಘತಿ ನ ಖಲಿತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಚ್ಛೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಾಸಮ್ಪಯೋಗೇನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಯದಿ ವಾ ಸಉಪನಿಸೋ ಯದಿ ವಾ ಅನುಪನಿಸೋತಿ। ಅನೋಹಿತಸೋತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪನಿಸೋ ಹೋತಿ, ಓಹಿತಸೋತೋ ಸಉಪನಿಸೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಸಉಪನಿಸೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಜಾನಾತಿ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ, ಪರಿಜಾನಾತಿ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ, ಪಜಹತಿ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ, ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ। ಸೋ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ, ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ, ಪಜಹನ್ತೋ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ, ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತೋ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಫುಸತಿ। ಏತದತ್ಥಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಥಾ; ಏತದತ್ಥಾ ಮನ್ತನಾ; ಏತದತ್ಥಾ ಉಪನಿಸಾ; ಏತದತ್ಥಂ ಸೋತಾವಧಾನಂ, ಯದಿದಂ ಅನುಪಾದಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ।

“ಯೇ ವಿರುದ್ಧಾ ಸಲ್ಲಪನ್ತಿ, ವಿನಿವಿಟ್ಠಾ ಸಮುಸ್ಸಿತಾ।
ಅನರಿಯಗುಣಮಾಸಜ್ಜ, ಅಞ್ಞೋಞ್ಞವಿವರೇಸಿನೋ॥

“ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ವಿಕ್ಖಲಿತಂ, ಸಮ್ಪಮೋಹಂ [ಸಸಮ್ಮೋಹಂ (ಕ॰)] ಪರಾಜಯಂ।
ಅಞ್ಞೋಞ್ಞಸ್ಸಾಭಿನನ್ದನ್ತಿ, ತದರಿಯೋ ಕಥನಾಚರೇ [ತದರಿಯೋ ನ ಕಥಂ ವದೇ (ಕ॰)]॥

“ಸಚೇ ಚಸ್ಸ ಕಥಾಕಾಮೋ, ಕಾಲಮಞ್ಞಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಧಮ್ಮಟ್ಠಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ, ಯಾ ಅರಿಯಚರಿತಾ [ಅರಿಯಞ್ಚರಿತಾ (ಸೀ॰), ಅರಿಯಾದಿಕಾ (ಕ॰)] ಕಥಾ॥

“ತಂ ಕಥಂ ಕಥಯೇ ಧೀರೋ, ಅವಿರುದ್ಧೋ ಅನುಸ್ಸಿತೋ।
ಅನುನ್ನತೇನ ಮನಸಾ, ಅಪಳಾಸೋ ಅಸಾಹಸೋ॥

“ಅನುಸೂಯಾಯಮಾನೋ ಸೋ, ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾಯ ಭಾಸತಿ।
ಸುಭಾಸಿತಂ ಅನುಮೋದೇಯ್ಯ, ದುಬ್ಭಟ್ಠೇ ನಾಪಸಾದಯೇ [ನಾವಸಾದಯೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]॥

“ಉಪಾರಮ್ಭಂ ನ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಖಲಿತಞ್ಚ ನ ಗಾಹಯೇ [ನ ಭಾಸಯೇ (ಕ॰)]।
ನಾಭಿಹರೇ ನಾಭಿಮದ್ದೇ, ನ ವಾಚಂ ಪಯುತಂ ಭಣೇ॥

“ಅಞ್ಞಾತತ್ಥಂ ಪಸಾದತ್ಥಂ, ಸತಂ ವೇ ಹೋತಿ ಮನ್ತನಾ।
ಏವಂ ಖೋ ಅರಿಯಾ ಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನ ಮನ್ತನಾ।
ಏತದಞ್ಞಾಯ ಮೇಧಾವೀ, ನ ಸಮುಸ್ಸೇಯ್ಯ ಮನ್ತಯೇ”ತಿ॥ ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತಂ

೬೯. ‘‘ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ – ‘ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ, ಧಮ್ಮಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ರಾಗೋ, ದೋಸೋ, ಮೋಹೋ – ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ। ಇಮೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕೋ ವಿಸೇಸೋ ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ [ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ (ಸೀ॰) ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾಸೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಅಧಿ + ಪ + ಯಸು + ಣ = ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ] ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣ’ನ್ತಿ? ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಕಿನ್ತಿ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಥಾ’’ತಿ? ‘‘ಭಗವಂಮೂಲಕಾ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾ ಭಗವಂನೇತ್ತಿಕಾ ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ। ಸಾಧು ವತ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪಟಿಭಾತು ಏತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವತೋ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ’’ತಿ। ‘‘ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಣಾಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ। ‘‘ಏವಂ, ಭನ್ತೇ’’ತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

‘‘ಸಚೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ – ‘ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ, ಧಮ್ಮಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ರಾಗೋ, ದೋಸೋ, ಮೋಹೋ – ಇಮೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ; ಇಮೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕೋ ವಿಸೇಸೋ ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣ’ನ್ತಿ? ಏವಂ ಪುಟ್ಠಾ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಥ – ‘ರಾಗೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ ದನ್ಧವಿರಾಗೀ, ದೋಸೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ ಖಿಪ್ಪವಿರಾಗೀ, ಮೋಹೋ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ ದನ್ಧವಿರಾಗೀ’’’ ತಿ।

‘‘‘ಕೋ ಪನಾವುಸೋ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ರಾಗೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’ತಿ? ‘ಸುಭನಿಮಿತ್ತನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ತಸ್ಸ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ರಾಗೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ರಾಗೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’’’ತಿ।

‘‘‘ಕೋ ಪನಾವುಸೋ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ದೋಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ದೋಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’ತಿ? ‘ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ತಸ್ಸ ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ದೋಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ದೋಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ದೋಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ದೋಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’’’ತಿ।

‘‘‘ಕೋ ಪನಾವುಸೋ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’ತಿ? ‘ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ತಸ್ಸ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’’’ತಿ।

‘‘‘ಕೋ ಪನಾವುಸೋ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ರಾಗೋ ಪಹೀಯತೀ’ತಿ? ‘ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತನ್ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ತಸ್ಸ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ

ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ರಾಗೋ ಪಹೀಯತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ , ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ರಾಗೋ ಪಹೀಯತೀ'''ತಿ।

'''ಕೋ ಪನಾವುಸೋ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ದೋಸೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ದೋಸೋ ಪಹೀಯತೀ'ತಿ? 'ಮೇತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ತಸ್ಸ ಮೇತ್ತಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ದೋಸೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ದೋಸೋ ಪಹೀಯತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ದೋಸೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ದೋಸೋ ಪಹೀಯತೀ'''ತಿ।

'''ಕೋ ಪನಾವುಸೋ, ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ಮೋಹೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತೀ'ತಿ? 'ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ತಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ಮೋಹೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಹೇತು ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಯೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೋ ವಾ ಮೋಹೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಚ ಮೋಹೋ ಪಹೀಯತೀ'''ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಅಕುಸಲಮೂಲಸುತ್ತಂ

೭೦. "ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ।

"ಯದಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಭೋ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ [ಅಕುಸಲಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]; ಯದಪಿ ಲುದ್ಧೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಂ [ಅಕುಸಲಮೂಲಂ (ಕ॰)]; ಯದಪಿ ಲುದ್ಧೋ ಲೋಭೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ [ಉಪದಹತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಂ [ಇದಂ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥಪಿ ಏವಮೇವ ದಿಸ್ಸತಿ]। ಇತಿಸ್ಸಮೇ ಲೋಭಜಾ ಲೋಭನಿದಾನಾ ಲೋಭಸಮುದಯಾ ಲೋಭಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ।

"ಯದಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೋಸೋ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ; ಯದಪಿ ದುಟ್ಠೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಂ; ಯದಪಿ ದುಟ್ಠೋ ದೋಸೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಂ। ಇತಿಸ್ಸಮೇ ದೋಸಜಾ ದೋಸನಿದಾನಾ ದೋಸಸಮುದಯಾ ದೋಸಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ।

"ಯದಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಹೋ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ; ಯದಪಿ ಮೂಳ್ಹೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಂ; ಯದಪಿ ಮೂಳ್ಹೋ ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ ತದಪಿ ಅಕುಸಲಂ। ಇತಿಸ್ಸಮೇ ಮೋಹಜಾ ಮೋಹನಿದಾನಾ ಮೋಹಸಮುದಯಾ ಮೋಹಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ಏವರೂಪೋ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕಾಲವಾದೀತಿಪಿ, ಅಭೂತವಾದೀತಿಪಿ, ಅನತ್ಥವಾದೀತಿಪಿ, ಅಧಮ್ಮವಾದೀತಿಪಿ, ಅವಿನಯವಾದೀತಿಪಿ।

“ಕಸ್ಮಾ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕಾಲವಾದೀತಿಪಿ, ಅಭೂತವಾದೀತಿಪಿ, ಅನತ್ಥವಾದೀತಿಪಿ, ಅಧಮ್ಮವಾದೀತಿಪಿ, ಅವಿನಯವಾದೀತಿಪಿ? ತಥಾಹಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ। ಭೂತೇನ ಖೋ ಪನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅವಜಾನಾತಿ, ನೋ ಪಟಿಜಾನಾತಿ; ಅಭೂತೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ನ ಆತಪ್ಪಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬೇಠನಾಯ ಇತಿಪೇತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಇತಿಪೇತಂ ಅಭೂತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕಾಲವಾದೀತಿಪಿ, ಅಭೂತವಾದೀತಿಪಿ, ಅನತ್ಥವಾದೀತಿಪಿ, ಅಧಮ್ಮವಾದೀತಿಪಿ, ಅವಿನಯವಾದೀತಿಪಿ।

“ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಭಜೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ, ಸವಿಘಾತಂ ಸಉಪಾಯಾಸಂ ಸಪರಿಳಾಹಂ। ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ।

“ದೋಸಜೇಹಿ…ಪೇ॰… ಮೋಹಜೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ, ಸವಿಘಾತಂ ಸಉಪಾಯಾಸಂ ಸಪರಿಳಾಹಂ। ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಲೋ ವಾ ಧವೋ ವಾ ಫನ್ದನೋ ವಾ ತೀಹಿ ಮಾಲುವಾಲತಾಹಿ ಉದ್ಧಸ್ತೋ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ ಅನಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಬ್ಯಸನಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಜ್ಜತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಭಜೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ, ಸವಿಘಾತಂ ಸಉಪಾಯಾಸಂ ಸಪರಿಳಾಹಂ। ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ।

“ದೋಸಜೇಹಿ…ಪೇ॰… ಮೋಹಜೇಹಿ ಪಾಪಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ ಸವಿಘಾತಂ ಸಉಪಾಯಾಸಂ ಸಪರಿಳಾಹಂ। ಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ದುಗ್ಗತಿ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನೀತಿ।

“ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ।

“ಯದಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲೋಭೋ ತದಪಿ ಕುಸಲಮೂಲಂ [ಕುಸಲಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]; ಯದಪಿ ಅಲುದ್ಧೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ತದಪಿ ಕುಸಲಂ [ಕುಸಲಮೂಲಂ (ಕ॰)]; ಯದಪಿ ಅಲುದ್ಧೋ ಲೋಭೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ನ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ ತದಪಿ ಕುಸಲಂ। ಇತಿಸ್ಸಮೇ ಅಲೋಭಜಾ ಅಲೋಭನಿದಾನಾ ಅಲೋಭಸಮುದಯಾ ಅಲೋಭಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ।

“ಯದಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದೋಸೋ ತದಪಿ ಕುಸಲಮೂಲಂ; ಯದಪಿ ಅದುಟ್ಠೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ತದಪಿ ಕುಸಲಂ; ಯದಪಿ ಅದುಟ್ಠೋ ದೋಸೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ನ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ ತದಪಿ ಕುಸಲಂ। ಇತಿಸ್ಸಮೇ ಅದೋಸಜಾ ಅದೋಸನಿದಾನಾ ಅದೋಸಸಮುದಯಾ ಅದೋಸಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ।

“ಯದಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮೋಹೋ ತದಪಿ ಕುಸಲಮೂಲಂ; ಯದಪಿ ಅಮೂಳ್ಹೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಮನಸಾ ತದಪಿ ಕುಸಲಂ; ಯದಪಿ ಅಮೂಳ್ಹೋ ಮೋಹೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ನ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ

ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ ತದಪಿ ಕುಸಲಂ। ಇತಿಸ್ಸಮೇ ಅಮೋಹಜಾ ಅಮೋಹನಿದಾನಾ ಅಮೋಹಸಮುದಯಾ ಅಮೋಹಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ಏವರೂಪೋ ಚಾಯಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಲವಾದೀತಿಪಿ, ಭೂತವಾದೀತಿಪಿ, ಅತ್ಥವಾದೀತಿಪಿ, ಧಮ್ಮವಾದೀತಿಪಿ, ವಿನಯವಾದೀತಿಪಿ।

"ಕಸ್ಮಾ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಲವಾದೀತಿಪಿ, ಭೂತವಾದೀತಿಪಿ, ಅತ್ಥವಾದೀತಿಪಿ, ಧಮ್ಮವಾದೀತಿಪಿ, ವಿನಯವಾದೀತಿಪಿ? ತಥಾಹಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಪರಸ್ಸ ಅಸತಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯತಿ ವಧೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜಾನಿಯಾ ವಾ ಗರಹಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಾಜನಾಯ ವಾ ಬಲವಮ್ಹಿ ಬಲತ್ಥೋ ಇತಿಪಿ। ಭೂತೇನ ಖೋ ಪನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ನೋ ಅವಜಾನಾತಿ; ಅಭೂತೇನ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಆತಪ್ಪಂ ಕರೋತಿ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬೇಠನಾಯ - 'ಇತಿಪೇತಂ ಅತಚ್ಛಂ, ಇತಿಪೇತಂ ಅಭೂತ'ನ್ತಿ । ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಲವಾದೀತಿಪಿ, ಅತ್ಥವಾದೀತಿಪಿ, ಧಮ್ಮವಾದೀತಿಪಿ, ವಿನಯವಾದೀತಿಪಿ।

"ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಲೋಭಜಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ ಅವಿಘಾತಂ ಅನುಪಾಯಾಸಂ ಅಪರಿಳಾಹಂ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ।

"ದೋಸಜಾ...ಪೇ॰... ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಮೋಹಜಾ...ಪೇ॰... ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಲೋ ವಾ ಧವೋ ವಾ ಫನ್ದನೋ ವಾ ತೀಹಿ ಮಾಲುವಾಲತಾಹಿ ಉದ್ಧಸ್ತೋ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ। ಅಥ ಪುರಿಸೋ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುದ್ದಾಲ-ಪಿಟಕಂ [ಕುದ್ದಾಲಪಿಟಕಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಆದಾಯ। ಸೋ ತಂ ಮಾಲುವಾಲತಂ ಮೂಲೇ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಮೂಲೇ ಛೇತ್ವಾ ಪಲಿಖಣೇಯ್ಯ, ಪಲಿಖಣಿತ್ವಾ ಮೂಲಾನಿ ಉದ್ಧರೇಯ್ಯ, ಅನ್ತಮಸೋ ಉಸೀರನಾಳಿಮತ್ತಾನಿಪಿ [ಉಸೀರನಾಳಮತ್ತಾನಿಪಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]। ಸೋ ತಂ ಮಾಲುವಾಲತಂ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಛೇತ್ವಾ ಫಾಲೇಯ್ಯ, ಫಾಲೇತ್ವಾ ಸಕಲಿಕಂ ಸಕಲಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸಕಲಿಕಂ ಸಕಲಿಕಂ ಕರಿತ್ವಾ ವಾತಾತಪೇ ವಿಸೋಸೇಯ್ಯ, ವಾತಾತಪೇ ವಿಸೋಸೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹೇಯ್ಯ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹಿತ್ವಾ ಮಸಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಮಸಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಮಹಾವಾತೇ ವಾ ಓಫುಣೇಯ್ಯ ನದಿಯಾ ವಾ ಸೀಘಸೋತಾಯ ಪವಾಹೇಯ್ಯ। ಏವಮಸ್ಸ [ಏವಮಸ್ಸು (ಸೀ॰), ಏವಸ್ಸು (ಕ॰)] ತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾಲುವಾಲತಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಲೋಭಜಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ ಅವಿಘಾತಂ ಅನುಪಾಯಾಸಂ ಅಪರಿಳಾಹಂ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ।

"ದೋಸಜಾ ...ಪೇ॰... ಮೋಹಜಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸುಖಂ ವಿಹರತಿ ಅವಿಘಾತಂ ಅನುಪಾಯಾಸಂ ಅಪರಿಳಾಹಂ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನೀ"ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಉಪೋಸಥಸುತ್ತಂ

೭೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ। ಅಥ ಖೋ ವಿಸಾಖಾ ಮಿಗಾರಮಾತಾ ತದಹುಪೋಸಥೇ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ವಿಸಾಖಂ ಮಿಗಾರಮಾತರಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - "ಹನ್ದ ಕುತೋ ನು ತ್ವಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಆಗಚ್ಛಸಿ ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾ"ತಿ? "ಉಪೋಸಥಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಜ್ಜ ಉಪವಸಾಮೀ"ತಿ।

“ತಯೋ ಖೋಮೇ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪೋಸಥಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಗೋಪಾಲಕುಪೋಸಥೋ, ನಿಗಣ್ಠುಪೋಸಥೋ, ಅರಿಯುಪೋಸಥೋ। ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಗೋಪಾಲಕುಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ? ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಗೋಪಾಲಕೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಗಾವೋ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ – ‘ಅಜ್ಜ ಖೋ ಗಾವೋ ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪದೇಸೇ ಚರಿಂಸು, ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪದೇಸೇ ಪಾನೀಯಾನಿ ಪಿವಿಂಸು; ಸ್ವೇ ದಾನಿ ಗಾವೋ ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪದೇಸೇ ಚರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಮುಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪದೇಸೇ ಪಾನೀಯಾನಿ ಪಿವಿಸ್ಸನ್ತೀ’ತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಉಪೋಸಥಿಕೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ – ‘ಅಹಂ ಖ್ವಜ್ಜ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಖಾದನೀಯಂ ಖಾದಿಂ, ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಭೋಜನೀಯಂ ಭುಞ್ಜಿಂ ; ಸ್ವೇ ದಾನಾಹಂ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಖಾದನೀಯಂ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇದಂ ಚಿದಞ್ಚ ಭೋಜನೀಯಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ। ಸೋ ತೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ದಿವಸಂ ಅತಿನಾಮೇತಿ। ಏವಂ ಖೋ ವಿಸಾಖೇ, ಗೋಪಾಲಕುಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಉಪವುತ್ಥೋ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಗೋಪಾಲಕುಪೋಸಥೋ ನ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸೋ ನ ಮಹಾಜುತಿಕೋ ನ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋ।

“ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ನಿಗಣ್ಠುಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ? ಅತ್ಥಿ, ವಿಸಾಖೇ, ನಿಗಣ್ಠಾ ನಾಮ ಸಮಣಜಾತಿಕಾ। ತೇ ಸಾವಕಂ ಏವಂ ಸಮಾದಪೇನ್ತಿ – ‘ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಾಣಾ ಪರಂ ಯೋಜನಸತಂ ತೇಸು ದಣ್ಡಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಹಿ; ಯೇ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಾಣಾ ಪರಂ ಯೋಜನಸತಂ ತೇಸು ದಣ್ಡಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಹಿ; ಯೇ ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಾಣಾ ಪರಂ ಯೋಜನಸತಂ ತೇಸು ದಣ್ಡಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಹಿ; ಯೇ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಾಣಾ ಪರಂ ಯೋಜನಸತಂ ತೇಸು ದಣ್ಡಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಹೀ’ತಿ। ಇತಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಪಾಣಾನಂ ಅನುದ್ದಯಾಯ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಸಮಾದಪೇನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಪಾಣಾನಂ ನಾನುದ್ದಯಾಯ ನಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಸಮಾದಪೇನ್ತಿ। ತೇ ತದಹುಪೋಸಥೇ ಸಾವಕಂ ಏವಂ ಸಮಾದಪೇನ್ತಿ – ‘ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಅಮ್ಭೋ ಪುರಿಸ, ಸಬ್ಬಚೇಲಾನಿ [ಸಬ್ಬವೇರಾನಿ (ಕ॰)] ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏವಂ ವದೇಹಿ – ನಾಹಂ ಕ್ವಚನಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿಂ [ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿ (?) ಕಿರಿಯಾಪದಮೇತಂ ಯಥಾ ಕಿಞ್ಚನತತ್ಥೀತಿ], ನ ಚ ಮಮ ಕ್ವಚನಿ ಕತ್ಥಚಿ ಕಿಞ್ಚನತತ್ಥೀ’ತಿ। ಜಾನನ್ತಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ – ‘ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತೋ’ತಿ; ಸೋಪಿ ಜಾನಾತಿ – ‘ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ’ತಿ। ಜಾನಾತಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರೋ – ‘ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಾ’ತಿ; ಸೋಪಿ ಜಾನಾತಿ – ‘ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತದಾರೋ’ತಿ। ಜಾನನ್ತಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸಾ – ‘ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯೋ’ತಿ; ಸೋಪಿ ಜಾನಾತಿ – ‘ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪೋರಿಸಾ’ತಿ। ಇತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಚ್ಚೇ ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ ಮುಸಾವಾದೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತಿ। ಇದಂ ತಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಯೇನ ಭೋಗೇ ಅದಿನ್ನಂಯೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ಇದಂ ತಸ್ಸ ಅದಿನ್ನಾದಾನಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ನಿಗಣ್ಠುಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಉಪವುತ್ಥೋ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ನಿಗಣ್ಠುಪೋಸಥೋ ನ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸೋ ನ ಮಹಾಜುತಿಕೋ ನ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋ।

“ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯುಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ? ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ , ವಿಸಾಖೇ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ [ಪರಿಯೋದಾಪನಾ (?)] ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ತಥಾಗತಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ – ‘ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ’ತಿ। ತಸ್ಸ ತಥಾಗತಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸೀಸಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸೀಸಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಕಕ್ಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಮತ್ತಿಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಉದಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ತಜ್ಜಂ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ, ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸೀಸಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ , ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ , ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ತಥಾಗತಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ - ‘ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ’ತಿ। ತಸ್ಸ ತಥಾಗತಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಸಾಖೇ - ‘ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಪೋಸಥಂ ಉಪವಸತಿ, ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಚಸ್ಸ [ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಚ (ಕ॰)] ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ’। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ, ವಿಸಾಖೇ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ - ‘ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಸೋತ್ತಿಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಚುಣ್ಣಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಉದಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ತಜ್ಜಂ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ - ‘ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಸಾಖೇ, ‘ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಧಮ್ಮಪೋಸಥಂ ಉಪವಸತಿ, ಧಮ್ಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸತಿ, ಧಮ್ಮಞ್ಚಸ್ಸ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ’। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ , ವಿಸಾಖೇ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಙ್ಘಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ - ‘ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಉಜುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪುರಿಸಯುಗಾನಿ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ ಏಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ’ತಿ। ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಉಸ್ಮಞ್ಚ [ಊಸಞ್ಚ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಪಾಠನ್ತರಂ, ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೯ ಖೇಮಕಸುತ್ತಪಾಳಿಯಾಪಿ ಸಮೇತಿ।) ಉಸುಮಞ್ಚ (ಸೀ॰)] ಪಟಿಚ್ಚ, ಖಾರಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಗೋಮಯಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಉದಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ತಜ್ಜಂ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ

ವತ್ಥಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಙ್ಘಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ – 'ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ'ತಿ। ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಸಾಖೇ, 'ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸಙ್ಘುಪೋಸಥಂ ಉಪವಸತಿ, ಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸತಿ, ಸಙ್ಘಞ್ಚಸ್ಸ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ'। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ, ವಿಸಾಖೇ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾನಿ ಅನುಸ್ಸರತಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಸಬಲಾನಿ ಅಕಮ್ಮಾಸಾನಿ ಭುಜಿಸ್ಸಾನಿ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾನಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನಿ ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನಿ। ತಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಆದಾಸಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ , ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಆದಾಸಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ತೇಲಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ , ಛಾರಿಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ವಾಲಣ್ಡುಪಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ತಜ್ಜಂ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಆದಾಸಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ , ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾನಿ ಅನುಸ್ಸರತಿ ಅಖಣ್ಡಾನಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನಿ। ತಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಸಾಖೇ, 'ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸೀಲುಪೋಸಥಂ ಉಪವಸತಿ, ಸೀಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸತಿ, ಸೀಲಞ್ಚಸ್ಸ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ'। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ, ವಿಸಾಖೇ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ದೇವತಾ ಅನುಸ್ಸರತಿ – 'ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ [ಚಾತುಮ್ಮಹಾರಾಜಿಕಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ಯಾಮಾ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ತುಸಿತಾ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮಾನರತಿನೋ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿನೋ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ತತುತ್ತರಿ [ತತುತ್ತರಿಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]। ಯಥಾರೂಪಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ [ತತ್ಥುಪ್ಪನ್ನಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಾ ಸದ್ಧಾ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾರೂಪೇನ ಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಂ ಸೀಲಂ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾರೂಪೇನ ಸುತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಂ ಸುತಂ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಾಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪೋ ಚಾಗೋ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾರೂಪಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಾ ಪಞ್ಞಾ ಸಂವಿಜ್ಜತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚ ತಾಸಞ್ಚ ದೇವತಾನಂ

ಸದ್ಧಞ್ಚ ಸೀಲಞ್ಚ ಸುತಞ್ಚ ಚಾಗಞ್ಚ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಜಾತರೂಪಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ , ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಜಾತರೂಪಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಉಕ್ಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಲೋಣಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ಗೇರುಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ, ನಾಳಿಕಸಣ್ಡಾಸಞ್ಚ [ನಾಳಿಕಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಣ್ಡಾಸಞ್ಚ (ಪೀ॰ ಕ॰)] ಪಟಿಚ್ಚ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ತಜ್ಜಂ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಜಾತರೂಪಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ , ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ದೇವತಾ ಅನುಸ್ಸರತಿ – 'ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ, ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ…ಪೇ॰… ಸನ್ತಿ ದೇವಾ ತತುತ್ತರಿ। ಯಥಾರೂಪಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಾ ಸದ್ಧಾ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯಥಾರೂಪೇನ ಸೀಲೇನ…ಪೇ॰… ಸುತೇನ…ಪೇ॰… ಚಾಗೇನ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತಾ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತಾ ತತ್ಥುಪಪನ್ನಾ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತಥಾರೂಪಾ ಪಞ್ಞಾ ಸಂವಿಜ್ಜತೀ'ತಿ। ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚ ತಾಸಞ್ಚ ದೇವತಾನಂ ಸದ್ಧಞ್ಚ ಸೀಲಞ್ಚ ಸುತಞ್ಚ ಚಾಗಞ್ಚ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಸಾಖೇ, 'ಅರಿಯಸಾವಕೋ ದೇವತುಪೋಸಥಂ ಉಪವಸತಿ, ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸತಿ, ದೇವತಾ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ತೇ ಪಹೀಯನ್ತಿ'। ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಪರಿಯೋದಪನಾ ಹೋತಿ।

"ಸ ಖೋ ಸೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ – 'ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಾ ನಿಹಿತದಣ್ಡಾ ನಿಹಿತಸತ್ಥಾ ಲಜ್ಜೀ ದಯಾಪನ್ನಾ ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ವಿಹರನ್ತಿ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಹಿತದಣ್ಡೋ ನಿಹಿತಸತ್ಥೋ ಲಜ್ಜೀ ದಯಾಪನ್ನೋ ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ವಿಹರಾಮಿ। ಇಮಿನಾಪಿ [ಇಮಿನಾಪಹಂ (ಸೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೪೧] ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

"ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪಹಾಯ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ ದಿನ್ನಾದಾಯೀ ದಿನ್ನಪಾಟಿಕಙ್ಖೀ, ಅಥೇನೇನ ಸುಚಿಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರನ್ತಿ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪಹಾಯ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ದಿನ್ನಾದಾಯೀ ದಿನ್ನಪಾಟಿಕಙ್ಖೀ, ಅಥೇನೇನ ಸುಚಿಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರಾಮಿ। ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

"ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಹಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಆರಾಚಾರೀ [ಅನಾಚಾರೀ (ಪೀ॰)] ವಿರತಾ ಮೇಥುನಾ ಗಾಮಧಮ್ಮಾ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಹಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಆರಾಚಾರೀ ವಿರತೋ ಮೇಥುನಾ ಗಾಮಧಮ್ಮಾ। ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

"ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಮುಸಾವಾದಂ ಪಹಾಯ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತಾ ಸಚ್ಚವಾದೀ ಸಚ್ಚಸನ್ಧಾ ಥೇತಾ ಪಚ್ಚಯಿಕಾ ಅವಿಸಂವಾದಕಾ ಲೋಕಸ್ಸ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಮುಸಾವಾದಂ ಪಹಾಯ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ ಥೇತೋ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ ಅವಿಸಂವಾದಕೋ ಲೋಕಸ್ಸ। ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

“ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ ಪಹಾಯ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ ಪಹಾಯ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ। ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

“ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಏಕಭತ್ತಿಕಾ ರತ್ತೂಪರತಾ ವಿರತಾ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಏಕಭತ್ತಿಕೋ ರತ್ತೂಪರತೋ ವಿರತೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ। ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

“ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಧಾರಣಮಣ್ಡನವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಧಾರಣಮಣ್ಡನವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ । ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

“ಯಾವಜೀವಂ ಅರಹನ್ತೋ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ ಪಹಾಯ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾ ಪಟಿವಿರತಾ ನೀಚಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ ಮಞ್ಚಕೇ ವಾ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇ ವಾ; ಅಹಮ್ಪಜ್ಜ ಇಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಇಮಞ್ಚ ದಿವಸಂ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಂ ಪಹಾಯ ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ನೀಚಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ ಮಞ್ಚಕೇ ವಾ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕೇ ವಾ। ಇಮಿನಾಪಿ ಅಙ್ಗೇನ ಅರಹತಂ ಅನುಕರೋಮಿ, ಉಪೋಸಥೋ ಚ ಮೇ ಉಪವುತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ।

“ಏವಂ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯುಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಉಪವುತ್ಥೋ ಖೋ, ವಿಸಾಖೇ, ಅರಿಯುಪೋಸಥೋ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸೋ ಮಹಾಜುತಿಕೋ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋ”।

“ಕೀವಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ ಕೀವಮಹಾನಿಸಂಸೋ ಕೀವಮಹಾಜುತಿಕೋ ಕೀವಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋ”? “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಯೋ ಇಮೇಸಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಮಹಾಜನಪದಾನಂ ಪಹೂತರತ್ತರತನಾನಂ [ಪಹೂತಸತ್ತರತನಾನಂ (ಕ॰ ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰) ಟೀಕಾಯಂ ದಸ್ಸಿತಪಾಳಿಯೇವ। ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೪೨] ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಯ್ಯ , ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅಙ್ಗಾನಂ, ಮಗಧಾನಂ, ಕಾಸೀನಂ, ಕೋಸಲಾನಂ, ವಜ್ಜೀನಂ, ಮಲ್ಲಾನಂ, ಚೇತೀನಂ, ವಙ್ಗಾನಂ, ಕುರೂನಂ, ಪಞ್ಚಾಲಾನಂ, ಮಚ್ಛಾನಂ [ಮಚ್ಚಾನಂ (ಕ॰)], ಸೂರಸೇನಾನಂ, ಅಸ್ಸಕಾನಂ, ಅವನ್ತೀನಂ, ಗನ್ಧಾರಾನಂ, ಕಮ್ಬೋಜಾನಂ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಏತಂ [ಏಕಂ (ಕ॰)] ಕಲಂ ನಾಗ್ಘತಿ ಸೋಳಸಿಂ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಕಪಣಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯ”।

“ಯಾನಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಾನಿ ಪಞ್ಞಾಸ ವಸ್ಸಾನಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಏಸೋ ಏಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ [ರತ್ತಿದಿವೋ (ಕ॰)]। ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಂಸರತ್ತಿಯೋ ಮಾಸೋ। ತೇನ ಮಾಸೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಸತಾನಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ - ‘ಕಪಣಂ ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯ’”।

“ಯಂ , ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಂ ವಸ್ಸಸತಂ, ತಾವತಿಂಸಾನಂ ದೇವಾನಂ ಏಸೋ ಏಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ। ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಂಸರತ್ತಿಯೋ ಮಾಸೋ। ತೇನ ಮಾಸೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ದಿಬ್ಬಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ

ತಾವತಿಂಸಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ – 'ಕಪಣಂ ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯ'"।

"ಯಾನಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಾನಿ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಸತಾನಿ, ಯಾಮಾನಂ ದೇವಾನಂ ಏಸೋ ಏಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ। ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಂಸರತ್ತಿಯೋ ಮಾಸೋ। ತೇನ ಮಾಸೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಯಾಮಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಯಾಮಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ – 'ಕಪಣಂ ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯ'"।

"ಯಾನಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಸತಾನಿ, ತುಸಿತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಏಸೋ ಏಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ। ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಂಸರತ್ತಿಯೋ ಮಾಸೋ। ತೇನ ಮಾಸೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ತುಸಿತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ತುಸಿತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ – 'ಕಪಣಂ ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯ'"।

"ಯಾನಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಾನಿ ಅಟ್ಠ ವಸ್ಸಸತಾನಿ, ನಿಮ್ಮಾನರತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಏಸೋ ಏಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ। ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಂಸರತ್ತಿಯೋ ಮಾಸೋ। ತೇನ ಮಾಸೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಅಟ್ಠ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿಮ್ಮಾನರತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ನಿಮ್ಮಾನರತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ – 'ಕಪಣಂ ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯ'"।

"ಯಾನಿ, ವಿಸಾಖೇ, ಮಾನುಸಕಾನಿ ಸೋಳಸ ವಸ್ಸಸತಾನಿ, ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಏಸೋ ಏಕೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವೋ। ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತಿಂಸರತ್ತಿಯೋ ಮಾಸೋ। ತೇನ ಮಾಸೇನ ದ್ವಾದಸಮಾಸಿಯೋ ಸಂವಚ್ಛರೋ। ತೇನ ಸಂವಚ್ಛರೇನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಸೋಳಸ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಖೋ ಪನೇತಂ, ವಿಸಾಖೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತಂ – 'ಕಪಣಂ ಮಾನುಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ದಿಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಉಪನಿಧಾಯಾ'"ತಿ।

"ಪಾಣಂ ನ ಹಞ್ಞೇ [ನ ಹಾನೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ನ ಹನೇ (ಕ॰)] ನ ಚದಿನ್ನಮಾದಿಯೇ,
ಮುಸಾ ನ ಭಾಸೇ ನ ಚ ಮಜ್ಜಪೋ ಸಿಯಾ।
ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ ವಿರಮೇಯ್ಯ ಮೇಥುನಾ,
ರತ್ತಿಂ ನ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ॥

“ಮಾಲಂ ನ ಧಾರೇ ನ ಚ ಗನ್ಧಮಾಚರೇ,
ಮಞ್ಚೇ ಛಮಾಯಂ ವ ಸಯೇಥ ಸನ್ಥತೇ।
ಏತಞ್ಹಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಾಹುಪೋಸಥಂ,
ಬುದ್ಧೇನ ದುಕ್ಖನ್ತಗುನಾ ಪಕಾಸಿತಂ॥

“ಚನ್ದೋ ಚ ಸೂರಿಯೋ ಚ ಉಭೋ ಸುದಸ್ಸನಾ,
ಓಭಾಸಯಂ ಅನುಪರಿಯನ್ತಿ ಯಾವತಾ।
ತಮೋನುದಾ ತೇ ಪನ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಗಾ,
ನಭೇ ಪಭಾಸನ್ತಿ ದಿಸಾವಿರೋಚನಾ॥

“ಏತಸ್ಮಿಂ ಯಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಅನ್ತರೇ ಧನಂ,
ಮುತ್ತಾ ಮಣಿ ವೇಳುರಿಯಞ್ಚ ಭದ್ದಕಂ।
ಸಿಙ್ಗೀ ಸುವಣ್ಣಂ ಅಥ ವಾಪಿ ಕಞ್ಚನಂ,
ಯಂ ಜಾತರೂಪಂ ಹಟಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

“ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೇತಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ,
ಕಲಮ್ಪಿ ತೇ ನಾನುಭವನ್ತಿ ಸೋಳಸಿಂ।
ಚನ್ದಪ್ಪಭಾ ತಾರಗಣಾ ಚ ಸಬ್ಬೇ॥
“ತಸ್ಮಾ ಹಿ ನಾರೀ ಚ ನರೋ ಚ ಸೀಲವಾ,
ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೇತಂ ಉಪವಸ್ಸುಪೋಸಥಂ।
ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ವಾನ ಸುಖುದ್ರಯಾನಿ,
ಅನಿನ್ದಿತಾ ಸಗ್ಗಮುಪೇನ್ತಿ ಠಾನ”ನ್ತಿ॥ ದಸಮಂ।

ಮಹಾವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ತಿತ್ಥಭಯಞ್ಚ ವೇನಾಗೋ, ಸರಭೋ ಕೇಸಮುತ್ತಿಯಾ।
ಸಾಳ್ಹೋ ಚಾಪಿ ಕಥಾವತ್ಥು, ತಿತ್ಥಿಯಮೂಲುಪೋಸಥೋತಿ॥

(೮) ೩. ಆನನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಛನ್ನಸುತ್ತಂ

೭೨. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ಅಥ ಖೋ ಛನ್ನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಛನ್ನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ - "ತುಮ್ಹೇಪಿ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥಾತಿ। ಮಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಪೇಮಾ"ತಿ।

"ಕಿಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ, ಆವುಸೋ, ರಾಗೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥ, ಕಿಂ ದೋಸೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥ, ಕಿಂ ಮೋಹೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಥಾ"ತಿ?

"ರತ್ತೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ; ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ರತ್ತೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ; ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನೇವ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ರತ್ತೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ರಾಗೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ; ರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ರಾಗೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅನ್ಧಕರಣೋ ಅಚಕ್ಖುಕರಣೋ ಅಞ್ಞಾಣಕರಣೋ ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕೋ ವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಕೋ ಅನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕೋ।

"ದುಟ್ಠೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ದೋಸೇನ...ಪೇ॰... ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ಚೇತಸಿಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ; ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ನೇವತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತಿ, ನ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ; ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ನೇವ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ನ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಮೂಳ್ಹೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಮೋಹೇನ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ; ಮೋಹೇ ಪಹೀನೇ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಮೋಹೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅನ್ಧಕರಣೋ ಅಚಕ್ಖುಕರಣೋ ಅಞ್ಞಾಣಕರಣೋ ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕೋ ವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಕೋ ಅನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕೋ। ಇದಂ ಖೋ ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ರಾಗೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮ। ಇದಂ

ದೋಸೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮ। ಇದಂ ಮೋಹೇ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಮಾ"ತಿ।

"ಅತ್ಥಿ ಪನಾವುಸೋ, ಮಗ್ಗೋ ಅತ್ಥಿ ಪಟಿಪದಾ ಏತಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ದೋಸಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ? "ಅತ್ಥಾವುಸೋ, ಮಗ್ಗೋ ಅತ್ಥಿ ಪಟಿಪದಾ ಏತಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ದೋಸಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ। "ಕತಮೋ ಪನಾವುಸೋ, ಮಗ್ಗೋ ಕತಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಏತಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ದೋಸಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ? "ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಏತಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ದೋಸಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ। "ಭದ್ದಕೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಮಗ್ಗೋ ಭದ್ದಿಕಾ ಪಟಿಪದಾ ಏತಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ದೋಸಸ್ಸ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ। ಅಲಞ್ಚ ಪನಾವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಅಪ್ಪಮಾದಾಯಾ"ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಆಜೀವಕಸುತ್ತಂ

೭೩. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಘೋಸಿತಾರಾಮೇ। ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಆಜೀವಕಸಾವಕೋ ಗಹಪತಿ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸೋ ಆಜೀವಕಸಾವಕೋ ಗಹಪತಿ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ -

"ಕೇಸಂ ನೋ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ? ಕೇ ಲೋಕೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ? ಕೇ ಲೋಕೇ ಸುಕತಾ"ತಿ [ಸುಗತಾತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]? "ತೇನ ಹಿ, ಗಹಪತಿ, ತಞ್ಞೇವೇತ್ಥ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ತೇ ಖಮೇಯ್ಯ ತಥಾ ನಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾಸಿ। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಗಹಪತಿ, ಯೇ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ತೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ? "ಯೇ , ಭನ್ತೇ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ। ಏವಂ ಮೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಗಹಪತಿ, ಯೇ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ತೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ? "ಯೇ, ಭನ್ತೇ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ। ಏವಂ ಮೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ।

"ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಗಹಪತಿ, ಯೇಸಂ ರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ಯೇಸಂ ದೋಸೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ಯೇಸಂ ಮೋಹೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಕತಾ ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವಾ ತೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ? "ಯೇಸಂ, ಭನ್ತೇ, ರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ಯೇಸಂ ದೋಸೋ ಪಹೀನೋ...ಪೇ॰... ಯೇಸಂ ಮೋಹೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಕತಾ। ಏವಂ ಮೇ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ।

"ಇತಿ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ತಯಾವೇತಂ [ತಯಾ ಚೇತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಬ್ಯಾಕತಂ - 'ಯೇ, ಭನ್ತೇ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮೋ

ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ'ತಿ। ತಯಾವೇತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ - 'ಯೇ, ಭನ್ತೇ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ'ತಿ। ತಯಾವೇತಂ ಬ್ಯಾಕತಂ - 'ಯೇಸಂ, ಭನ್ತೇ, ರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ಯೇಸಂ ದೋಸೋ ಪಹೀನೋ...ಪೇ॰... ಯೇಸಂ ಮೋಹೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ತೇ ಲೋಕೇ ಸುಕತಾ'"ತಿ।

"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭನ್ತೇ! ನ ಚೇವ ನಾಮ ಸಧಮ್ಮುಕ್ಕಂಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಚ ಪರಧಮ್ಮಾಪಸಾದನಾ [ನ ಪರಧಮ್ಮಾಪಸಾದನಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ನ ಪರಧಮ್ಮವಮ್ಭನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೩೮)]। ಆಯತನೇವ [ಆಯತನೇ ಚ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೩೮)] ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಅತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತೋ, ಅತ್ತಾ ಚ ಅನುಪನೀತೋ। ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಥ, ದೋಸಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹನಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಥ। ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ। ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ದೋಸಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ। ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಲೋಕೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ। ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೋಸೋ ಪಹೀನೋ...ಪೇ॰... ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮೋಹೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಙ್ಕತೋ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ। ತುಮ್ಹೇ ಲೋಕೇ ಸುಕತಾ।

"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ! ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ, ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ವಾ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಾ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅನ್ಧಕಾರೇ ವಾ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ - 'ಚಕ್ಖುಮನ್ತೋ ರೂಪಾನಿ ದಕ್ಖನ್ತೀ'ತಿ; ಏವಮೇವಂ ಅಯ್ಯೇನ ಆನನ್ದೇನ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ಏಸಾಹಂ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ। ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಅಯ್ಯೋ ಆನನ್ದೋ ಧಾರೇತು, ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ"ನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಮಹಾನಾಮಸಕ್ಕಸುತ್ತಂ

೭೪. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ - ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮೇ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಗಿಲಾನಾವುಟ್ಠಿತೋ [ಗಿಲಾನವುಟ್ಠಿತೋ (ಸದ್ದನೀತಿ)] ಹೋತಿ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ। ಅಥ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ದೀಘರತ್ತಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಾ ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಮಿ - 'ಸಮಾಹಿತಸ್ಸ ಞಾಣಂ, ನೋ ಅಸಮಾಹಿತಸ್ಸಾ'ತಿ। ಸಮಾಧಿ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಪುಬ್ಬೇ, ಪಚ್ಛಾ ಞಾಣಂ; ಉದಾಹು ಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬೇ, ಪಚ್ಛಾ ಸಮಾಧೀ"ತಿ? ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಭಗವಾ ಖೋ ಗಿಲಾನವುಟ್ಠಿತೋ ಅಚಿರವುಟ್ಠಿತೋ ಗೇಲಞ್ಞಾ । ಅಯಞ್ಚ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅತಿಗಮ್ಭೀರಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಬಾಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - "ಸೇಖಮ್ಪಿ ಖೋ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ, ಅಸೇಖಮ್ಪಿ ಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ; ಸೇಖೋಪಿ ಸಮಾಧಿ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ , ಅಸೇಖೋಪಿ ಸಮಾಧಿ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ; ಸೇಖಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಅಸೇಖಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ। ಕತಮಞ್ಚ, ಮಹಾನಾಮ , ಸೇಖಂ ಸೀಲಂ? ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೇಖಂ ಸೀಲಂ''।

''ಕತಮೋ ಚ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೇಖೋ ಸಮಾಧಿ? ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೇಖೋ ಸಮಾಧಿ।

''ಕತಮಾ ಚ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೇಖಾ ಪಞ್ಞಾ? ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಭಿಕ್ಖು ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೇಖಾ ಪಞ್ಞಾ।

''ಸ ಖೋ ಸೋ, ಮಹಾನಾಮ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಏವಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಮಹಾನಾಮ, ಸೇಖಮ್ಪಿ ಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ, ಅಸೇಖಮ್ಪಿ ಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ; ಸೇಖೋಪಿ ಸಮಾಧಿ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ, ಅಸೇಖೋಪಿ ಸಮಾಧಿ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ; ಸೇಖಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಅಸೇಖಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ''ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ನಿಗಣ್ಠಸುತ್ತಂ

೭೪. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। ಅಥ ಖೋ ಅಭಯೋ ಚ ಲಿಚ್ಛವಿ ಪಣ್ಡಿತಕುಮಾರಕೋ ಚ ಲಿಚ್ಛವಿ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಅಭಯೋ ಲಿಚ್ಛವಿ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ – ''ನಿಗಣ್ಠೋ, ಭನ್ತೇ, ನಾಟಪುತ್ತೋ [ನಾಥಪುತ್ತೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಬ್ಬದಸ್ಸಾವೀ ಅಪರಿಸೇಸಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ – 'ಚರತೋ ಚ ಮೇ ತಿಟ್ಠತೋ ಚ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಜಾಗರಸ್ಸ ಚ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತ'ನ್ತಿ। ಸೋ ಪುರಾಣಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ತಪಸಾ ಬ್ಯನ್ತಿಭಾವಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ನವಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಅಕರಣಾ ಸೇತುಘಾತಂ । ಇತಿ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ, ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾ ವೇದನಾಕ್ಖಯೋ, ವೇದನಾಕ್ಖಯಾ ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ – ಏವಮೇತಿಸ್ಸಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾಯ ನಿಜ್ಜರಾಯ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ಹೋತಿ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಿಮಾಹಾ''ತಿ?

''ತಿಸ್ಸೋ ಖೋ ಇಮಾ, ಅಭಯ, ನಿಜ್ಜರಾ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಇಧ, ಅಭಯ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ನವಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಪುರಾಣಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ನಿಜ್ಜರಾ ಅಕಾಲಿಕಾ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಾ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಾ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ।

''ಸ ಖೋ ಸೋ, ಅಭಯ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಸುಖಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಯಂ ತಂ ಅರಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ – 'ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಸತಿಮಾ ಸುಖವಿಹಾರೀ'ತಿ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ, ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ

ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ನವಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಪುರಾಣಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ನಿಜ್ಜರಾ ಅಕಾಲಿಕಾ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಾ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಾ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ।

"ಸ ಖೋ ಸೋ, ಅಭಯ, ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ [ಏವಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ನವಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಪುರಾಣಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ ನಿಜ್ಜರಾ ಅಕಾಲಿಕಾ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಾ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಾ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಅಭಯ, ತಿಸ್ಸೋ ನಿಜ್ಜರಾ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ ತೇನ ಭಗವತಾ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಅರಹತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪಣ್ಡಿತಕುಮಾರಕೋ ಲಿಚ್ಛವಿ ಅಭಯಂ ಲಿಚ್ಛವಿಂ ಏತದವೋಚ - "ಕಿಂ ಪನ ತ್ವಂ, ಸಮ್ಮ ಅಭಯ, ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುಭಾಸಿತತೋ ನಾಬ್ಭನುಮೋದಸೀ"ತಿ? "ಕ್ಯಾಹಂ, ಸಮ್ಮ ಪಣ್ಡಿತಕುಮಾರಕ, ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುಭಾಸಿತತೋ ನಾಬ್ಭನುಮೋದಿಸ್ಸಾಮಿ! ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯ ಯೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುಭಾಸಿತತೋ ನಾಬ್ಭನುಮೋದೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ನಿವೇಸಕಸುತ್ತಂ

೭೬. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

"ಯೇ, ಆನನ್ದ, ಅನುಕಮ್ಪೇಯ್ಯಾಥ ಯೇ ಚ ಸೋತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯುಂ ಮಿತ್ತಾ ವಾ ಅಮಚ್ಚಾ ವಾ ಞಾತೀ ವಾ ಸಾಲೋಹಿತಾ ವಾ ತೇ ವೋ, ಆನನ್ದ, ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ [ಸಮಾದಾಪೇತಬ್ಬಾ (?)] ನಿವೇಸೇತಬ್ಬಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾ। ಕತಮೇಸು ತೀಸು? ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ ನಿವೇಸೇತಬ್ಬಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾ - 'ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ; ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ'ತಿ, ಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ ನಿವೇಸೇತಬ್ಬಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾ - 'ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಕಾಲಿಕೋ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕೋ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ'ತಿ, ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ ನಿವೇಸೇತಬ್ಬಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾ - 'ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಞಾಯಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪುರಿಸಯುಗಾನಿ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ ಏಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ'"ತಿ।

"ಸಿಯಾ, ಆನನ್ದ, ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ - ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಆಪೋಧಾತುಯಾ ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ವಾಯೋಧಾತುಯಾ, ನ ತ್ವೇವ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ತತ್ರಿದಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ। ಸೋ ವತಾನನ್ದ, ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ನಿರಯಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ।

"ಸಿಯಾ , ಆನನ್ದ, ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ - ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಆಪೋಧಾತುಯಾ ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ವಾಯೋಧಾತುಯಾ, ನ ತ್ವೇವ ಧಮ್ಮೇ...ಪೇ॰... ನ ತ್ವೇವ ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಸಿಯಾ

ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ತತ್ರಿದಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ। ಸೋ ವತಾನನ್ದ, ಸಚ್ಛೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ನಿರಯಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ।

"ಯೇ, ಆನನ್ದ, ಅನುಕಮ್ಪೇಯ್ಯಾಥ ಯೇ ಚ ಸೋತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯುಂ ಮಿತ್ತಾ ವಾ ಅಮಚ್ಚಾ ವಾ ಞಾತೀ ವಾ ಸಾಲೋಹಿತಾ ವಾ ತೇ ವೋ, ಆನನ್ದ, ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬಾ ನಿವೇಸೇತಬ್ಬಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಪಠಮಭವಸುತ್ತಂ

೭೭. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಭವೋ, ಭವೋತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭವೋ ಹೋತೀ"ತಿ?

"ಕಾಮಧಾತುವೇಪಕ್ಕಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ಕಾಮಭವೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"। "ಇತಿ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ [ಸಿನೇಹೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಹೀನಾಯ ಧಾತುಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಏವಂ ಆಯತಿಂ [ಆಯತಿ (ಸೀ॰)] ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ( ) [(ಏವಂ ಖೋ ಆನನ್ದ ಭವೋ ಹೋತೀತಿ) (ಕ॰) ದುತಿಯಸುತ್ತೇ ಪನ ಇದಂ ಪಾಠನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ]

"ರೂಪಧಾತುವೇಪಕ್ಕಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ರೂಪಭವೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"। "ಇತಿ ಖೋ ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಧಾತುಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಏವಂ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ( ) [(ಏವಂ ಖೋ ಆನನ್ದ ಭವೋ ಹೋತೀತಿ) (ಕ॰) ದುತಿಯಸುತ್ತೇ ಪನ ಇದಂ ಪಾಠನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ]

"ಅರೂಪಧಾತುವೇಪಕ್ಕಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ಅರೂಪಭವೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"। "ಇತಿ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಣೀತಾಯ ಧಾತುಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಏವಂ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭವೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ದುತಿಯಭವಸುತ್ತಂ

೭೮. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ...ಪೇ॰... ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಭವೋ, ಭವೋತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಭವೋ ಹೋತೀ"ತಿ?

"ಕಾಮಧಾತುವೇಪಕ್ಕಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ಕಾಮಭವೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ"ತಿ? "ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ"। "ಇತಿ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಹೀನಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚೇತನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪತ್ಥನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಏವಂ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ"।

“ರೂಪಧಾತುವೇಪಕ್ಕಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ರೂಪಭವೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ”ತಿ? “ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ”। “ಇತಿ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚೇತನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪತ್ಥನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಏವಂ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ”।

“ಅರೂಪಧಾತುವೇಪಕ್ಕಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ಅರೂಪಭವೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ”ತಿ? “ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ”। “ಇತಿ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಂ ಖೇತ್ತಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬೀಜಂ, ತಣ್ಹಾ ಸ್ನೇಹೋ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಣೀತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚೇತನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪತ್ಥನಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಏವಂ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭವೋ ಹೋತೀ”ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಸೀಲಬ್ಬತಸುತ್ತಂ

೭೯. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - “ಸಬ್ಬಂ ನು ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಂ ಸಫಲ”ನ್ತಿ? “ನ ಖ್ವೇತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಂಸೇನಾ”ತಿ। “ತೇನ ಹಾನನ್ದ, ವಿಭಜಸ್ಸೂ”ತಿ।

“ಯಞ್ಹಿಸ್ಸ [ಯಥಾರೂಪಂ ಹಿಸ್ಸ (?) ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಸುತ್ತಾನುರೂಪಂ], ಭನ್ತೇ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಂ ಸೇವತೋ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಏವರೂಪಂ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಂ ಅಫಲಂ। ಯಞ್ಚ ಖ್ವಾಸ್ಸ [ಯಞ್ಹಿಸ್ಸ (ಕ॰), ಯಥಾರೂಪಞ್ಚ ಖ್ವಾಸ್ಸ (?)], ಭನ್ತೇ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಂ ಸೇವತೋ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಏವರೂಪಂ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಂ ಸಫಲ”ನ್ತಿ। ಇದಮವೋಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ; ಸಮನುಞ್ಞೋ ಸತ್ಥಾ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ “ಸಮನುಞ್ಞೋ ಮೇ ಸತ್ಥಾ”ತಿ, ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ ಆನನ್ದೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - “ಸೇಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆನನ್ದೋ; ನ ಚ ಪನಸ್ಸ ಸುಲಭರೂಪೋ ಸಮಸಮೋ ಪಞ್ಞಾಯಾ”ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಗನ್ಧಜಾತಸುತ್ತಂ

೮೦. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ -

“ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಗನ್ಧಜಾತಾನಿ, ಯೇಸಂ ಅನುವಾತಂಯೇವ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ನೋ ಪಟಿವಾತಂ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಮೂಲಗನ್ಧೋ, ಸಾರಗನ್ಧೋ, ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ - ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ತೀಣಿ ಗನ್ಧಜಾತಾನಿ, ಯೇಸಂ ಅನುವಾತಂಯೇವ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ನೋ ಪಟಿವಾತಂ। ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಗನ್ಧಜಾತಂ ಯಸ್ಸ ಅನುವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನುವಾತಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ?

“ಅತ್ಥಾನನ್ದ, ಕಿಞ್ಚಿ ಗನ್ಧಜಾತಂ [ಅತ್ಥಾನನ್ದ ಗನ್ಧಜಾತಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಯಸ್ಸ ಅನುವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ , ಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನುವಾತಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ। “ಕತಮಞ್ಚ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಗನ್ಧಜಾತಂ ಯಸ್ಸ ಅನುವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನುವಾತಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ?

“ಇಧಾನನ್ದ , ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ , ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ ಮುತ್ತಚಾಗೋ ಪಯತಪಾಣಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದಾನಸಂವಿಭಾಗರತೋ।

“ತಸ್ಸ ದಿಸಾಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ – ‘ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ [ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನಾಮ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ ಮುತ್ತಚಾಗೋ ಪಯತಪಾಣಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದಾನಸಂವಿಭಾಗರತೋ’”ತಿ।

“ದೇವತಾಪಿಸ್ಸ [ದೇವತಾಪಿಸ್ಸ ಅಮನುಸ್ಸಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ದೇವತಾಪಿಸ್ಸ ಅಮನುಸ್ಸಾಪಿ (ಕ॰), ದೇವತಾಪಿಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಮನುಸ್ಸಾಪಿಸ್ಸ (?)] ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ – ‘ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ... ಪೇ॰... ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ ಮುತ್ತಚಾಗೋ ಪಯತಪಾಣಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತೋ ಯಾಚಯೋಗೋ ದಾನಸಂವಿಭಾಗರತೋ’ತಿ। ಇದಂ ಖೋ ತಂ, ಆನನ್ದ, ಗನ್ಧಜಾತಂ ಯಸ್ಸ ಅನುವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅನುವಾತಪಟಿವಾತಮ್ಪಿ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ।

“ನ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ ಪಟಿವಾತಮೇತಿ,
ನ ಚನ್ದನಂ ತಗರಮಲ್ಲಿಕಾ [ತಗ್ಗರಮಲ್ಲಿಕಾ (ಪೀ॰)] ವಾ।
ಸತಞ್ಚ ಗನ್ಧೋ ಪಟಿವಾತಮೇತಿ,
ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಪವಾಯತೀ”ತಿ॥ ನವಮಂ।

೧೦. ಚೂಳನಿಕಾಸುತ್ತಂ

೮೧. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ । ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – “ಸಮ್ಮುಖಾಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ – ‘ಭಗವತೋ, ಆನನ್ದ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ಅಭಿಭೂ ನಾಮ ಸಾವಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಠಿತೋ ಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ [ಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತುಂ (ಪೀ॰) ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೫ ವಿತ್ಥಾರೋ] ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀ’ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕೀವತಕಂ ಪಹೋತಿ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತು”ನ್ತಿ? “ಸಾವಕೋ ಸೋ, ಆನನ್ದ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ತಥಾಗತಾ”ತಿ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ - 'ಭಗವತೋ, ಆನನ್ದ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ಅಭಿಭೂ ನಾಮ ಸಾವಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಠಿತೋ ಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀ'ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕೀವತಕಂ ಪಹೋತಿ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತು"ನ್ತಿ? "ಸಾವಕೋ ಸೋ, ಆನನ್ದ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಾ ತಥಾಗತಾ"ತಿ।

ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಸಮ್ಮುಖಾಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತೋ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ - 'ಭಗವತೋ, ಆನನ್ದ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ಅಭಿಭೂ ನಾಮ ಸಾವಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಠಿತೋ ಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀ'ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕೀವತಕಂ ಪಹೋತಿ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತು"ನ್ತಿ? "ಸುತಾ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಸಹಸ್ಸೀ ಚೂಳನಿಕಾ ಲೋಕಧಾತೂ"ತಿ? "ಏತಸ್ಸ, ಭಗವಾ, ಕಾಲೋ; ಏತಸ್ಸ, ಸುಗತ, ಕಾಲೋ! ಯಂ ಭಗವಾ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ಭಗವತೋ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। "ತೇನಹಾನನ್ದ, ಸುಣಾಹಿ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಹಿ, ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸಿ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

"ಯಾವತಾ, ಆನನ್ದ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ [ಚನ್ದಿಮಸುರಿಯಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪರಿಹರನ್ತಿ, ದಿಸಾ ಭನ್ತಿ ವಿರೋಚನಾ, ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೇ ಸಹಸ್ಸಂ [ತಸ್ಮಿಂ ಸಹಸ್ಸಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಚನ್ದಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಸೂರಿಯಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತರಾಜಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಅಪರಗೋಯಾನಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಉತ್ತರಕುರೂನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಾನಂ, ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾರಾಜಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಹಸ್ಸಂ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ , ಸಹಸ್ಸಂ ಯಾಮಾನಂ , ಸಹಸ್ಸಂ ತುಸಿತಾನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ನಿಮ್ಮಾನರತೀನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾನನ್ದ, ಸಹಸ್ಸೀ ಚೂಳನಿಕಾ ಲೋಕಧಾತು।

"ಯಾವತಾನನ್ದ , ಸಹಸ್ಸೀ ಚೂಳನಿಕಾ ಲೋಕಧಾತು ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾನನ್ದ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸೀ ಮಜ್ಝಿಮಿಕಾ ಲೋಕಧಾತು।

"ಯಾವತಾನನ್ದ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸೀ ಮಜ್ಝಿಮಿಕಾ ಲೋಕಧಾತು ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾನನ್ದ, ತಿಸಹಸ್ಸೀ ಮಹಾಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು।

"ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ [ತಿಸಹಸ್ಸಿ ಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಂ ಲೋಕಧಾತುಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ತಿಸಹಸ್ಸೀಮಹಾಸಹಸ್ಸೀಲೋಕಧಾತುಂ (ಪೀ॰)] ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ, ಯಾವತಾ ಪನ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

"ಯಥಾ ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ, ಯಾವತಾ ಪನ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಾ"ತಿ? "ಇಧಾನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಓಭಾಸೇನ ಫರೇಯ್ಯ। ಯದಾ ತೇ ಸತ್ತಾ ತಂ ಆಲೋಕಂ ಸಞ್ಜಾನೇಯ್ಯುಂ, ಅಥ ತಥಾಗತೋ ಘೋಸಂ ಕರೇಯ್ಯ ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ, ಯಾವತಾ ಪನ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ (ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಉದಾಯಿಂ) [(ಭಗವನ್ತಂ) (ಸೀ॰), ( ) ನತ್ಥಿ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೋತ್ಥಕೇಸು। ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಮೇತಿ] ಏತದವೋಚ - "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ಸುಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ, ಯಸ್ಸ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಉದಾಯೀ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚ - "ಕಿಂ ತುಯ್ಹೇತ್ಥ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಯದಿ ತೇ ಸತ್ಥಾ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ"ತಿ? ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಉದಾಯಿಂ

ಏತದವೋಚ - "ಮಾ ಹೇವಂ, ಉದಾಯಿ, ಮಾ ಹೇವಂ, ಉದಾಯಿ। ಸಚೇ, ಉದಾಯಿ, ಆನನ್ದೋ ಅವೀತರಾಗೋ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯ, ತೇನ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೇನ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ದೇವೇಸು ದೇವರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಯ್ಯ, ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಯ್ಯ। ಅಪಿ ಚ, ಉದಾಯಿ, ಆನನ್ದೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ದಸಮಂ।

ಆನನ್ದವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಛನ್ನೋ ಆಜೀವಕೋ ಸಕ್ಕೋ, ನಿಗಣ್ಠೋ ಚ ನಿವೇಸಕೋ।
ದುವೇ ಭವಾ ಸೀಲಬ್ಬತಂ, ಗನ್ಧಜಾತಞ್ಚ ಚೂಳನೀತಿ॥

(೯) ೪. ಸಮಣವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮಣಸುತ್ತಂ

೮೨. "ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣಸ್ಸ ಸಮಣಿಯಾನಿ ಸಮಣಕರಣೀಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ - ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಸಮಣಸ್ಸ ಸಮಣಿಯಾನಿ ಸಮಣಕರಣೀಯಾನಿ।

"ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ - 'ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ'ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಗದ್ರಭಸುತ್ತಂ

೮೩. "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗದ್ರಭೋ ಗೋಗಣಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ - 'ಅಹಮ್ಪಿ ದಮ್ಮೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ದಮ್ಮೋ'ತಿ [ಅಹಮ್ಪಿ ಗೋ ಅಮ್ಹಾ ಅಹಮ್ಪಿ ಗೋ ಅಮ್ಹಾತಿ (ಸೀ॰), ಅಹಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾ ಅಹಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಅಹಮ್ಪಿ ಗೋ ಅಹಮ್ಪಿ ಗೋತಿ (?)]। ತಸ್ಸ ನ ತಾದಿಸೋ ವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಗುನ್ನಂ, ನ ತಾದಿಸೋ ಸರೋ ಹೋತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಗುನ್ನಂ, ನ ತಾದಿಸಂ ಪದಂ ಹೋತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಗುನ್ನಂ। ಸೋ ಗೋಗಣಂಯೇವ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ - 'ಅಹಮ್ಪಿ ದಮ್ಮೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ದಮ್ಮೋ'"ತಿ।

"ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ - 'ಅಹಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು, ಅಹಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ'ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ತಾದಿಸೋ ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ನ ತಾದಿಸೋ ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ನ ತಾದಿಸೋ ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂಯೇವ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ - 'ಅಹಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು, ಅಹಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ'"ತಿ।

"ತಸ್ಮಾತಿಹ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ - 'ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ'ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಖೇತ್ತಸುತ್ತಂ

೮೪. "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಕರಣೀಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕೋ ಗಹಪತಿ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ [ಪಟಿಗಚ್ಚೇವ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಖೇತ್ತಂ ಸುಕಟ್ಠಂ ಕರೋತಿ ಸುಮತಿಕತಂ [ಸುಮತ್ತಿಕತಂ (ಕ॰), ಏತ್ಥ ಮತಿಸದ್ದೋ ಕಟ್ಠಖೇತ್ತಸ್ಸ ಸಮೀಕರಣಸಾಧನೇ ದಾರುಭಣ್ಡೇ ವತ್ತತೀತಿ ಸಕ್ಕತಅಭಿಧಾನೇಸು ಆಗತಂ। ತಂ "ಮತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ಸಮೀಕತ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಮೇತಿ]। ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ಖೇತ್ತಂ ಸುಕಟ್ಠಂ ಕರಿತ್ವಾ ಸುಮತಿಕತಂ ಕಾಲೇನ ಬೀಜಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಕಾಲೇನ ಬೀಜಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಮಯೇನ ಉದಕಂ ಅಭಿನೇತಿಪಿ ಅಪನೇತಿಪಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಕರಣೀಯಾನಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಕರಣೀಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ - ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಕರಣೀಯಾನಿ।

“ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ - ‘ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ’ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಸುತ್ತಂ

೮೫. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸೋ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “ಸಾಧಿಕಮಿದಂ, ಭನ್ತೇ, ದಿಯಡ್ಢಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ [ದಿಯಡ್ಢಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ (ಸೀ॰)] ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ನಾಹಂ , ಭನ್ತೇ, ಏತ್ಥ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಸಿಕ್ಖಿತು”ನ್ತಿ। “ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ ಪನ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖಿತುಂ - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ? “ಸಕ್ಕೋಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖಿತುಂ - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಯ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ। “ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖಸ್ಸು - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಯ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಯ”।

“ಯತೋ ಖೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, ತಸ್ಸ ತುಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ರಾಗೋ ಪಹೀಯಿಸ್ಸತಿ, ದೋಸೋ ಪಹೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಮೋಹೋ ಪಹೀಯಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ತ್ವಂ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ಯಂ ಅಕುಸಲಂ ನ ತಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಯಂ ಪಾಪಂ ನ ತಂ ಸೇವಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಿ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಿ। ತಸ್ಸ ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ರಾಗೋ ಪಹೀಯಿ, ದೋಸೋ ಪಹೀಯಿ, ಮೋಹೋ ಪಹೀಯಿ। ಸೋ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ದೋಸಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹಾನಾ ಯಂ ಅಕುಸಲಂ ತಂ ನಾಕಾಸಿ, ಯಂ ಪಾಪಂ ತಂ ನ ಸೇವೀತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸೇಕ್ಖಸುತ್ತಂ

೮೬. ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ -

“‘ಸೇಖೋ, ಸೇಖೋ’ತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸೇಖೋ ಹೋತೀ”ತಿ? “ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಸೇಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖತಿ? ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ। ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಸೇಖೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ।

“ಸೇಖಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ, ಉಜುಮಗ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ।
ಖಯಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಞಾಣಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞಾ ಅನನ್ತರಾ॥

“ತತೋ ಅಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸ [ಅಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ (ಕ॰)], ಞಾಣಂ ವೇ [ಞಾಣಞ್ಚ (ಕ॰)] ಹೋತಿ ತಾದಿನೋ।
ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ವಿಮುತ್ತೀತಿ, ಭವಸಂಯೋಜನಕ್ಖಯೇ”ತಿ॥ ಪಞ್ಚಮಂ। ( ) [(ಅಟ್ಠಮಂ ಭಾಣವಾರಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ) (ಕ॰)]

೬. ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಸುತ್ತಂ

೮೬. “ಸಾಧಿಕಮಿದಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಯಡ್ಢಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಯತ್ಥ ಅತ್ತಕಾಮಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾ ಯತ್ಥೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ, ಯತ್ಥೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ।

“ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ, ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ [ಧುವಸೀಲೀ (ಸೀ॰) ಪು॰ ಪ॰ ೧೨೭-೧೨೯ (ಥೋಕಂ ವಿಸದಿಸಂ)] ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ [ಠಿತಸೀಲೀ (ಸೀ॰)] ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ।

“ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

“ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸಂ ಪದೇಸಕಾರೀ ಆರಾಧೇತಿ ಪರಿಪೂರಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ। ಅವಞ್ಝಾನಿ ತ್ವೇವಾಹಂ [ಅವಞ್ಝವನೇವಾಹಂ (ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ವದಾಮೀ”ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಸುತ್ತಂ

೮೮. "ಸಾಧಿಕಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಯಡ್ಢಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛತಿ ಯತ್ಥ ಅತ್ತಕಾಮಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾ ಯತ್ಥೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಯತ್ಥೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ।

"ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ ಹೋತಿ । ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಂ ದೇವೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಕೋಲಂಕೋಲೋ ಹೋತಿ, ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಕುಲಾನಿ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಏಕಬೀಜೀ ಹೋತಿ, ಏಕಂಯೇವ ಮಾನುಸಕಂ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ।

"ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ।

"ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

"ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸಂ ಪದೇಸಕಾರೀ ಆರಾಧೇತಿ, ಪರಿಪೂರಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಅವಞ್ಝಾನಿ ತ್ವೇವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ವದಾಮೀ"ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಸುತ್ತಂ

೮೯. "ಸಾಧಿಕಮಿದಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಯಡ್ಢಸಿಕ್ಖಾಪದಸತಂ ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಆಗಚ್ಛತಿ ಯತ್ಥ ಅತ್ತಕಾಮಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾ ಯತ್ಥೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಯತ್ಥೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ।

"ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ। ಸೋ ಯಾನಿ ತಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ತಾನಿ ಆಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ ಹಿ ಮೇತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ,

ಅಭಬ್ಬತಾ ವುತ್ತಾ। ಯಾನಿ ಚ ಖೋ ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾರುಪ್ಪಾನಿ ತತ್ಥ ಧುವಸೀಲೋ ಚ ಹೋತಿ ಠಿತಸೀಲೋ ಚ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಸೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಹೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಹೋತಿ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ, ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಏಕಬೀಜೀ ಹೋತಿ, ಏಕಂಯೇವ ಮಾನುಸಕಂ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಕೋಲಂಕೋಲೋ ಹೋತಿ, ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಕುಲಾನಿ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ತಂ ವಾ ಪನ ಅನಭಿಸಮ್ಭವಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಂ ದೇವೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ।

"ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಪೂರಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಆರಾಧೇತಿ ಪದೇಸಂ ಪದೇಸಕಾರೀ। ಅವಞ್ಝಾನಿತ್ವೇವಾಹಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ವದಾಮೀ"ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಪಠಮಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸುತ್ತಂ

೯೦. "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸುತ್ತಂ

೯೧. "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ...ಪೇ॰... ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾ ಸಿಕ್ಖಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ”ತಿ।

“ಅಧಿಸೀಲಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಞ್ಚ ವೀರಿಯವಾ।
ಥಾಮವಾ ಧಿತಿಮಾ ಝಾಯೀ, ಸತೋ ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ [ಉಪ್ಪತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ (ಕ॰)] ಚರೇ॥

“ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾ, ಯಥಾ ಪಚ್ಛಾ ತಥಾ ಪುರೇ।
ಯಥಾ ಅಧೋ ತಥಾ ಉದ್ಧಂ, ಯಥಾ ಉದ್ಧಂ ತಥಾ ಅಧೋ॥

“ಯಥಾ ದಿವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿಂ, ಯಥಾ ರತ್ತಿಂ ತಥಾ ದಿವಾ।
ಅಭಿಭುಯ್ಯ ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ, ಅಪ್ಪಮಾಣಸಮಾಧಿನಾ॥

“ತಮಾಹು ಸೇಖಂ ಪಟಿಪದಂ [ಪಾಟಿಪದಂ (?) ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೭ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಅಥೋ ಸಂಸುದ್ಧಚಾರಿಯಂ
[ಸಂಸುದ್ಧಚಾರಣಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಸಂಸುದ್ಧಚಾರಿನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।
ತಮಾಹು ಲೋಕೇ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಧೀರಂ ಪಟಿಪದನ್ತಗುಂ॥

“ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ, ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿನೋ।
ಪಜ್ಜೋತಸ್ಸೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ಚೇತಸೋ”ತಿ॥ ದಸಮಂ।

೧೧. ಸಙ್ಕವಾಸುತ್ತಂ

೯೨. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಕೋಸಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನ ಸಙ್ಕವಾ [ಪಙ್ಕಧಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ನಾಮ ಕೋಸಲಾನಂ ನಿಗಮೋ ತದವಸರಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಸಙ್ಕವಾಯಂ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಕವಾಯಂ ಆವಾಸಿಕೋ ಹೋತಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇತಿ ಸಮಾದಪೇತಿ ಸಮುತ್ತೇಜೇತಿ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತಿ। ಅಥ ಖೋ ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಗವತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇನ್ತೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೇ ಸಮುತ್ತೇಜೇನ್ತೇ ಸಮ್ಪಹಂಸೇನ್ತೇ ಅಹುದೇವ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಅಹು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ - “ಅಧಿಸಲ್ಲಿಖತೇವಾಯಂ [ಅಧಿಸಲ್ಲೇಖತೇವಾಯಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಸಮಣೋ”ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಙ್ಕವಾಯಂ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಯೇನ ರಾಜಗಹಂ ತೇನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಯೇನ ರಾಜಗಹಂ ತದವಸರಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಹುದೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಹು ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ - “ಅಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ನ ವತ ಮೇ ಲಾಭಾ ; ದುಲ್ಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ, ನ ವತ ಮೇ ಸುಲದ್ಧಂ; ಯಸ್ಸ ಮೇ ಭಗವತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇನ್ತೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೇ ಸಮುತ್ತೇಜೇನ್ತೇ ಸಮ್ಪಹಂಸೇನ್ತೇ ಅಹುದೇವ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಅಹು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ - ‘ಅಧಿಸಲ್ಲಿಖತೇವಾಯಂ ಸಮಣೋ’ತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಂ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದೇಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ

ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಯೇನ ರಾಜಗಹಂ ತೇನ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಯೇನ ರಾಜಗಹಂ ಯೇನ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೋ ಪಬ್ಬತೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ -

"ಏಕಮಿದಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಙ್ಕವಾಯಂ ವಿಹರತಿ, ಸಙ್ಕವಾ ನಾಮ ಕೋಸಲಾನಂ ನಿಗಮೋ। ತತ್ರ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ ಸಮಾದಪೇಸಿ ಸಮುತ್ತೇಜೇಸಿ ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಭಗವತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇನ್ತೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೇ ಸಮುತ್ತೇಜೇನ್ತೇ ಸಮ್ಪಹಂಸೇನ್ತೇ ಅಹುದೇವ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಅಹು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ - 'ಅಧಿಸಲ್ಲಿಖತೇವಾಯಂ ಸಮಣೋ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಙ್ಕವಾಯಂ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಯೇನ ರಾಜಗಹಂ ತೇನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ( ) [(ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಯೇನ ರಾಜಗಹಂ ತದವಸರಿ। ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ। ಅಥ ಖೋ (ಕ॰)] ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಹುದೇವ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಹು ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ - ಅಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ನ ವತ ಮೇ ಲಾಭಾ; ದುಲ್ಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ, ನ ವತ ಮೇ ಸುಲದ್ಧಂ; ಯಸ್ಸ ಮೇ ಭಗವತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇನ್ತೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೇ ಸಮುತ್ತೇಜೇನ್ತೇ ಸಮ್ಪಹಂಸೇನ್ತೇ ಅಹುದೇವ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಅಹು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ - 'ಅಧಿಸಲ್ಲಿಖತೇವಾಯಂ ಸಮಣೋ'ತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಂ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದೇಸೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ, ಭನ್ತೇ , ಅಚ್ಚಗಮಾ ಯಥಾಬಾಲಂ ಯಥಾಮೂಳ್ಹಂ ಯಥಾಅಕುಸಲಂ ಯಸ್ಸ ಮೇ ಭಗವತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇನ್ತೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೇ ಸಮುತ್ತೇಜೇನ್ತೇ ಸಮ್ಪಹಂಸೇನ್ತೇ ಅಹುದೇವ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಅಹು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ - 'ಅಧಿಸಲ್ಲಿಖತೇವಾಯಂ ಸಮಣೋ'ತಿ। ತಸ್ಸ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಆಯತಿಂ ಸಂವರಾಯಾ"ತಿ।

"ತಗ್ಘ ತಂ [ತಗ್ಘ ತ್ವಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)], ಕಸ್ಸಪ, ಅಚ್ಚಯೋ ಅಚ್ಚಗಮಾ ಯಥಾಬಾಲಂ ಯಥಾಮೂಳ್ಹಂ ಯಥಾಅಕುಸಲಂ, ಯಸ್ಸ ತೇ ಮಯಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ದಸ್ಸೇನ್ತೇ ಸಮಾದಪೇನ್ತೇ ಸಮುತ್ತೇಜೇನ್ತೇ ಸಮ್ಪಹಂಸೇನ್ತೇ ಅಹುದೇವ ಅಕ್ಖನ್ತಿ ಅಹು ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ - 'ಅಧಿಸಲ್ಲಿಖತೇವಾಯಂ ಸಮಣೋ'ತಿ। ಯತೋ ಚ ಖೋ ತ್ವಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋಸಿ, ತಂ ತೇ ಮಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮ। ವುದ್ಧಿಹೇಸಾ, ಕಸ್ಸಪ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಯೋ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತಿ, ಆಯತಿಂ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

"ಥೇರೋ ಚೇಪಿ , ಕಸ್ಸಪ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದೀ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇ ಚ ನ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇಸಞ್ಚ ನ ವಣ್ಣಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಏವರೂಪಸ್ಸಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಥೇರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸತ್ಥಾ ಹಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಣತೀತಿ ಅಞ್ಞೇ ನಂ [ತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಭಿಕ್ಖೂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ, ಯೇ ನಂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ ತ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಯ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ತೇಸಂ ತಂ ಅಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾತಿ। ತಸ್ಮಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ।

"ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚೇಪಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ನವೋ ಚೇಪಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದೀ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇ ಚ ನ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇಸಞ್ಚ ನ ವಣ್ಣಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಏವರೂಪಸ್ಸಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ನವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸತ್ಥಾ ಹಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಣತೀತಿ ಅಞ್ಞೇ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ, ಯೇ ನಂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ ತ್ಯಾಸ್ಸ

ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಯ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ತೇಸಂ ತಂ ಅಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾತಿ। ತಸ್ಮಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ನವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ।

"ಥೇರೋ ಚೇಪಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದೀ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇಸಞ್ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಏವರೂಪಸ್ಸಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಥೇರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸತ್ಥಾ ಹಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಣತೀತಿ ಅಞ್ಞೇ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ, ಯೇ ನಂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ ತ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಯ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ತೇಸಂ ತಂ ಅಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾತಿ। ತಸ್ಮಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ।

"ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚೇಪಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ...ಪೇ॰... ನವೋ ಚೇಪಿ, ಕಸ್ಸಪ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಸ್ಸ ವಣ್ಣವಾದೀ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ ತೇಸಞ್ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಏವರೂಪಸ್ಸಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ನವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಸತ್ಥಾ ಹಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಣತೀತಿ ಅಞ್ಞೇ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ, ಯೇ ನಂ ಭಜೇಯ್ಯುಂ ತ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಯ್ಯಾಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ತೇಸಂ ತಂ ಅಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾತಿ। ತಸ್ಮಾಹಂ, ಕಸ್ಸಪ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ನವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಣ್ಣಂ ಭಣಾಮೀ"ತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

ಸಮಣವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಸಮಣೋ ಗದ್ರಭೋ ಖೇತ್ತಂ, ವಜ್ಜಿಪುತ್ತೋ ಚ ಸೇಕ್ಖಕಂ।
ತಯೋ ಚ ಸಿಕ್ಖನಾ ವುತ್ತಾ, ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಙ್ಕವಾಯ ಚಾತಿ॥

(೧೦) ೫. ಲೋಣಕಪಲ್ಲವಗ್ಗೋ

೧. ಅಚ್ಚಾಯಿಕಸುತ್ತಂ

೯೩. ‘‘ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಾನಿ ಕರಣೀಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕೋ ಗಹಪತಿ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಖೇತ್ತಂ ಸುಕಟ್ಠಂ ಕರೋತಿ ಸುಮತಿಕತಂ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಖೇತ್ತಂ ಸುಕಟ್ಠಂ ಕರಿತ್ವಾ ಸುಮತಿಕತಂ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಬೀಜಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಬೀಜಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಉದಕಂ ಅಭಿನೇತಿಪಿ ಅಪನೇತಿಪಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಾನಿ ಕರಣೀಯಾನಿ। ತಸ್ಸ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಸಾ ಇದ್ಧಿ ವಾ ಆನುಭಾವೋ ವಾ - ‘ಅಜ್ಜೇವ ಮೇ ಧಞ್ಞಾನಿ ಜಾಯನ್ತು, ಸ್ವೇವ ಗಬ್ಭೀನಿ ಹೋನ್ತು, ಉತ್ತರಸ್ವೇವ ಪಚ್ಚನ್ತೂ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ತಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಉತುಪರಿಣಾಮೀನಿ ಜಾಯನ್ತಿಪಿ ಗಬ್ಭೀನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಪಚ್ಚನ್ತಿಪಿ।

‘‘ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಾನಿ ಕರಣೀಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ - ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಾನಿ ಕರಣೀಯಾನಿ। ತಸ್ಸ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ನತ್ಥಿ ಸಾ ಇದ್ಧಿ ವಾ ಅನುಭಾವೋ ವಾ - ‘ಅಜ್ಜೇವ ಮೇ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತು ಸ್ವೇ ವಾ ಉತ್ತರಸ್ವೇ ವಾ’ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೋತಿ ಸೋ ಸಮಯೋ ಯಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ।

‘‘ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ - ‘ತಿಬ್ಬೋ ನೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ, ತಿಬ್ಬೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ , ತಿಬ್ಬೋ ಛನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನೇ’ತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪವಿವೇಕಸುತ್ತಂ

೯೪. ‘‘ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಪವಿವೇಕಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಚೀವರಪವಿವೇಕಂ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಪವಿವೇಕಂ, ಸೇನಾಸನಪವಿವೇಕಂ।

‘‘ತತ್ರಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಚೀವರಪವಿವೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ, ಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಮಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಛವದುಸ್ಸಾನಿಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಪಂಸುಕೂಲಾನಿಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ತಿರೀಟಾನಿಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಅಜಿನಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಅಜಿನಕ್ಖಿಪಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಕುಸಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ವಾಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಫಲಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ, ವಾಲಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ , ಉಲೂಕಪಕ್ಖಿಕಮ್ಪಿ ಧಾರೇನ್ತಿ। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಚೀವರಪವಿವೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ।

‘‘ತತ್ರಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪವಿವೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ। ಸಾಕಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸಾಮಾಕಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ನೀವಾರಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ದದ್ದುಲಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಹಟಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಕಣಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಆಚಾಮಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಪಿಞ್ಞಾಕಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಿಣಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಗೋಮಯಭಕ್ಖಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರಾ ಯಾಪೇನ್ತಿ ಪವತ್ತಫಲಭೋಜೀ। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪವಿವೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ।

“ತತ್ರಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಸೇನಾಸನಪವಿವೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಸುಸಾನಂ [ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಭುಸಾಗಾರಂ ಸುಸಾನಂ (ಕ॰)] ವನಪತ್ಥಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಂ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜಂ ಭುಸಾಗಾರಂ [ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ (ಕ॰)]। ಇದಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಸೇನಾಸನಪವಿವೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಪವಿವೇಕಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ।

“ತೀಣಿ ಖೋ ಪನಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪವಿವೇಕಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಚ ಹೋತಿ, ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ; ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಚ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ; ಖೀಣಾಸವೋ ಚ ಹೋತಿ, ಆಸವಾ ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ । ಯತೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ; ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಚ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ; ಖೀಣಾಸವೋ ಚ ಹೋತಿ, ಆಸವಾ ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ‘ಭಿಕ್ಖು ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಸಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಸುದ್ಧೋ ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ’”।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಾಲಿಕ್ಖೇತ್ತಂ। ತಮೇನಂ ಕಸ್ಸಕೋ ಗಹಪತಿ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ [ಸೀಘಸೀಘಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಲವಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಲವಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಸಙ್ಘರಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಸಙ್ಘರಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಉಬ್ಬಹಾಪೇಯ್ಯ [ಉಬ್ಬಾಹಾಪೇಯ್ಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಉಬ್ಬಹಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಪುಞ್ಜಂ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಪುಞ್ಜಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಮದ್ದಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಮದ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಪಲಾಲಾನಿ ಉದ್ಧರಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಪಲಾಲಾನಿ ಉದ್ಧರಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಭುಸಿಕಂ ಉದ್ಧರಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಭುಸಿಕಂ ಉದ್ಧರಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಓಪುನಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಓಪುನಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಅತಿಹರಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಅತಿಹರಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಕೋಟ್ಟಾಪೇಯ್ಯ। ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಕೋಟ್ಟಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಥುಸಾನಿ ಉದ್ಧರಾಪೇಯ್ಯ। ಏವಮಸ್ಸು [ಏವಸ್ಸು (ಕ॰)] ತಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಸ್ಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಧಞ್ಞಾನಿ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾನಿ ಸಾರಪ್ಪತ್ತಾನಿ ಸುದ್ಧಾನಿ ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಚ ಹೋತಿ, ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಞ್ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ; ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಚ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ; ಖೀಣಾಸವೋ ಚ ಹೋತಿ, ಆಸವಾ ಚಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಚ ವಿವಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ‘ಭಿಕ್ಖು ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಸಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಸುದ್ಧೋ ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ’”ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಸರದಸುತ್ತಂ

೯೫. “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸರದಸಮಯೇ ವಿದ್ಧೇ ವಿಗತವಲಾಹಕೇ ದೇವೇ ಆದಿಚ್ಚೋ ನಭಂ ಅಬ್ಭುಸ್ಸಕ್ಕಮಾನೋ [ಅಬ್ಭುಸ್ಸುಕ್ಕಮಾನೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಸಬ್ಬಂ ಆಕಾಸಗತಂ ತಮಗತಂ ಅಭಿವಿಹಚ್ಚ ಭಾಸತೇ ಚ ತಪತೇ ಚ ವಿರೋಚತಿ ಚ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯತೋ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ [ಉದಪಾದಿ (ಸಬ್ಬತ್ಥ)], ಸಹ ದಸ್ಸನುಪ್ಪಾದಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಹೀಯನ್ತಿ - ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ।

“ಅಥಾಪರಂ ದ್ವೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ನಿಯ್ಯಾತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಚ। ಸೋ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯ, ನತ್ಥಿ ತಂ [ತಸ್ಸ (ಕ॰)] ಸಂಯೋಜನಂ ಯೇನ ಸಂಯೋಜನೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪುನ ಇಮಂ [ಪುನಯಿಮಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ”ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಪರಿಸಾಸುತ್ತಂ

೯೬. “ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಸಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಅಗ್ಗವತೀ ಪರಿಸಾ, ವಗ್ಗಾ ಪರಿಸಾ, ಸಮಗ್ಗಾ ಪರಿಸಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಗ್ಗವತೀ ಪರಿಸಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಬಾಹುಲಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ನ ಸಾಥಲಿಕಾ, ಓಕ್ಕಮನೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರಾ ಪವಿವೇಕೇ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ, ವೀರಿಯಂ ಆರಭನ್ತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ, ತೇಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಾಪಿ ಹೋತಿ ನ ಬಾಹುಲಿಕಾ ನ ಸಾಥಲಿಕಾ ಓಕ್ಕಮನೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರಾ ಪವಿವೇಕೇ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ, ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಗ್ಗವತೀ ಪರಿಸಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಗ್ಗಾ ಪರಿಸಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ ಕಲಹಜಾತಾ ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಗ್ಗಾ ಪರಿಸಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಗ್ಗಾ ಪರಿಸಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಅವಿವದಮಾನಾ ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಗ್ಗಾ ಪರಿಸಾ।

“ಯಸ್ಮಿಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಅವಿವದಮಾನಾ ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಬಹುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹಾರಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಮುದಿತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದಿಯತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪರಿಪಬ್ಬತೇ ಥುಲ್ಲಫುಸಿತಕೇ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ತಂ ಉದಕಂ ಯಥಾನಿನ್ನಂ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಪದರಸಾಖಾ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಪದರಸಾಖಾ ಪರಿಪೂರಾ ಕುಸೋಬ್ಭೇ [ಕುಸ್ಸುಬ್ಭೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಕುಸುಬ್ಭೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಕುಸೋಬ್ಭಾ ಪರಿಪೂರಾ ಮಹಾಸೋಬ್ಭೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಮಹಾಸೋಬ್ಭಾ ಪರಿಪೂರಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಕುನ್ನದಿಯೋ ಪರಿಪೂರಾ ಮಹಾನದಿಯೋ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಮಹಾನದಿಯೋ ಪರಿಪೂರಾ ಸಮುದ್ದಂ [ಸಮುದ್ದಸಾಗರೇ (ಕ॰)] ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಅವಿವದಮಾನಾ ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಬಹುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಹಾರಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಮುದಿತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಪಮುದಿತಸ್ಸ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ಪೀತಿಮನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದಿಯತಿ, ಸುಖಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ”ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಪಠಮಆಜಾನೀಯಸುತ್ತಂ

೯೭. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ [ಭದ್ದೋ (ಕ॰)] ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ [ಸಙ್ಖಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ”ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ದುತಿಯಆಜಾನೀಯಸುತ್ತಂ

೯೮. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

“ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು

ಧಮ್ಮೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ”ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ತತಿಯಆಜಾನೀಯಸುತ್ತಂ

೯೯. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ರಞ್ಞೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ ಪಾಹುನೇಯ್ಯೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಅಞ್ಜಲಿಕರಣೀಯೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ , ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಥಾಮವಾ ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ”ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಪೋತ್ಥಕಸುತ್ತಂ

೧೦೦. “ನವೋಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಚ; ಮಜ್ಝಿಮೋಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಚ; ಜಿಣ್ಣೋಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಚ। ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕಂ ಉಕ್ಖಲಿಪರಿಮಜ್ಜನಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇ ವಾ ನಂ [ತಂ (ಸೀ॰), ಠಾನೇ (ಕ॰)] ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನವೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ। ಇದಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ

ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ [ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಯೇಸಂ ಸೋ (ಕ॰) ಪು॰ ಪ॰ ೧೧೬ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತೇಸಂ ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗ್ಘತಾಯ ವದಾಮಿ । ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಥೇರೋ ಚೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ, ಇದಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತೇಸಂ ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗ್ಘತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋತ್ಥಕೋ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ।

“ಏವರೂಪೋ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಭಣತಿ। ತಮೇನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಕಿಂ ನು ಖೋ ತುಯ್ಹಂ ಬಾಲಸ್ಸ ಅಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಭಣಿತೇನ, ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭಣಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸೀ’ತಿ! ಸೋ ಕುಪಿತೋ ಅನತ್ತಮನೋ ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ ಯಥಾರೂಪಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘೋ ತಂ ಉಕ್ಖಿಪತಿ, ಸಜ್ಝಾರಕೂಟೇವ ನಂ ಪೋತ್ಥಕಂ।

“ನವಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ; ಮಜ್ಝಿಮಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ; ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ। ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ರತನಪಲಿವೇಠನಂ ವಾ ಕರೋತಿ ಗನ್ಧಕರಣ್ಡಕೇ ವಾ ನಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನವೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ಇದಮಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ , ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘತಾಯ ವದಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ಮಹಗ್ಘಂ ತಥೂಪಮಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ। ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಥೇರೋ ಚೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಪುಗ್ಗಲಂ ವದಾಮಿ।

“ಏವರೂಪೋ ಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಭಣತಿ । ತಮೇನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು – ‘ಅಪ್ಪಸದ್ದಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಹೋಥ, ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಞ್ಚ ವಿನಯಞ್ಚ ಭಣತೀ’ತಿ। ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ – ‘ಕಾಸಿಕವತ್ಥೂಪಮಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ, ನ ಪೋತ್ಥಕೂಪಮಾ’ತಿ [ಕಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ತಥೂಪಮಾಹಂ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಪೋತ್ಥಕೂಪಮಾಹನ್ತಿ (ಕ॰)]। ಏವಞ್ಹಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಲೋಣಕಪಲ್ಲಸುತ್ತಂ

೧೦೧. “ಯೋ [ಯೋ ಖೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ಯೋ ಚ ಖೋ (ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಯಥಾ ಯಥಾಯಂ ಪುರಿಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ತಥಾ ತಥಾ ತಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯತೀ’ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನ ಹೋತಿ, ಓಕಾಸೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ । ಯೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ – ‘ಯಥಾ ಯಥಾ ವೇದನೀಯಂ ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ತಥಾ ತಥಾಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯತೀ’ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಹೋತಿ, ಓಕಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ। ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ [ಪಾಪಂ ಕಮ್ಮಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾ’ಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

“ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ? ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಅಭಾವಿತಸೀಲೋ ಅಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಅಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಪರಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಾತುಮೋ ಅಪ್ಪದುಕ್ಖವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ।

“ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾ’ಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಭಾವಿತಸೀಲೋ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಅಪರಿತ್ತೋ ಮಹತ್ತೋ [ಮಹತ್ತಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಅಪ್ಪಮಾಣವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸೋ ಲೋಣಕಪಲ್ಲಂ [ಲೋಣಫಲಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪರಿತ್ತೇ ಉದಕಮಲ್ಲಕೇ [ಉದಕಕಪಲ್ಲಕೇ (ಕ॰)] ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಿ ನು ತಂ ಪರಿತ್ತಂ ಉದಕಂ [ಉದಕಮಲ್ಲಕೇ ಉದಕಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಅಮುನಾ ಲೋಣಕಪಲ್ಲೇನ ಲೋಣಂ ಅಸ್ಸ ಅಪೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ? “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”। “ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು”? “ಅದುಞ್ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿತ್ತಂ ಉದಕಕಪಲ್ಲಕೇ ಉದಕಂ, ತಂ ಅಮುನಾ ಲೋಣಕಪಲ್ಲೇನ ಲೋಣಂ ಅಸ್ಸ ಅಪೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸೋ ಲೋಣಕಪಲ್ಲಕಂ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಿ ನು ಸಾ ಗಙ್ಗಾ ನದೀ ಅಮುನಾ ಲೋಣಕಪಲ್ಲೇನ ಲೋಣಂ ಅಸ್ಸ ಅಪೇಯ್ಯಾ”ತಿ? “ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ”। “ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು”? “ಅಸು ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಮಹಾ ಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ ಸೋ ಅಮುನಾ ಲೋಣಕಪಲ್ಲೇನ ಲೋಣೋ ನ ಅಸ್ಸ ಅಪೇಯ್ಯೋ”ತಿ [ಲೋಣಂ ನೇವಸ್ಸ ಅಪೇಯ್ಯನ್ತಿ (ಸೀ॰), ನ ಲೋಣೋ ಅಸ್ಸ ಅಪೇಯ್ಯೋತಿ (ಪೀ॰)]।

“ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ। ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

“ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಅಭಾವಿತಸೀಲೋ ಅಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಅಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಪರಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಾತುಮೋ ಅಪ್ಪದುಕ್ಖವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ।

“ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಭಾವಿತಸೀಲೋ

ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಅಪರಿತ್ತೋ ಮಹತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

“ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣಸತೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ। ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣಸತೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ।

“ಕಥಂರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣಸತೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ದಲಿದ್ದೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಸ್ಸಕೋ ಅಪ್ಪಭೋಗೋ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣಸತೇನಪಿ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ।

“ಕಥಂರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣಸತೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಡ್ಢೋ ಹೋತಿ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ। ಏವರೂಪೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಕಹಾಪಣಸತೇನಪಿ ನ ಬನ್ಧನಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ। ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

“ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಅಭಾವಿತಸೀಲೋ ಅಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಅಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಪರಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಾತುಮೋ ಅಪ್ಪದುಕ್ಖವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ।

“ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಭಾವಿತಸೀಲೋ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಅಪರಿತ್ತೋ ಮಹತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

“ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಭಾವಿತಸೀಲೋ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಅಪರಿತ್ತೋ ಮಹತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓರಬ್ಭಿಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಘಾತಕೋ ವಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚಂ ಉರಬ್ಭಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಮಾನಂ ಪಹೋತಿ ಹನ್ತುಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಾ ಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕಾತುಂ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚಂ ಉರಬ್ಭಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಮಾನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ ಹನ್ತುಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಾ ಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕಾತುಂ।

“ಕಥಂರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓರಬ್ಭಿಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಘಾತಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಮಾನಂ ಪಹೋತಿ ಹನ್ತುಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಾ ಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕಾತುಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ದಲಿದ್ದೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಸ್ಸಕೋ

ಅಪ್ಪಭೋಗೋ। ಏವರೂಪಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓರಬ್ಭಿಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಘಾತಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಮಾನಂ ಪಹೋತಿ ಹನ್ತುಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಾ ಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕಾತುಂ।

"ಕಥಂರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓರಬ್ಭಿಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಘಾತಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಮಾನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ ಹನ್ತುಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಾ ಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕಾತುಂ । ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಡ್ಢೋ ಹೋತಿ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ ರಾಜಾ ವಾ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೋ ವಾ। ಏವರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓರಬ್ಭಿಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಘಾತಕೋ ವಾ ಉರಬ್ಭಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಮಾನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ ಹನ್ತುಂ ವಾ ಬನ್ಧಿತುಂ ವಾ ಜಾಪೇತುಂ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕಾತುಂ। ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪಞ್ಜಲಿಕೋವ [ಪಞ್ಜಲಿಕೋ (ಕ॰)] ನಂ [ಪರಂ (ಕ॰)] ಯಾಚತಿ - 'ದೇಹಿ ಮೇ, ಮಾರಿಸ, ಉರಬ್ಭಂ ವಾ ಉರಬ್ಭಧನಂ ವಾ'ತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

"ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಅಭಾವಿತಸೀಲೋ ಅಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಅಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಪರಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಾತುಮೋ ಅಪ್ಪದುಕ್ಖವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ತಮೇನಂ ನಿರಯಂ ಉಪನೇತಿ।

"ಕಥಂರೂಪಸ್ಸ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಭಾವಿತಸೀಲೋ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಅಪರಿತ್ತೋ ಮಹತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾಣವಿಹಾರೀ। ಏವರೂಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ನಾಣುಪಿ ಖಾಯತಿ, ಕಿಂ ಬಹುದೇವ।

"ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - 'ಯಥಾ ಯಥಾಯಂ ಪುರಿಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ತಥಾ ತಥಾ ತಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀ'ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನ ಹೋತಿ, ಓಕಾಸೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯ। ಯೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - 'ಯಥಾ ಯಥಾ ವೇದನೀಯಂ ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ತಥಾ ತಥಾ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀ'ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಹೋತಿ, ಓಕಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಪಂಸುಧೋವಕಸುತ್ತಂ

೧೦೨. "ಸನ್ತಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾತರೂಪಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಪಂಸುವಾಲುಕಾ [ಪಂಸುವಾಲಿಕಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಸಕ್ಖರಕಠಲಾ। ತಮೇನಂ ಪಂಸುಧೋವಕೋ ವಾ ಪಂಸುಧೋವಕನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ದೋಣಿಯಂ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಧೋವತಿ ಸನ್ಧೋವತಿ ನಿದ್ಧೋವತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೇ ಸನ್ತಿ ಜಾತರೂಪಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಸಹಗತಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಸುಖುಮಸಕ್ಖರಾ ಥೂಲವಾಲುಕಾ [ಥೂಲವಾಲಿಕಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಥುಲ್ಲವಾಲಿಕಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]। ತಮೇನಂ ಪಂಸುಧೋವಕೋ ವಾ ಪಂಸುಧೋವಕನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ಧೋವತಿ ಸನ್ಧೋವತಿ ನಿದ್ಧೋವತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೇ ಸನ್ತಿ ಜಾತರೂಪಸ್ಸ ಸುಖುಮಸಹಗತಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಸುಖುಮವಾಲುಕಾ ಕಾಳಜಲ್ಲಿಕಾ। ತಮೇನಂ ಪಂಸುಧೋವಕೋ ವಾ ಪಂಸುಧೋವಕನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ಧೋವತಿ ಸನ್ಧೋವತಿ ನಿದ್ಧೋವತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೇ ಅಥಾಪರಂ ಸುವಣ್ಣಸಿಕತಾವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ [ಸುವಣ್ಣಜಾತರೂಪಕಾವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಕ॰)]। ತಮೇನಂ ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ಜಾತರೂಪಂ ಮೂಸಾಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಧಮತಿ ಸನ್ಧಮತಿ ನಿದ್ಧಮತಿ । ತಂ ಹೋತಿ ಜಾತರೂಪಂ ಧನ್ತಂ ಸನ್ಧನ್ತಂ [ಅಧನ್ತಂ ಅಸನ್ಧನ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ನಿದ್ಧನ್ತಂ

ಅನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಂ [ಅನಿದ್ಧನ್ತಂ ಅನಿಹಿತಂ ಅನಿನ್ನೀತಕಸಾವಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ನ ಚೇವ ಮುದು ಹೋತಿ ನ ಚ ಕಮ್ಮನಿಯಂ, ನ ಚ ಪಭಸ್ಸರಂ ಪಭಙ್ಗು ಚ, ನ ಚ ಸಮ್ಮಾ ಉಪೇತಿ ಕಮ್ಮಾಯ। ಹೋತಿ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೋ ಯಂ ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಧಮತಿ ಸನ್ಧಮತಿ ನಿದ್ಧಮತಿ। ತಂ ಹೋತಿ ಜಾತರೂಪಂ ಧನ್ತಂ ಸನ್ಧನ್ತಂ ನಿದ್ಧನ್ತಂ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಂ [ನಿಹಿತಂ ನಿನ್ನೀತಕಸಾವಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ಮುದು ಚ ಹೋತಿ ಕಮ್ಮನಿಯಞ್ಚ ಪಭಸ್ಸರಞ್ಚ, ನ ಚ ಪಭಙ್ಗು, ಸಮ್ಮಾ ಉಪೇತಿ ಕಮ್ಮಾಯ। ಯಸ್ಸಾ ಯಸ್ಸಾ ಚ ಪಿಲನ್ಧನವಿಕತಿಯಾ ಆಕಙ್ಖತಿ - ಯದಿ ಪಟ್ಟಿಕಾಯ [ಮುದ್ದಿಕಾಯ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩)], ಯದಿ ಕುಣ್ಡಲಾಯ, ಯದಿ ಗೀವೇಯ್ಯಕೇ [ಗೀವೇಯ್ಯಕೇನ (ಕ॰), ಗೀವೇಯ್ಯಕಾಯ (?)], ಯದಿ ಸುವಣ್ಣಮಾಲಾಯ - ತಞ್ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅನುಭೋತಿ।

"ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸನ್ತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಓಳಾರಿಕಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ, ತಮೇನಂ ಸಚೇತಸೋ ಭಿಕ್ಖು ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೇ ಸನ್ತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮಜ್ಝಿಮಸಹಗತಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ, ತಮೇನಂ ಸಚೇತಸೋ ಭಿಕ್ಖು ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೇ ಸನ್ತಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸುಖುಮಸಹಗತಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಞಾತಿವಿತಕ್ಕೋ ಜನಪದವಿತಕ್ಕೋ ಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ, ತಮೇನಂ ಸಚೇತಸೋ ಭಿಕ್ಖು ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಹೀನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೇ ಅಥಾಪರಂ ಧಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾವಸಿಸ್ಸತಿ [ಧಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋವಸಿಸ್ಸತಿ (ಕ॰)]। ಸೋ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿ ನ ಚೇವ ಸನ್ತೋ ನ ಚ ಪಣೀತೋ ನಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಲದ್ಧೋ ನ ಏಕೋದಿಭಾವಾಧಿಗತೋ ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿತಗತೋ [ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿತವತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿವಾವತೋ (ಕ॰), ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿಯಾಧಿಗತೋ (?) ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೩೭; ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೫] ಹೋತಿ। ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೋ ಯಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂಯೇವ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ಸನ್ನಿಸೀದತಿ ಏಕೋದಿ ಹೋತಿ [ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ (ಸೀ॰), ಏಕೋದಿಭಾವೋ ಹೋತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰), ಏಕೋದಿಹೋತಿ (ಪೀ॰)] ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಸೋ ಹೋತಿ ಸಮಾಧಿ ಸನ್ತೋ ಪಣೀತೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಲದ್ಧೋ ಏಕೋದಿಭಾವಾಧಿಗತೋ ನ ಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿತಗತೋ। ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭವೇಯ್ಯಂ - ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಅಸ್ಸಂ, ಬಹುಧಾಪಿ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಅಸ್ಸಂ; ಆವಿಭಾವಂ, ತಿರೋಭಾವಂ; ತಿರೋಕುಟ್ಟಂ ತಿರೋಪಾಕಾರಂ ತಿರೋಪಬ್ಬತಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಕಾಸೇ; ಪಥವಿಯಾಪಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಂ ಕರೇಯ್ಯಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉದಕೇ; ಉದಕೇಪಿ ಅಭಿಜ್ಜಮಾನೇ [ಅಭಿಜ್ಜಮಾನೋ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಥವಿಯಂ; ಆಕಾಸೇಪಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಕಮೇಯ್ಯಂ , ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ; ಇಮೇಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೇ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇ ಪಾಣಿನಾ ಪರಿಮಸೇಯ್ಯಂ ಪರಿಮಜ್ಜೇಯ್ಯಂ; ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಕಾಯೇನ ವಸಂ ವತ್ತೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ವಿಸುದ್ಧಾಯ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಿಕಾಯ ಉಭೋ ಸದ್ದೇ ಸುಣೇಯ್ಯಂ ದಿಬ್ಬೇ ಚ ಮಾನುಸೇ ಚ ಯೇ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ಚಾ'ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ - ಸರಾಗಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸರಾಗಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ವೀತರಾಗಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವೀತರಾಗಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ಸದೋಸಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸದೋಸಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ವೀತದೋಸಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವೀತದೋಸಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ಸಮೋಹಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಮೋಹಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ

ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ವೀತಮೋಹಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವೀತಮೋಹಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ಸಂಖಿತ್ತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಂಖಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ಮಹಗ್ಗತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಮಹಗ್ಗತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ಅಮಹಗ್ಗತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಅಮಹಗ್ಗತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ಸಉತ್ತರಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಉತ್ತರಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ಅನುತ್ತರಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಅನುತ್ತರಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ಸಮಾಹಿತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ಅಸಮಾಹಿತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಅಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ; ವಿಮುತ್ತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ, ಅವಿಮುತ್ತಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಅವಿಮುತ್ತಂ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಪಜಾನೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯಂ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ - ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋತಿ, ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ, ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನೇಯ್ಯಂ - ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ , ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾ; ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪವಾದಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ, ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಾತಿ, ಇತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ, ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ"ತಿ। ದಸಮಂ।

೧೧. ನಿಮಿತ್ತಸುತ್ತಂ

೧೦೩. "ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ತೀಣಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ - ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪೇಕ್ಖಾನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕನ್ತಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂಯೇವ ಮನಸಿ ಕರೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೋಸಜ್ಜಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕನ್ತಂ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಂಯೇವ ಮನಸಿ ಕರೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕನ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಾನಿಮಿತ್ತಂಯೇವ ಮನಸಿ ಕರೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ನ ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯೇಯ್ಯ ಆಸವಾನಂ

ಖಯಾಯ। ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪೇಕ್ಖಾನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಂ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಞ್ಚ ಕಮ್ಮನಿಯಞ್ಚ ಪಭಸ್ಸರಞ್ಚ, ನ ಚ ಪಭಙ್ಗು, ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ।

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯ [ಬನ್ಧತಿ... ಆಲಿಮ್ಪತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೮೧ ತಂಟೀಕಾಯಂ ಚ) ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೬೦ ತಂಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾಸು ಚ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಮುಖಂ ಆಲಿಮ್ಪೇಯ್ಯ, ಉಕ್ಕಾಮುಖಂ ಆಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ ಸಣ್ಡಾಸೇನ ಜಾತರೂಪಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ [ಪಕ್ಖಿಪತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೮೧)], ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅಭಿಧಮತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉದಕೇನ ಪರಿಪ್ಫೋಸೇತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತಿ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಏಕನ್ತಂ ಅಭಿಧಮೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಡಹೇಯ್ಯ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಏಕನ್ತಂ ಉದಕೇನ ಪರಿಪ್ಫೋಸೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇಯ್ಯ [ನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯ (ಸೀ॰)]। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಏಕನ್ತಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ನ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ ವಾ ಸುವಣ್ಣಕಾರನ್ತೇವಾಸೀ ವಾ ತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅಭಿಧಮತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉದಕೇನ ಪರಿಪ್ಫೋಸೇತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತಿ, ತಂ ಹೋತಿ ಜಾತರೂಪಂ ಮುದುಞ್ಚ ಕಮ್ಮನಿಯಞ್ಚ ಪಭಸ್ಸರಞ್ಚ, ನ ಚ ಪಭಙ್ಗು, ಸಮ್ಮಾ ಉಪೇತಿ ಕಮ್ಮಾಯ। ಯಸ್ಸಾ ಯಸ್ಸಾ ಚ ಪಿಲನ್ಧನವಿಕತಿಯಾ ಆಕಙ್ಖತಿ - ಯದಿ ಪಟ್ಟಿಕಾಯ, ಯದಿ ಕುಣ್ಡಲಾಯ, ಯದಿ ಗೀವೇಯ್ಯಕೇ, ಯದಿ ಸುವಣ್ಣಮಾಲಾಯ - ತಞ್ಚಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅನುಭೋತಿ।

"ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತೀಣಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ - ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪೇಕ್ಖಾನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕನ್ತಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂಯೇವ ಮನಸಿ ಕರೇಯ್ಯ , ಠಾನಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೋಸಜ್ಜಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕನ್ತಂ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಂಯೇವ ಮನಸಿ ಕರೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ। ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕನ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಾನಿಮಿತ್ತಂಯೇವ ಮನಸಿ ಕರೇಯ್ಯ, ಠಾನಂ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ನ ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯೇಯ್ಯ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ। ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪೇಕ್ಖಾನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಂ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಞ್ಚ ಕಮ್ಮನಿಯಞ್ಚ ಪಭಸ್ಸರಞ್ಚ, ನ ಚ ಪಭಙ್ಗು, ಸಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಯತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯ। ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ।

"ಸೋ ಸಚೇ ಆಕಙ್ಖತಿ - 'ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚನುಭವೇಯ್ಯಂ...ಪೇ॰... (ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಾ) ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ರ ತತ್ರೇವ ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸತಿ ಸತಿಆಯತನೇ"ತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

ಲೋಣಕಪಲ್ಲವಗ್ಗೋ [ಲೋಣಫಲವಗ್ಗೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಞ್ಚಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಅಚ್ಛಾಯಿಕಂ ಪವಿವೇಕಂ, ಸರದೋ ಪರಿಸಾ ತಯೋ।
ಆಜಾನೀಯಾ ಪೋತ್ಥಕೋ ಚ, ಲೋಣಂ ಧೋವತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನೀತಿ॥

ದುತಿಯೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

೩. ತತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಂ

(೧೧) ೧. ಸಮ್ಬೋಧವಗ್ಗೋ

೧. ಪುಬ್ಬೇವಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತಂ

೧೦೪. "ಪುಬ್ಬೇವ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಬೋಧಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಏತದಹೋಸಿ – 'ಕೋ ನು ಖೋ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಕೋ ಆದೀನವೋ, ಕಿಂ ನಿಸ್ಸರಣ'ನ್ತಿ? ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತದಹೋಸಿ – 'ಯಂ ಖೋ ಲೋಕಂ [ಲೋಕೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಯಂ ಲೋಕೋ [ಲೋಕೇ (ಪೀ॰ ಕ॰)] ಅನಿಚ್ಚೋ ದುಕ್ಖೋ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ, ಅಯಂ ಲೋಕೇ ಆದೀನವೋ। ಯೋ ಲೋಕೇ ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ, ಇದಂ ಲೋಕೇ ನಿಸ್ಸರಣ'ನ್ತಿ [ಲೋಕನಿಸ್ಸರಣಂ (ಅಟ್ಠ॰) "ಲೋಕೇ ನಿಸ್ಸರಣ"ನ್ತಿ ಪದೇನ ಸಂಸನ್ದಿತಬ್ಬಂ]। ಯಾವಕೀವಞ್ಚಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ನಾಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ, ನೇವ ತಾವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ 'ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ'ತಿ [ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿಂ। ಯತೋ ಚ ಖ್ವಾಹಂ [ಖೋ ಅಹಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಖೋಹಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ, ಅಥಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ 'ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ'ತಿ ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿಂ। ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ – 'ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ವಿಮುತ್ತಿ [ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)], ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ'"ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪಠಮಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಂ

೧೦೫. "ಲೋಕಸ್ಸಾಹಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸಾದಪರಿಯೇಸನಂ ಅಚರಿಂ। ಯೋ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಸಾದೋ ತದಜ್ಝಗಮಂ। ಯಾವತಕೋ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮೇ ಸೋ ಸುದಿಟ್ಠೋ। ಲೋಕಸ್ಸಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆದೀನವಪರಿಯೇಸನಂ ಅಚರಿಂ । ಯೋ ಲೋಕೇ ಆದೀನವೋ ತದಜ್ಝಗಮಂ। ಯಾವತಕೋ ಲೋಕೇ ಆದೀನವೋ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮೇ ಸೋ ಸುದಿಟ್ಠೋ। ಲೋಕಸ್ಸಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಸ್ಸರಣಪರಿಯೇಸನಂ ಅಚರಿಂ। ಯಂ ಲೋಕೇ ನಿಸ್ಸರಣಂ ತದಜ್ಝಗಮಂ। ಯಾವತಕಂ ಲೋಕೇ ನಿಸ್ಸರಣಂ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮೇ ತಂ ಸುದಿಟ್ಠಂ। ಯಾವಕೀವಞ್ಚಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ನಾಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ, ನೇವ ತಾವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ 'ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ'ತಿ ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿಂ। ಯತೋ ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ, ಅಥಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ 'ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ'ತಿ ಪಚ್ಚಞ್ಞಾಸಿಂ। ಞಾಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ – 'ಅಕುಪ್ಪಾ ಮೇ ವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ'"ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ದುತಿಯಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಂ

೧೦೬. "ನೋ ಚೇದಂ [ನೋ ಚೇತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰) ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ಅಸ್ಸಾದೋ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ಸತ್ತಾ ಲೋಕೇ ಸಾರಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಅಸ್ಸಾದೋ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಲೋಕೇ ಸಾರಜ್ಜನ್ತಿ। ನೋ ಚೇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ಆದೀನವೋ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ಸತ್ತಾ ಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದೇಯ್ಯುಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ,

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಆದೀನವೋ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತಿ। ನೋ ಚೇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ಸತ್ತಾ ಲೋಕಮ್ಹಾ [ಲೋಕೇ (ಕ॰)] ನಿಸ್ಸರೇಯ್ಯುಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ನಿಸ್ಸರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಲೋಕಮ್ಹಾ ನಿಸ್ಸರನ್ತಿ। ಯಾವಕೀವಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ನಾಬ್ಭಞ್ಞಾಸುಂ [ನಾಬ್ಭಞ್ಞಂಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮)], ನೇವ ತಾವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸದೇವಕಾ ಲೋಕಾ ಸಮಾರಕಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಾ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ನಿಸ್ಸಟಾ ವಿಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ [ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಾ (ಕ॰)] ವಿಮರಿಯಾದೀಕತೇನ [ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ (ಸೀ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] ಚೇತಸಾ ವಿಹರಿಂಸು। ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸುಂ, ಅಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸದೇವಕಾ ಲೋಕಾ ಸಮಾರಕಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಾ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ನಿಸ್ಸಟಾ ವಿಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ವಿಮರಿಯಾದೀಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತಂ

೧೦೭. "ಯೇ ಕೇಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತಿ, ನ ಮೇ ತೇ [ನ ತೇ (ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಸಮಣೇಸು ವಾ ಸಮಣಸಮ್ಮತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮ್ಮತಾ, ನ ಚ ಪನ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಂ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತ್ಥಂ ವಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವಞ್ಚ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಸಮಣೇಸು ವಾ ಸಮಣಸಮ್ಮತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮ್ಮತಾ, ತೇ ಚ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತ್ಥಞ್ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ [ವಿಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ರುಣ್ಣಸುತ್ತಂ

೧೦೮. "ರುಣ್ಣಮಿದಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಯದಿದಂ ಗೀತಂ। ಉಮ್ಮತ್ತಕಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಯದಿದಂ ನಚ್ಚಂ। ಕೋಮಾರಕಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ ಯದಿದಂ ಅತಿವೇಲಂ ದನ್ತವಿದಂಸಕಹಸಿತಂ [ದನ್ತವಿದಂಸಕಂ ಹಸಿತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]। ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೇತುಘಾತೋ ಗೀತೇ, ಸೇತುಘಾತೋ ನಚ್ಚೇ, ಅಲಂ ವೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮೋದಿತಾನಂ ಸತಂ ಸಿತಂ ಸಿತಮತ್ತಾಯಾ"ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅತಿತ್ತಿಸುತ್ತಂ

೧೦೯. "ತಿಣ್ಣಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಸೇವನಾಯ ನತ್ಥಿ ತಿತ್ತಿ। ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ? ಸೋಪ್ಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಸೇವನಾಯ ನತ್ಥಿ ತಿತ್ತಿ। ಸುರಾಮೇರಯಪಾನಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಸೇವನಾಯ ನತ್ಥಿ ತಿತ್ತಿ। ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಸೇವನಾಯ ನತ್ಥಿ ತಿತ್ತಿ। ಇಮೇಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಣ್ಣಂ ಪಟಿಸೇವನಾಯ ನತ್ಥಿ ತಿತ್ತೀ"ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಅರಕ್ಖಿತಸುತ್ತಂ

೧೧೦. ಅಥ ಖೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಗಹಪತಿ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಂ ಗಹಪತಿಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ – "ಚಿತ್ತೇ, ಗಹಪತಿ, ಅರಕ್ಖಿತೇ

ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ , ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಪೂತಿಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಪೂತಿವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಪೂತಿಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ನ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ।

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಗಹಪತಿ, ಕೂಟಾಗಾರೇ ದುಚ್ಛನ್ನೇ ಕೂಟಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ; ಕೂಟಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಅವಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಅವಸ್ಸುತಾ ಹೋತಿ; ಕೂಟಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಪೂತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಪೂತಿಕಾ ಹೋತಿ।

"ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಅರಕ್ಖಿತೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಪೂತಿಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಪೂತಿವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಪೂತಿಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ನ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ।

"ಚಿತ್ತೇ , ಗಹಪತಿ, ರಕ್ಖಿತೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅನವಸ್ಸುತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅನವಸ್ಸುತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅನವಸ್ಸುತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅಪೂತಿಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅಪೂತಿವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅಪೂತಿಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ।

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಗಹಪತಿ , ಕೂಟಾಗಾರೇ ಸುಚ್ಛನ್ನೇ ಕೂಟಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ರಕ್ಖಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ರಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ; ಕೂಟಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಹೋತಿ; ಕೂಟಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಅಪೂತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಅಪೂತಿಕಾ ಹೋತಿ।

ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಚಿತ್ತೇ ರಕ್ಖಿತೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅನವಸ್ಸುತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅನವಸ್ಸುತಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅನವಸ್ಸುತವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅನವಸ್ಸುತಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಪೂತಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅಪೂತಿಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅಪೂತಿವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅಪೂತಿಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ"ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಬ್ಯಾಪನ್ನಸುತ್ತಂ

೧೧೧. ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಂ ಗಹಪತಿಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ – "ಚಿತ್ತೇ, ಗಹಪತಿ, ಬ್ಯಾಪನ್ನೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪನ್ನಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪನ್ನವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪನ್ನಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ನ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಗಹಪತಿ, ಕೂಟಾಗಾರೇ ದುಚ್ಛನ್ನೇ ಕೂಟಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಬ್ಯಾಪನ್ನೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪನ್ನಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪನ್ನವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪನ್ನಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ನ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ।

"ಚಿತ್ತೇ , ಗಹಪತಿ, ಅಬ್ಯಾಪನ್ನೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಗಹಪತಿ, ಕೂಟಾಗಾರೇ ಸುಚ್ಛನ್ನೇ ಕೂಟಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿತ್ತಿಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನೇ ಕಾಯಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ವಚೀಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಕಾಯಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಮನೋಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಭದ್ದಕಂ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ಭದ್ದಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ"ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಪಠಮನಿದಾನಸುತ್ತಂ

೧೧೨. "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ದೋಸೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಮೋಹೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಲೋಭಜಂ ಲೋಭನಿದಾನಂ ಲೋಭಸಮುದಯಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕುಸಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಾವಜ್ಜಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮನಿರೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೋಸಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ದೋಸಜಂ ದೋಸನಿದಾನಂ ದೋಸಸಮುದಯಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕುಸಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಾವಜ್ಜಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮನಿರೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಹಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಮೋಹಜಂ ಮೋಹನಿದಾನಂ ಮೋಹಸಮುದಯಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕುಸಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಾವಜ್ಜಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮನಿರೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ।

"ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಅದೋಸೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಅಮೋಹೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಲೋಭಜಂ ಅಲೋಭನಿದಾನಂ ಅಲೋಭಸಮುದಯಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಸಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನವಜ್ಜಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸುಖವಿಪಾಕಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮನಿರೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದೋಸಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅದೋಸಜಂ ಅದೋಸನಿದಾನಂ ಅದೋಸಸಮುದಯಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಸಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನವಜ್ಜಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸುಖವಿಪಾಕಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮನಿರೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮೋಹಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಮೋಹಜಂ ಅಮೋಹನಿದಾನಂ ಅಮೋಹಸಮುದಯಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಸಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನವಜ್ಜಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸುಖವಿಪಾಕಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮನಿರೋಧಾಯ

ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ"ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ದುತಿಯನಿದಾನಸುತ್ತಂ

೧೧೩. "ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅತೀತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ; ಅನಾಗತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ; ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತೀತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ? ಅತೀತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ। ತಸ್ಸ ಅತೀತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕಯತೋ ಅನುವಿಚಾರಯತೋ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ। ಛನ್ದಜಾತೋ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏತಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಯೋಜನಂ ವದಾಮಿ ಯೋ ಚೇತಸೋ ಸಾರಾಗೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತೀತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಾಗತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ? ಅನಾಗತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ। ತಸ್ಸ ಅನಾಗತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕಯತೋ ಅನುವಿಚಾರಯತೋ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ। ಛನ್ದಜಾತೋ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏತಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಯೋಜನಂ ವದಾಮಿ ಯೋ ಚೇತಸೋ ಸಾರಾಗೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಾಗತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ? ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕೇತಿ ಅನುವಿಚಾರೇತಿ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಚೇತಸಾ ಅನುವಿತಕ್ಕಯತೋ ಅನುವಿಚಾರಯತೋ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ। ಛನ್ದಜಾತೋ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏತಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಯೋಜನಂ ವದಾಮಿ ಯೋ ಚೇತಸೋ ಸಾರಾಗೋ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ಜಾಯತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ।

"ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಅತೀತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ; ಅನಾಗತೇ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ; ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತೀತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ? ಅತೀತಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದಭಿನಿವತ್ತೇತಿ। ತದಭಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ [ತದಭಿನಿವಜ್ಜೇತಿ, ತದಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಚೇತಸಾ ಅಭಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ [ಅಭಿವಿರಾಜೇತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಪಞ್ಞಾಯ ಅತಿವಿಜ್ಝ [ಅಭಿನಿವಿಜ್ಝ (ಕ॰)] ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತೀತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಾಗತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ? ಅನಾಗತಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದಭಿನಿವತ್ತೇತಿ। ತದಭಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಚೇತಸಾ ಅಭಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಾಗತೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ? ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದಭಿನಿವತ್ತೇತಿ, ತದಭಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಚೇತಸಾ ಅಭಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅತಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛನ್ದರಾಗಟ್ಠಾನಿಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ಛನ್ದೋ ನ ಜಾಯತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ”ತಿ। ದಸಮಂ।

ಸಮ್ಬೋಧವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಪುಬ್ಬೇವ ದುವೇ ಅಸ್ಸಾದಾ, ಸಮಣೋ ರುಣ್ಣಪಞ್ಚಮಂ।
ಅತಿತ್ತಿ ದ್ವೇ ಚ ವುತ್ತಾನಿ, ನಿದಾನಾನಿ ಅಪರೇ ದುವೇತಿ॥

(೧೨) ೨. ಆಪಾಯಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಆಪಾಯಿಕಸುತ್ತಂ

೧೧೪. "ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಪಾಯಿಕಾ ನೇರಯಿಕಾ ಇದಮಪ್ಪಹಾಯ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಯೋ ಚ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞೋ, ಯೋ ಚ ಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಂ ಅಮೂಲಕೇನ [ಅಭೂತೇನ (ಕ॰)] ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಅನುದ್ಧಂಸೇತಿ, ಯೋ ಚಾಯಂ ಏವಂವಾದೀ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ – 'ನತ್ಥಿ ಕಾಮೇಸು ದೋಸೋ'ತಿ, ಸೋ ತಾಯ ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಆಪಾಯಿಕಾ ನೇರಯಿಕಾ ಇದಮಪ್ಪಹಾಯಾ"ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ದುಲ್ಲಭಸುತ್ತಂ

೧೧೫. "ತಿಣ್ಣಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾತುಭಾವೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ? ತಥಾಗತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿನಯಸ್ಸ ದೇಸೇತಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಕತಞ್ಞೂ ಕತವೇದೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇಸಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಣ್ಣಂ ಪಾತುಭಾವೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ

೧೧೬. "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಸುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ದುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉದ್ಧತೋ ಹೋತಿ ಉನ್ನಳೋ ಚಪಲೋ ಮುಖರೋ ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಸಮಾಹಿತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತೋ ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ।

"ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುದ್ಧತೋ ಹೋತಿ ಅನುನ್ನಳೋ ಅಚಪಲೋ ಅಮುಖರೋ ಅವಿಕಿಣ್ಣವಾಚೋ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ।

"ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಖೀಣಾಸವೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಆನೇಞ್ಜಸುತ್ತಂ

೧೧೭. "ತಯೋಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ 'ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ'ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ತದಸ್ಸಾದೇತಿ ತಂ ನಿಕಾಮೇತಿ ತೇನ ಚ ವಿತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ರ ಠಿತೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರೀ ಅಪರಿಹೀನೋ ಕಾಲಂ ಕುರುಮಾನೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಂ ವೀಸತಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಾವತಕಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ

ಖೇಪೇತ್ವಾ ನಿರಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಸಾವಕೋ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಾವತಕಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭವೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಸೇಸೋ ಅಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ ಇದಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಸುತವತೋ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸುತವತಾ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ, ಯದಿದಂ ಗತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ 'ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ'ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ತದಸ್ಸಾದೇತಿ ತಂ ನಿಕಾಮೇತಿ ತೇನ ಚ ವಿತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ರ ಠಿತೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರೀ ಅಪರಿಹೀನೋ ಕಾಲಂ ಕುರುಮಾನೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಂ ಚತ್ತಾರೀಸಂ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಾವತಕಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ನಿರಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಸಾವಕೋ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಾವತಕಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭವೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಸೇಸೋ ಅಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ ಇದಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಸುತವತೋ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸುತವತಾ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ, ಯದಿದಂ ಗತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ 'ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ'ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ತದಸ್ಸಾದೇತಿ ತಂ ನಿಕಾಮೇತಿ ತೇನ ಚ ವಿತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ರ ಠಿತೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರೀ ಅಪರಿಹೀನೋ ಕಾಲಂ ಕುರುಮಾನೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಂ ಸಟ್ಠಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಾವತಕಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ನಿರಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಸಾವಕೋ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಯಾವತಕಂ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭವೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಅಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಸೇಸೋ , ಅಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ ಇದಂ ನಾನಾಕರಣಂ ಸುತವತೋ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸುತವತಾ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ, ಯದಿದಂ ಗತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ। 'ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ'"ನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಸುತ್ತಂ

೧೧೮. "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪತ್ತಿಯೋ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ, ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣವಾಚೋ ಹೋತಿ, ಫರುಸವಾಚೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ - 'ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ಹುತಂ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ , ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ

ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ'ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ; ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ; ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ವಿಪತ್ತಿಯೋತಿ।

"ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಪದಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ಅವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ – 'ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ಅತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ಅತ್ಥಿ ಹುತಂ, ಅತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ಅತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ಅತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ಅತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ'ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ; ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ ; ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪದಾ"ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಪಣ್ಣಕಸುತ್ತಂ

೧೧೯. "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪತ್ತಿಯೋ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ, ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತವಿಪತ್ತಿ।

"ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ – 'ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ…ಪೇ॰… ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ'ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಣ್ಣಕೋ ಮಣಿ ಉದ್ಧಂ ಖಿತ್ತೋ ಯೇನ

ಯೇನೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ ಸತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ವಿಪತ್ತಿಯೋತಿ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಪದಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ । ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ಅವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ - ‘ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ಅತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ…ಪೇ॰… ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ’ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಣ್ಣಕೋ ಮಣಿ ಉದ್ಧಂ ಖಿತ್ತೋ ಯೇನ ಯೇನೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಚಿತ್ತಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಸತ್ತಾ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪದಾ”ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಕಮ್ಮನ್ತಸುತ್ತಂ

೧೨೦. “ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪತ್ತಿಯೋ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಕಮ್ಮನ್ತವಿಪತ್ತಿ, ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮನ್ತವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಹೋತಿ । ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮನ್ತವಿಪತ್ತಿ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ [ಜೀವಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ - ‘ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ…ಪೇ॰… ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ’ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ವಿಪತ್ತಿಯೋತಿ।

“ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಪದಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಪದಾ, ಆಜೀವಸಮ್ಪದಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಪದಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಜೀವಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಜೀವಸಮ್ಪದಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ ಅವಿಪರೀತದಸ್ಸನೋ - ‘ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ಅತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ…ಪೇ॰… ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ’ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪದಾ”ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಪಠಮಸೋಚೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ

೧೨೧. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋಚೇಯ್ಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ। ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಸೋಚೇಯ್ಯಾನೀ”ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ದುತಿಯಸೋಚೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ

೧೨೨. “ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋಚೇಯ್ಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ। ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ।

“ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ - ‘ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಅಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ - ‘ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ , ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಸ್ಸ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದಂ - ‘ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಅಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದಂ - ‘ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೋ’ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ - ‘ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧ’ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಅಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ - ‘ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧ’ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ

ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ - 'ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚ'ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಅಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ - 'ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚ'ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ - 'ಅತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ'ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಅಸನ್ತಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ - 'ನತ್ಥಿ ಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ'ತಿ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ; ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಸೋಚೇಯ್ಯಾನೀತಿ।

[ಇತಿವು॰ ೬೬] "ಕಾಯಸುಚಿಂ ವಚೀಸುಚಿಂ, ಚೇತೋಸುಚಿಂ ಅನಾಸವಂ।
ಸುಚಿಂ ಸೋಚೇಯ್ಯಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಆಹು ನಿನ್ಹಾತಪಾಪಕ"ನ್ತಿ॥ ನವಮಂ।

೧೦. ಮೋನೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ

೧೨೩. "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋನೇಯ್ಯಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ, ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ।

"ಕತಮಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಮೋನೇಯ್ಯಾನೀ"ತಿ।

"ಕಾಯಮುನಿಂ ವಚೀಮುನಿಂ, ಚೇತೋಮುನಿಂ ಅನಾಸವಂ।
ಮುನಿಂ ಮೋನೇಯ್ಯಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಆಹು ಸಬ್ಬಪ್ಪಹಾಯಿನ"ನ್ತಿ॥ ದಸಮಂ।

ಆಪಾಯಿಕವಗ್ಗೋ ದ್ವಾದಸಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಆಪಾಯಿಕೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ, ಆನೇಞ್ಜವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಾ।
ಅಪಣ್ಣಕೋ ಚ ಕಮ್ಮನ್ತೋ, ದ್ವೇ ಸೋಚೇಯ್ಯಾನಿ ಮೋನೇಯ್ಯನ್ತಿ॥

(೧೩) ೩. ಕುಸಿನಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಕುಸಿನಾರಸುತ್ತಂ

೧೨೪. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಬಲಿಹರಣೇ ವನಸಣ್ಡೇ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ। "ಭದನ್ತೇ"ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

"ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞತರಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ। ತಮೇನಂ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಭತ್ತೇನ ನಿಮನ್ತೇತಿ । ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿವಾಸೇತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಯೇನ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಯೇನ ತಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ವಾ ನಿವೇಸನಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮತಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದತಿ। ತಮೇನಂ ಸೋ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇತಿ ಸಮ್ಪವಾರೇತಿ।

"ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಸಾಧು ವತ ಮ್ಯಾಯಂ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇತಿ ಸಮ್ಪವಾರೇತೀ'ತಿ। ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಹೋತಿ - 'ಅಹೋ ವತ ಮಾಯಂ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಏವರೂಪೇನ ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇಯ್ಯ ಸಮ್ಪವಾರೇಯ್ಯಾ'ತಿ! ಸೋ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಗಥಿತೋ [ಗಧಿತೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಮುಚ್ಛಿತೋ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನೋ [ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ (ಸೀ॰ ಕ॰) ಅಜ್ಝೋಪನ್ನೋ (ಟೀಕಾ)] ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ಅನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಏವರೂಪಸ್ಸಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಿನ್ನಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ ವದಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಪಮತ್ತೋ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರತಿ।

"ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಞ್ಞತರಂ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ। ತಮೇನಂ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ಭತ್ತೇನ ನಿಮನ್ತೇತಿ। ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿವಾಸೇತಿ। ಸೋ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಯೇನ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಯೇನ ತಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತಸ್ಸ ವಾ ನಿವೇಸನಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮತಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದತಿ। ತಮೇನಂ ಸೋ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇತಿ ಸಮ್ಪವಾರೇತಿ।

"ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಸಾಧು ವತ ಮ್ಯಾಯಂ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇತಿ ಸಮ್ಪವಾರೇತೀ'ತಿ। ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ - 'ಅಹೋ ವತ ಮಾಯಂ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಏವರೂಪೇನ ಪಣೀತೇನ ಖಾದನೀಯೇನ ಭೋಜನೀಯೇನ ಸಹತ್ಥಾ ಸನ್ತಪ್ಪೇಯ್ಯ ಸಮ್ಪವಾರೇಯ್ಯಾ'ತಿ! ಸೋ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಗಥಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝೋಸನ್ನೋ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಏವರೂಪಸ್ಸಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ ವದಾಮಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರತೀ"ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಭಣ್ಡನಸುತ್ತಂ

೧೨೫. "ಯಸ್ಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ ಕಲಹಜಾತಾ ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಮನಸಿ ಕಾತುಮ್ಪಿ ಮೇ ಏಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾ ನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಪಗೇವ ಗನ್ತುಂ! ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಿ - 'ಅದ್ಧಾ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು, ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು [ಬಹುಲೀಮಕಂಸು (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]। ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು? ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಂ, ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ, ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ - ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು। ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು? ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ - ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು'। ಯಸ್ಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ ಕಲಹಜಾತಾ ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಮನಸಿ ಕಾತುಮ್ಪಿ ಮೇ ಏಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾ ನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಪಗೇವ ಗನ್ತುಂ! ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಿ - 'ಅದ್ಧಾ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು, ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು'"।

"ಯಸ್ಸಂ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಅವಿವದಮಾನಾ ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ಮೇ ಏಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಪಗೇವ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ! ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಿ - 'ಅದ್ಧಾ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು, ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು। ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು? ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ , ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ - ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು। ಕತಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು? ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಂ, ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ, ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ - ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸು'। ಯಸ್ಸಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಅವಿವದಮಾನಾ ಖೀರೋದಕೀಭೂತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಿಯಚಕ್ಖೂಹಿ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಗನ್ತುಮ್ಪಿ ಮೇ ಏಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಸಾ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಪಗೇವ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ! ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಿ - 'ಅದ್ಧಾ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹಿಂಸು, ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಬಹುಲಮಕಂಸೂ'"ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಗೋತಮಕಚೇತಿಯಸುತ್ತಂ

೧೨೬. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಗೋತಮಕೇ ಚೇತಿಯೇ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ। "ಭದನ್ತೇ"ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

"ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ, ನೋ ಅನಭಿಞ್ಞಾಯ। ಸನಿದಾನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ, ನೋ ಅನಿದಾನಂ। ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ, ನೋ ಅಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯತೋ ನೋ ಅನಭಿಞ್ಞಾಯ, ಸನಿದಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯತೋ ನೋ ಅನಿದಾನಂ, ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯತೋ ನೋ ಅಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಕರಣೀಯೋ ಓವಾದೋ, ಕರಣೀಯಾ ಅನುಸಾಸನೀ। ಅಲಞ್ಚ ಪನ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಟ್ಠಿಯಾ, ಅಲಂ ಅತ್ತಮನತಾಯ, ಅಲಂ ಸೋಮನಸ್ಸಾಯ - 'ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋ'"ತಿ।

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಸ್ಮಿಂ ಭಞ್ಞಮಾನೇ ಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥಾತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಭರಣ್ಡುಕಾಲಾಮಸುತ್ತಂ

೧೨೭. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಕೋಸಲೇಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಯೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥು ತದವಸರಿ। ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ - "ಭಗವಾ ಕಿರ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಯೇನ ಭಗವಾ

ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಂ ಖೋ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

“ಗಚ್ಛ, ಮಹಾನಾಮ, ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ, ತಥಾರೂಪಂ ಆವಸಥಂ ಜಾನ ಯತ್ಥಜ್ಜ ಮಯಂ ಏಕರತ್ತಿಂ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ। “ಏವಂ , ಭನ್ತೇ”ತಿ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಅನ್ವಾಹಿಣ್ಡನ್ತೋ [ಆಹಿಣ್ಡನ್ತೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ನಾದ್ದಸ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ತಥಾರೂಪಂ ಆವಸಥಂ ಯತ್ಥಜ್ಜ ಭಗವಾ ಏಕರತ್ತಿಂ ವಿಹರೇಯ್ಯ।

ಅಥ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “ನತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ, ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ತಥಾರೂಪೋ ಆವಸಥೋ ಯತ್ಥಜ್ಜ ಭಗವಾ ಏಕರತ್ತಿಂ ವಿಹರೇಯ್ಯ। ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಭರಣ್ಡು ಕಾಲಾಮೋ ಭಗವತೋ ಪುರಾಣಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ। ತಸ್ಸಜ್ಜ ಭಗವಾ ಅಸ್ಸಮೇ ಏಕರತ್ತಿಂ ವಿಹರತೂ”ತಿ। “ಗಚ್ಛ, ಮಹಾನಾಮ, ಸನ್ಥರಂ ಪಞ್ಞಪೇಹೀ”ತಿ। “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಯೇನ ಭರಣ್ಡುಸ್ಸ ಕಾಲಾಮಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸನ್ಥರಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉದಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾದಾನಂ ಧೋವನಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - “ಸನ್ಥತೋ, ಭನ್ತೇ, ಸನ್ಥಾರೋ, ಉದಕಂ ಠಪಿತಂ ಪಾದಾನಂ ಧೋವನಾಯ। ಯಸ್ಸದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ”ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಯೇನ ಭರಣ್ಡುಸ್ಸ ಕಾಲಾಮಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ನಿಸಜ್ಜ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಮಹಾನಾಮಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - “ಅಕಾಲೋ ಖೋ ಅಜ್ಜ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತುಂ। ಕಿಲನ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸ್ವೇ ದಾನಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಅಥ ಖೋ ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಯೇನ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - “ತಯೋ ಖೋಮೇ, ಮಹಾನಾಮ, ಸತ್ಥಾರೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಇಧ, ಮಹಾನಾಮ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ; ನ ರೂಪಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ, ನ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಇಧ ಪನ, ಮಹಾನಾಮ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ , ರೂಪಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ; ನ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಇಧ ಪನ, ಮಹಾನಾಮ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ, ರೂಪಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ, ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಮಹಾನಾಮ, ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ‘ಇಮೇಸಂ, ಮಹಾನಾಮ, ತಿಣ್ಣಂ ಸತ್ಥಾರಾನಂ ಏಕಾ ನಿಟ್ಠಾ ಉದಾಹು ಪುಥು ನಿಟ್ಠಾ’”ತಿ?

ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭರಣ್ಡು ಕಾಲಾಮೋ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - “ಏಕಾತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ವದೇಹೀ”ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - “ನಾನಾತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ವದೇಹೀ”ತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಭರಣ್ಡು ಕಾಲಾಮೋ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - “ಏಕಾತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ವದೇಹೀ”ತಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಭಗವಾ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - “ನಾನಾತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ವದೇಹೀ”ತಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಭರಣ್ಡು ಕಾಲಾಮೋ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - “ಏಕಾತಿ, ಮಹಾನಾಮ , ವದೇಹೀ”ತಿ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಭಗವಾ ಮಹಾನಾಮಂ ಸಕ್ಕಂ ಏತದವೋಚ - “ನಾನಾತಿ, ಮಹಾನಾಮ, ವದೇಹೀ”ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭರಣ್ಡು ಕಾಲಾಮಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – “ಮಹೇಸಕ್ಖಸ್ಸ ವತಮ್ಭಿ ಮಹಾನಾಮಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಯಾವತತಿಯಂ ಅಪಸಾದಿತೋ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಮ್ಹಾ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭರಣ್ಡು ಕಾಲಾಮೋ ಕಪಿಲವತ್ಥುಮ್ಹಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಯಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಮ್ಹಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ ತಥಾ ಪಕ್ಕನ್ತೋವ ಅಹೋಸಿ ನ ಪುನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛೀತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಹತ್ಥಕಸುತ್ತಂ

೧೨೮. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ। ಅಥ ಖೋ ಹತ್ಥಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣೋ ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಜೇತವನಂ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ – “ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಓಸೀದತಿಮೇವ ಸಂಸೀದತಿಮೇವ [ಓಸೀದತಿ ಚೇವ ಸಂಸೀದತಿ ಚ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಓಸೀದತಿ ಸಂಸೀದತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)], ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಣ್ಠಾತುಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಸಪ್ಪಿ ವಾ ತೇಲಂ ವಾ ವಾಲುಕಾಯ ಆಸಿತ್ತಂ ಓಸೀದತಿಮೇವ ಸಂಸೀದತಿಮೇವ, ನ ಸಣ್ಠಾತಿ; ಏವಮೇವಂ ಹತ್ಥಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ – “ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಓಸೀದತಿಮೇವ ಸಂಸೀದತಿಮೇವ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಣ್ಠಾತುಂ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಹತ್ಥಕಂ ದೇವಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ – “ಓಳಾರಿಕಂ, ಹತ್ಥಕ, ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾಹೀ”ತಿ । “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ, ಖೋ ಹತ್ಥಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಂ ಖೋ ಹತ್ಥಕಂ ದೇವಪುತ್ತಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

“ಯೇ ತೇ, ಹತ್ಥಕ, ಧಮ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿನೋ ಅಹೇಸುಂ, ಅಪಿ ನು ತೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಏತರಹಿ ಪವತ್ತಿನೋ”ತಿ? “ಯೇ ಚ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿನೋ ಅಹೇಸುಂ, ತೇ ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಏತರಹಿ ಪವತ್ತಿನೋ; ಯೇ ಚ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸ ನಪ್ಪವತ್ತಿನೋ ಅಹೇಸುಂ, ತೇ ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಏತರಹಿ ಪವತ್ತಿನೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಏತರಹಿ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಉಪಾಸಿಕಾಹಿ ರಾಜೂಹಿ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕೇಹಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರಾಮಿ ದೇವಪುತ್ತೇಹಿ। ದೂರತೋಪಿ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಪುತ್ತಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಹತ್ಥಕಸ್ಸ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ‘ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ। ತಿಣ್ಣಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ। ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ? ಭಗವತೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅತಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ; ಸದ್ಧಮ್ಮಸವನಸ್ಸಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ; ಸಙ್ಘಸ್ಸಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಉಪಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅತಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ। ಇಮೇಸಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋ”ತಿ।

“ನಾಹಂ ಭಗವತೋ ದಸ್ಸನಸ್ಸ, ತಿತ್ತಿಮಜ್ಝಗಾ [ತಿತ್ತಿ ತಿತ್ತಿಸಮ್ಭವಂ (ಕ॰)] ಕುದಾಚನಂ।
ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಸ್ಸ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸವನಸ್ಸ ಚ॥

“ಅಧಿಸೀಲಂ ಸಿಕ್ಖಮಾನೋ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸವನೇ ರತೋ।
ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತಿತ್ತೋ, ಹತ್ಥಕೋ ಅವಿಹಂ ಗತೋ”ತಿ॥ ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಕಟುವಿಯಸುತ್ತಂ

೧೨೯. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ ಗೋಯೋಗಪಿಲಕ್ಖಸ್ಮಿಂ

[ಗೋಯೋಗಮಿಲಕ್ಖಸ್ಮಿಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰)] ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ [ಚರಮಾನಂ (ಕ॰)] ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ರಿತ್ತಸ್ಸಾದಂ ಬಾಹಿರಸ್ಸಾದಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಂ ಅಸಮ್ಪಜಾನಂ ಅಸಮಾಹಿತಂ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಏತದವೋಚ –

"ಮಾ ಖೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಅತ್ತಾನಂ ಕಟುವಿಯಮಕಾಸಿ। ತಂ ವತ ಭಿಕ್ಖು ಕಟುವಿಯಕತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆಮಗನ್ಧೇನ [ಆಮಗನ್ಧೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಅವಸ್ಸುತಂ ಮಕ್ಖಿಕಾ ನಾನುಪತಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾನ್ವಾಸ್ಸವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ [ನಾನುಬನ್ಧಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಕ॰)], ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತಾ ಇಮಿನಾ ಓವಾದೇನ ಓವದಿತೋ ಸಂವೇಗಮಾಪಾದಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ –

"ಇಧಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿಂ। ಅದ್ದಸಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗೋಯೋಗಪಿಲಕ್ಖಸ್ಮಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ರಿತ್ತಸ್ಸಾದಂ ಬಾಹಿರಸ್ಸಾದಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಂ ಅಸಮ್ಪಜಾನಂ ಅಸಮಾಹಿತಂ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಏತದವೋಚಂ –

"'ಮಾ ಖೋ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಅತ್ತಾನಂ ಕಟುವಿಯಮಕಾಸಿ। ತಂ ವತ ಭಿಕ್ಖು ಕಟುವಿಯಕತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆಮಗನ್ಧೇನ ಅವಸ್ಸುತಂ ಮಕ್ಖಿಕಾ ನಾನುಪತಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾನ್ವಾಸ್ಸವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ'ತಿ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಮಯಾ ಇಮಿನಾ ಓವಾದೇನ ಓವದಿತೋ ಸಂವೇಗಮಾಪಾದೀ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಕಟುವಿಯಂ? ಕೋ ಆಮಗನ್ಧೋ? ಕಾ ಮಕ್ಖಿಕಾ"ತಿ?

"ಅಭಿಜ್ಝಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ಕಟುವಿಯಂ; ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಆಮಗನ್ಧೋ; ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ವಿತಕ್ಕಾ ಮಕ್ಖಿಕಾ। ತಂ ವತ, ಭಿಕ್ಖು, ಕಟುವಿಯಕತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಆಮಗನ್ಧೇನ ಅವಸ್ಸುತಂ ಮಕ್ಖಿಕಾ ನಾನುಪತಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾನ್ವಾಸ್ಸವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ।

"ಅಗುತ್ತಂ ಚಕ್ಖುಸೋತಸ್ಮಿಂ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಸಂವುತಂ।
ಮಕ್ಖಿಕಾನುಪತಿಸ್ಸನ್ತಿ , ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ರಾಗನಿಸ್ಸಿತಾ॥

"ಕಟುವಿಯಕತೋ ಭಿಕ್ಖು, ಆಮಗನ್ಧೇ ಅವಸ್ಸುತೋ।
ಆರಕಾ ಹೋತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾ, ವಿಘಾತಸ್ಸೇವ ಭಾಗವಾ॥

"ಗಾಮೇ ವಾ ಯದಿ ವಾರಞ್ಞೇ, ಅಲದ್ಧಾ ಸಮಥಮತ್ತನೋ [ಸಮಮತ್ತನೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰), ಸಮ್ಮಮತ್ತನೋ (ಪೀ॰)]।
ಪರೇತಿ [ಚರೇತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಬಾಲೋ ದುಮ್ಮೇಧೋ, ಮಕ್ಖಿಕಾಹಿ ಪುರಕ್ಖತೋ॥

"ಯೇ ಚ ಸೀಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಪಞ್ಞಾಯೂಪಸಮೇರತಾ।
ಉಪಸನ್ತಾ ಸುಖಂ ಸೇನ್ತಿ, ನಾಸಯಿತ್ವಾನ ಮಕ್ಖಿಕಾ"ತಿ॥ ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಪಠಮಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತಂ

೧೩೦. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಇಧಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಮಾತುಗಾಮಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ

ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನಂ। ಕತಿಹಿ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಾತುಗಾಮೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ?

"ತೀಹಿ ಖೋ, ಅನುರುದ್ಧ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಾತುಗಾಮೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಅನುರುದ್ಧ, ಮಾತುಗಾಮೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಮಚ್ಛೇರಮಲಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ ಇಸ್ಸಾಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಕಾಮರಾಗಪರಿಯುಟ್ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ । ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಅನುರುದ್ಧ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಾತುಗಾಮೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ದುತಿಯಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತಂ

೧೩೧. ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ; ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಯಸ್ಮತಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಸಾರಣೀಯಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಇಧಾಹಂ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇಮಿ। ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯಂ ಅಸಲ್ಲೀನಂ, ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ [ಅಪಮ್ಮುಟ್ಠಾ (ಸೀ॰), ಅಪಮುಟ್ಠಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)], ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋ ಅಸಾರದ್ಧೋ, ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ। ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ನಾನುಪಾದಾಯ [ನ ಅನುಪಾದಾಯ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ।

"ಯಂ ಖೋ ತೇ, ಆವುಸೋ ಅನುರುದ್ಧ, ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಹಂ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸಹಸ್ಸಂ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇಮೀ'ತಿ, ಇದಂ ತೇ ಮಾನಸ್ಮಿಂ। ಯಮ್ಪಿ ತೇ, ಆವುಸೋ ಅನುರುದ್ಧ, ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯಂ ಅಸಲ್ಲೀನಂ, ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ, ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಕಾಯೋ ಅಸಾರದ್ಧೋ, ಸಮಾಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗ'ನ್ತಿ, ಇದಂ ತೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಮಿಂ। ಯಮ್ಪಿ ತೇ, ಆವುಸೋ ಅನುರುದ್ಧ, ಏವಂ ಹೋತಿ - 'ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ನಾನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತೀ'ತಿ, ಇದಂ ತೇ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಮಿಂ। ಸಾಧು ವತಾಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಹಾಯ, ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಅಮತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರತೂ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಪಹಾಯ, ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಅಮತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಸಂಹರಿ [ಉಪಸಂಹಾಸಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰), ಉಪಸಂಹರತಿ (ಕ॰)]। ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಆತಾಪೀ ಪಹಿತತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ನಚಿರಸ್ಸೇವ - ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತದನುತ್ತರಂ - ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸಿ। "ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ"ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ಚ ಪನಾಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಅರಹತಂ ಅಹೋಸೀತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸುತ್ತಂ

೧೩೨. "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಿ ಆವಹನ್ತಿ [ವಹನ್ತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)], ನೋ ವಿವಟಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಮಾತುಗಾಮೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಆವಹತಿ, ನೋ ವಿವಟೋ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನ್ತಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಆವಹನ್ತಿ, ನೋ

ವಿವಟಾ ; ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಆವಹತಿ, ನೋ ವಿವಟಾ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಿ ಆವಹನ್ತಿ, ನೋ ವಿವಟಾನಿ।

“ತೀಣಿಮಾನಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟಾನಿ ವಿರೋಚನ್ತಿ, ನೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟಂ ವಿರೋಚತಿ, ನೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ; ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟಂ ವಿರೋಚತಿ, ನೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ; ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿವಟೋ ವಿರೋಚತಿ, ನೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ। ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಣಿ ವಿವಟಾನಿ ವಿರೋಚನ್ತಿ, ನೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನೀ”ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಲೇಖಸುತ್ತಂ

೧೩೩. “ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಪಾಸಾಣಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಪಥವಿಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಉದಕಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಸಾಣಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಸಾಣೇ ಲೇಖಾ ನ ಖಿಪ್ಪಂ ಲುಜ್ಜತಿ ವಾತೇನ ವಾ ಉದಕೇನ ವಾ, ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಸಾಣಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಥವಿಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ನ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಥವಿಯಾ ಲೇಖಾ ಖಿಪ್ಪಂ ಲುಜ್ಜತಿ ವಾತೇನ ವಾ ಉದಕೇನ ವಾ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ನ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಥವಿಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

“ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉದಕಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗಾಳ್ಹೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಫರುಸೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಮನಾಪೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸನ್ಧಿಯತಿಮೇವ [… ಯೇವ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) … ಚೇವ (ಪೀ॰)] ಸಂಸನ್ದತಿಮೇವ [… ಯೇವ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) … ಚೇವ (ಪೀ॰)] ಸಮ್ಮೋದತಿಮೇವ [… ಯೇವ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) … ಚೇವ (ಪೀ॰)]। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉದಕೇ ಲೇಖಾ ಖಿಪ್ಪಂಯೇವ ಪಟಿವಿಗಚ್ಛತಿ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗಾಳ್ಹೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಫರುಸೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಮನಾಪೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸನ್ಧಿಯತಿಮೇವ ಸಂಸನ್ದತಿಮೇವ ಸಮ್ಮೋದತಿಮೇವ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉದಕಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ [ಪು॰ ಪ॰ ೧೧೫]। ದಸಮಂ।

ಕುಸಿನಾರವಗ್ಗೋ ತೇರಸಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಕುಸಿನಾರಭಣ್ಡನಾ ಚೇವ, ಗೋತಮಭರಣ್ಡುಹತ್ಥಕೋ।
ಕಟುವಿಯಂ ದ್ವೇ ಅನುರುದ್ಧಾ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಲೇಖೇನ ತೇ ದಸಾತಿ॥

(೧೪) ೪. ಯೋಧಾಜೀವವಗ್ಗೋ

೧. ಯೋಧಾಜೀವಸುತ್ತಂ

೧೩೪. "ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೋಧಾಜೀವೋ ದೂರೇ ಪಾತೀ ಚ ಹೋತಿ ಅಕ್ಖಣವೇಧೀ ಚ ಮಹತೋ ಚ ಕಾಯಸ್ಸ ಪದಾಲೇತಾ। ಇಮೇಹಿ, ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ ರಾಜಭೋಗ್ಗೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ದೂರೇ ಪಾತೀ ಚ ಹೋತಿ ಅಕ್ಖಣವೇಧೀ ಚ ಮಹತೋ ಚ ಕಾಯಸ್ಸ ಪದಾಲೇತಾ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ದೂರೇ ಪಾತೀ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ವಾ ಸುಖುಮಂ ವಾ ಹೀನಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ ಯಂ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ - 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಾ ಕಾಚಿ ವೇದನಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಅಜ್ಝತ್ತಾ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕಾ ವಾ ಸುಖುಮಾ ವಾ ಹೀನಾ ವಾ ಪಣೀತಾ ವಾ ಯಾ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ವೇದನಂ [ಸಬ್ಬಾ ವೇದನಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] - 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ , ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಾ ಕಾಚಿ ಸಞ್ಞಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಅಜ್ಝತ್ತಾ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕಾ ವಾ ಸುಖುಮಾ ವಾ ಹೀನಾ ವಾ ಪಣೀತಾ ವಾ ಯಾ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ಸಞ್ಞಂ [ಸಬ್ಬಾ ಸಞ್ಞಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಕ॰)] - 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಅಜ್ಝತ್ತಾ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕಾ ವಾ ಸುಖುಮಾ ವಾ ಹೀನಾ ವಾ ಪಣೀತಾ ವಾ ಯೇ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರೇ - 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ವಾ ಸುಖುಮಂ ವಾ ಹೀನಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ ಯಂ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ - 'ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ದೂರೇ ಪಾತೀ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಕ್ಖಣವೇಧೀ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ; 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಕ್ಖಣವೇಧೀ ಹೋತಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಮಹತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಪದಾಲೇತಾ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಮಹನ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಪದಾಲೇತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಮಹತೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಪದಾಲೇತಾ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹುನೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪರಿಸಾಸುತ್ತಂ

೧೩೫. “ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಸಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಉಕ್ಕಾಚಿತವಿನೀತಾ ಪರಿಸಾ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಾವಿನೀತಾ ಪರಿಸಾ, ಯಾವತಾವಿನೀತಾ [ಯಾವತಜ್ಝಾವಿನೀತಾ (ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಾಠನ್ತರಂ)] ಪರಿಸಾ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ”ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಮಿತ್ತಸುತ್ತಂ

೧೩೬. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಿತ್ತೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ( ) [(ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖು) (ಪೀ॰ ಕ॰)] ದುದ್ದದಂ ದದಾತಿ, ದುಕ್ಕರಂ ಕರೋತಿ, ದುಕ್ಖಮಂ ಖಮತಿ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮಿತ್ತೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ”ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಉಪ್ಪಾದಾಸುತ್ತಂ

೧೩೭. “ಉಪ್ಪಾದಾ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾ ವಾ ತಥಾಗತಾನಂ, ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತು ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ। ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ। ತಂ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮೇತ್ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ದೇಸೇತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ - ‘ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ’ತಿ। ಉಪ್ಪಾದಾ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾ ವಾ ತಥಾಗತಾನಂ ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತು ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ। ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ। ತಂ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮೇತ್ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ದೇಸೇತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ - ‘ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ’ತಿ। ಉಪ್ಪಾದಾ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾ ವಾ ತಥಾಗತಾನಂ ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತು ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ। ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ। ತಂ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮೇತ್ವಾ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ದೇಸೇತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ - ‘ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ’”ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಕೇಸಕಮ್ಬಲಸುತ್ತಂ

೧೩೮. “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ತನ್ತಾವುತಾನಂ ವತ್ಥಾನಂ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಕಿಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀತೇ ಸೀತೋ, ಉಣ್ಹೇ ಉಣ್ಹೋ, ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ, ದುಗ್ಗನ್ಧೋ, ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾದಾನಂ [ಸಮಣಪ್ಪವಾದಾನಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಮಕ್ಖಲಿವಾದೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಕಿಟ್ಠೋ ಅಕ್ಖಾಯತಿ।

“ಮಕ್ಖಲಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಏವಂವಾದೀ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ - ‘ನತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಂ, ನತ್ಥಿ ಕಿರಿಯಂ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯ’ನ್ತಿ। ಯೇಪಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹೇಸುಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇಪಿ ಭಗವನ್ತೋ ಕಮ್ಮವಾದಾ ಚೇವ ಅಹೇಸುಂ ಕಿರಿಯವಾದಾ ಚ ವೀರಿಯವಾದಾ ಚ। ತೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಕ್ಖಲಿ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಪಟಿಬಾಹತಿ - ‘ನತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಂ, ನತ್ಥಿ ಕಿರಿಯಂ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯ’ನ್ತಿ। ಯೇಪಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ತೇಪಿ ಭಗವನ್ತೋ ಕಮ್ಮವಾದಾ ಚೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕಿರಿಯವಾದಾ ಚ ವೀರಿಯವಾದಾ ಚ। ತೇಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಕ್ಖಲಿ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಪಟಿಬಾಹತಿ - ‘ನತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಂ, ನತ್ಥಿ ಕಿರಿಯಂ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯ’ನ್ತಿ। ಅಹಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕಮ್ಮವಾದೋ ಚೇವ ಕಿರಿಯವಾದೋ ಚ ವೀರಿಯವಾದೋ ಚ। ಮಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಕ್ಖಲಿ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಪಟಿಬಾಹತಿ - ‘ನತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಂ, ನತ್ಥಿ ಕಿರಿಯಂ, ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯ’”ನ್ತಿ।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ನದೀಮುಖೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಉಡ್ಡೇಯ್ಯ [ಓಡ್ಡೇಯ್ಯ (ಸೀ॰)] ಬಹೂನಂ [ಬಹುನ್ನಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ಮಚ್ಛಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅನಯಾಯ ಬ್ಯಸನಾಯ; ಏವಮೇವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಕ್ಖಲಿ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಮನುಸ್ಸಖಿಪ್ಪಂ ಮಞ್ಞೇ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಬಹೂನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅನಯಾಯ ಬ್ಯಸನಾಯಾ”ತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಮ್ಪದಾಸುತ್ತಂ

೧೩೯. “ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಪದಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪದಾ, ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪದಾ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪದಾ”ತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ವುಡ್ಢಿಸುತ್ತಂ

೧೪೦. “ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಡ್ಢಿಯೋ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಸದ್ಧಾವುಡ್ಢಿ, ಸೀಲವುಡ್ಢಿ, ಪಞ್ಞಾವುಡ್ಢಿ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ವುಡ್ಢಿಯೋ”ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕಸುತ್ತಂ

೧೪೧. “ತಯೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕೇ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ತಯೋ ಚ ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೇ। ತಂ ಸುಣಾಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

“ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕಾ? ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ; ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಅಸ್ಸಖಳುಙ್ಕಾ।

“ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ; ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಂಸಾದೇತಿ [ಸಂಹೀರೇತಿ (ಕ॰)], ನೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ನ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ನ ಖೋ ಪನ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಇದಮಸ್ಸ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ।

“ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ; ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ‘ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನೋ

ಸಂಸಾದೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ನ ಪನ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಇದಮಸ್ಸ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ; ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು 'ಇದಂ ದುಕ್ಖ'ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ...ಪೇ॰... 'ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ'ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನೋ ಸಂಸಾದೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಲಾಭೀ ಖೋ ಪನ ಹೋತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುರಿಸಖಳುಙ್ಕಾ"ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸಸುತ್ತಂ

೧೪೧. "ತಯೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸೇ [ಅಸ್ಸಸದಸ್ಸೇ (ಸೀ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)] ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ತಯೋ ಚ ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೇ [ಪುರಿಸಸದಸ್ಸೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰)]। ತಂ ಸುಣಾಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ –

"ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ; ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಅಸ್ಸಪರಸ್ಸಾ।

"ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುರಿಸಪರಸ್ಸಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ; ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಏಕಚ್ಚೋ ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

"ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಂಸಾದೇತಿ, ನೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ನ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ನ ಖೋ ಪನ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ । ಇದಮಸ್ಸ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ; ನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನೋ ಸಂಸಾದೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ನ ಖೋ ಪನ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ

ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಇದಮಸ್ಸ ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ; ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ, ನ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ।

"ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನೋ ಸಂಸಾದೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಲಾಭೀ ಖೋ ಪನ ಹೋತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಪರಸ್ಸೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಪುರಿಸಪರಸ್ಸಾ"ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯಸುತ್ತಂ

೧೪೩. "ತಯೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭದ್ರೇ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೇ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ತಯೋ ಚ ಭದ್ರೇ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯೇ। ತಂ ಸುಣಾಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

"ಕತಮೇ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಭದ್ರಾ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ...ಪೇ॰... ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಭದ್ರಾ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯಾ।

"ಕತಮೇ ಚ ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಭದ್ರಾ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಭದ್ರೋ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯೋ...ಪೇ॰... ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭದ್ರೋ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯೋ...ಪೇ॰... ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಜವಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಖೋ ಪನ ಅಭಿವಿನಯೇ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನೋ ಸಂಸಾದೇತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಲಾಭೀ ಖೋ ಪನ ಹೋತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸ್ಮಿಂ ವದಾಮಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭದ್ರೋ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯೋ ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಆರೋಹಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಭದ್ರಾ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯಾ"ತಿ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಪಠಮಮೋರನಿವಾಪಸುತ್ತಂ

೧೪೪. ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹರತಿ ಮೋರನಿವಾಪೇ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೇ। ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ। "ಭದನ್ತೇ"ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ -

"ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ,

ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

೧೨. ದುತಿಯಮೋರನಿವಾಪಸುತ್ತಂ

೧೪೫. "ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ , ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ, ಅನುಸಾಸನೀಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ। ದ್ವಾದಸಮಂ।

೧೩. ತತಿಯಮೋರನಿವಾಪಸುತ್ತಂ

೧೪೬. "ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಸಮ್ಮಾಞಾಣೇನ, ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೋ ಸೇಟ್ಠೋ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ। ತೇರಸಮಂ।

ಯೋಧಾಜೀವವಗ್ಗೋ ಚುದ್ದಸಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

ಯೋಧೋ ಪರಿಸಮಿತ್ತಞ್ಚ, ಉಪ್ಪಾದಾ ಕೇಸಕಮ್ಬಲೋ।
ಸಮ್ಪದಾ ವುದ್ಧಿ ತಯೋ, ಅಸ್ಸಾ ತಯೋ ಮೋರನಿವಾಪಿನೋತಿ॥

(೧೫) ೫. ಮಙ್ಗಲವಗ್ಗೋ

೧. ಅಕುಸಲಸುತ್ತಂ

೧೪೭. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಕುಸಲೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಕುಸಲೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅಕುಸಲೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕುಸಲೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಕುಸಲೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಕುಸಲೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ”ತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಸಾವಜ್ಜಸುತ್ತಂ

೧೪೮. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಸಾವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅನವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ”ತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ವಿಸಮಸುತ್ತಂ

೧೪೯. “ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ವಿಸಮೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ವಿಸಮೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ವಿಸಮೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ನಿರಯೇ।

“ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ಸಮೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸಮೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸಮೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ”ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಅಸುಚಿಸುತ್ತಂ

೧೫೦. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಅಸುಚಿನಾ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಸುಚಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅಸುಚಿನಾ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ನಿರಯೇ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಸುಚಿನಾ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸುಚಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸುಚಿನಾ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ”ತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಪಠಮಖತಸುತ್ತಂ

೧೫೧. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ಅಬ್ಯತ್ತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಖತಂ ಉಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಸಾವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಾನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅಕುಸಲೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಕುಸಲೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅಕುಸಲೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬಾಲೋ ಅಬ್ಯತ್ತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಖತಂ ಉಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಸಾವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಸಾನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವಿಯತ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಕ್ಖತಂ ಅನುಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಅನವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಅನನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಕುಸಲೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಕುಸಲೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಕುಸಲೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ದುತಿಯಖತಸುತ್ತಂ

೧೫೨. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಸಾವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…।

“ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಅನವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ತತಿಯಖತಸುತ್ತಂ

೧೫೩. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ವಿಸಮೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ವಿಸಮೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ವಿಸಮೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…।

“ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಸಮೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸಮೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸಮೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಚತುತ್ಥಖತಸುತ್ತಂ

೧೫೪. “ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಅಸುಚಿನಾ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಅಸುಚಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಅಸುಚಿನಾ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ…ಪೇ॰…।

“ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಸುಚಿನಾ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ, ಸುಚಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ, ಸುಚಿನಾ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ - ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ವಿಯತ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಕ್ಖತಂ ಅನುಪಹತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತಿ, ಅನವಜ್ಜೋ ಚ ಹೋತಿ ಅನನುವಜ್ಜೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂನಂ, ಬಹುಞ್ಚ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ”ತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ವನ್ದನಾಸುತ್ತಂ

೧೫೫. “ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವನ್ದನಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಕಾಯೇನ, ವಾಚಾಯ, ಮನಸಾ - ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ವನ್ದನಾ”ತಿ। ನವಮಂ।

೧೦. ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸುತ್ತಂ

೧೫೬. "ಯೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ , ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ಸುಪುಬ್ಬಣ್ಹೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ।

"ಯೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯಂ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ಸುಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ।

"ಯೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ, ಸುಸಾಯನ್ಹೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನ"ನ್ತಿ।

"ಸುನಕ್ಖತ್ತಂ ಸುಮಙ್ಗಲಂ, ಸುಪ್ಪಭಾತಂ ಸುಹುಟ್ಠಿತಂ [ಸುವುಟ್ಠಿತಂ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)]।
ಸುಖಣೋ ಸುಮುಹುತ್ತೋ ಚ, ಸುಯಿಟ್ಠಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಸು॥

"ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ವಾಚಾಕಮ್ಮಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ।
ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ, ಪಣೀಧಿ ತೇ ಪದಕ್ಖಿಣೇ [ಪಣಿಧಿಯೋ ಪದಕ್ಖಿಣಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰), ಪಣಿಧಿ ತೇ ಪದಕ್ಖಿಣಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)]।
ಪದಕ್ಖಿಣಾನಿ ಕತ್ವಾನ, ಲಭನ್ತತ್ಥೇ [ಲಭತತ್ಥೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಪದಕ್ಖಿಣೇ॥

"ತೇ ಅತ್ಥಲದ್ಧಾ ಸುಖಿತಾ, ವಿರುಳ್ಹಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ।
ಅರೋಗಾ ಸುಖಿತಾ ಹೋಥ, ಸಹ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಞಾತಿಭೀ"ತಿ॥ ದಸಮಂ।

ಮಙ್ಗಲವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಸಾವಜ್ಜಂ, ವಿಸಮಾಸುಚಿನಾ ಸಹ।
ಚತುರೋ ಖತಾ ವನ್ದನಾ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇನ ಚ ತೇ ದಸಾತಿ॥

ತತಿಯೋ ಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

(೧೮) ೬. ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ

೧೫೭-೧೬೩. ‘‘ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಪದಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಆಗಾಳ್ಹಾ ಪಟಿಪದಾ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ ಪಟಿಪದಾ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಗಾಳ್ಹಾ ಪಟಿಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಏವಂವಾದೀ ಹೋತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ – ‘ನತ್ಥಿ ಕಾಮೇಸು ದೋಸೋ’ತಿ। ಸೋ ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಗಾಳ್ಹಾ ಪಟಿಪದಾ।

‘‘ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ ಪಟಿಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಚೇಲಕೋ ಹೋತಿ ಮುತ್ತಾಚಾರೋ, ಹತ್ಥಾಪಲೇಖನೋ [ಹತ್ಥಾವಲೇಖನೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೫ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ನ ಏಹಿಭದನ್ತಿಕೋ, ನ ತಿಟ್ಠಭದನ್ತಿಕೋ, ನಾಭಿಹಟಂ ನ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ ನ ನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯತಿ। ಸೋ ನ ಕುಮ್ಭಿಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಕಳೋಪಿಮುಖಾ [ಖಳೋಪಿಮುಖಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಏಳಕಮನ್ತರಂ ನ ದಣ್ಡಮನ್ತರಂ ನ ಮುಸಲಮನ್ತರಂ ನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭುಞ್ಜಮಾನಾನಂ ನ ಗಬ್ಭಿನಿಯಾ ನ ಪಾಯಮಾನಾಯ ನ ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾಯ ನ ಸಙ್ಕಿತ್ತೀಸು ನ ಯತ್ಥ ಸಾ ಉಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ನ ಯತ್ಥ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಚಾರಿನೀ ನ ಮಚ್ಛಂ ನ ಮಂಸಂ ನ ಸುರಂ ನ ಮೇರಯಂ, ನ ಥುಸೋದಕಂ ಪಿವತಿ। ಸೋ ಏಕಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಏಕಾಲೋಪಿಕೋ, ದ್ವಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ದ್ವಾಲೋಪಿಕೋ… ಸತ್ತಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸತ್ತಾಲೋಪಿಕೋ; ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ದತ್ತಿಯಾ ಯಾಪೇತಿ, ದ್ವೀಹಿಪಿ ದತ್ತೀಹಿ ಯಾಪೇತಿ… ಸತ್ತಹಿಪಿ ದತ್ತೀಹಿ ಯಾಪೇತಿ; ಏಕಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ದ್ವಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ… ಸತ್ತಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ – ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ಅದ್ಧಮಾಸಿಕಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾಯಭತ್ತಭೋಜನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ।

ಸೋ ಸಾಕಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ಸಾಮಾಕಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ನೀವಾರಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ದದ್ದುಲಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ಹಟಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ , ಕಣಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ಆಚಾಮಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ಪಿಞ್ಞಾಕಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ತಿಣಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ಗೋಮಯಭಕ್ಖೋಪಿ ಹೋತಿ, ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರೋ ಯಾಪೇತಿ ಪವತ್ತಫಲಭೋಜೀ।

ಸೋ ಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಮಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಛವದುಸ್ಸಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಪಂಸುಕೂಲಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ತಿರೀಟಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಅಜಿನಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಅಜಿನಕ್ಖಿಪಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಕುಸಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ , ವಾಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಫಲಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಕೇಸಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ವಾಳಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಉಲೂಕಪಕ್ಖಿಕಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ, ಕೇಸಮಸ್ಸುಲೋಚಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಕೇಸಮಸ್ಸುಲೋಚನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಉಬ್ಭಟ್ಠಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಆಸನಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಉಕ್ಕುಟಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಮನುಯುತ್ತೋ, ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಸಾಯತತಿಯಕಮ್ಪಿ ಉದಕೋರೋಹನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ – ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಆತಾಪನಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ ಪಟಿಪದಾ।

‘‘ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ; ವೇದನಾಸು…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತೇ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ’’ತಿ।

‘‘ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಪದಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ? ಆಗಾಳ್ಹಾ ಪಟಿಪದಾ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ ಪಟಿಪದಾ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಗಾಳ್ಹಾ ಪಟಿಪದಾ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಗಾಳ್ಹಾ ಪಟಿಪದಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ ಪಟಿಪದಾ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ ಪಟಿಪದಾ।

“ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ; ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ; ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ; ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಅಸಮ್ಮೋಸಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ…।

“ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿ…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ…ಪೇ॰… ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ…ಪೇ॰…।

“ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತಿ… ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತಿ… ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತಿ… ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತಿ…।

“ಸದ್ಧಾಬಲಂ ಭಾವೇತಿ… ವೀರಿಯಬಲಂ ಭಾವೇತಿ… ಸತಿಬಲಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮಾಧಿಬಲಂ ಭಾವೇತಿ… ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಭಾವೇತಿ…।

“ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ… ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ… ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ… ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ… ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ… ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ…।

“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮ್ಮಾವಾಚಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಂ ಭಾವೇತಿ … ಸಮ್ಮಾಆಜೀವಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮ್ಮಾಸತಿಂ ಭಾವೇತಿ… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಂ ಭಾವೇತಿ…। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ। ಇಮಾ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ।

ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ, ಇದ್ಧಿಪಾದಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಚ।
ಬಲಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಮಗ್ಗೋ ಚ, ಪಟಿಪದಾಯ ಯೋಜಯೇತಿ॥

(೧೭) ೭. ಕಮ್ಮಪಥಪೇಯ್ಯಾಲಂ

೧೬೪-೧೮೩. "ತೀಹಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ನಿರಯೇ।

"ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ। ಕತಮೇಹಿ ತೀಹಿ? ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಮುಸಾವಾದೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಿಸುಣವಾಚೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಫರುಸವಾಚೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

"ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಅನಭಿಜ್ಝಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅನಭಿಜ್ಝಾಯ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಬ್ಯಾಪಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಬ್ಯಾಪಾದೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಅಬ್ಯಾಪಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೇ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ…।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ …।

“ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಸಮನುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಯಥಾಭತಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಏವಂ ಸಗ್ಗೇ”ತಿ।

ಕಮ್ಮಪಥಪೇಯ್ಯಾಲಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ –

ಪಾಣಂ ಅದಿನ್ನಮಿಚ್ಛಾ ಚ, ಮುಸಾವಾದೀ ಚ ಪಿಸುಣಾ।
ಫರುಸಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ಚ, ಅಭಿಜ್ಝಾ ಬ್ಯಾಪಾದದಿಟ್ಠಿ ಚ।
ಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಪೇಯ್ಯಾಲಂ, ತಿಕಕೇನ ನಿಯೋಜಯೇತಿ॥

(೧೮) ೮. ರಾಗಪೇಯ್ಯಾಲಂ

೧೮೪. “ರಾಗಸ್ಸ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಸುಞ್ಞತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅನಿಮಿತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ಸಮಾಧಿ - ರಾಗಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ। ( ) [(ರಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ। ರಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ]

“ರಾಗಸ್ಸ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಞ್ಞಾಯ…ಪೇ॰… ಪರಿಕ್ಖಯಾಯ… ಪಹಾನಾಯ… ಖಯಾಯ… ವಯಾಯ… ವಿರಾಗಾಯ… ನಿರೋಧಾಯ… ಚಾಗಾಯ… ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ।

“ದೋಸಸ್ಸ… ಮೋಹಸ್ಸ… ಕೋಧಸ್ಸ… ಉಪನಾಹಸ್ಸ… ಮಕ್ಖಸ್ಸ… ಪಳಾಸಸ್ಸ… ಇಸ್ಸಾಯ… ಮಚ್ಛರಿಯಸ್ಸ… ಮಾಯಾಯ… ಸಾಠೇಯ್ಯಸ್ಸ… ಥಮ್ಭಸ್ಸ… ಸಾರಮ್ಭಸ್ಸ… ಮಾನಸ್ಸ… ಅತಿಮಾನಸ್ಸ… ಮದಸ್ಸ… ಪಮಾದಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ… ಪರಿಞ್ಞಾಯ… ಪರಿಕ್ಖಯಾಯ… ಪಹಾನಾಯ… ಖಯಾಯ… ವಯಾಯ… ವಿರಾಗಾಯ… ನಿರೋಧಾಯ… ಚಾಗಾಯ… ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಇಮೇ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ”ತಿ।

(ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ।) [( ) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಕ॰ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ದಿಸ್ಸತಿ]

ರಾಗಪೇಯ್ಯಾಲಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ತಸ್ಸುದ್ದಾನಂ -

[ಇಮಾ ಉದ್ದಾನಗಾಥಾಯೋ ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰ ಪೀ॰ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ] ರಾಗಂ ದೋಸಞ್ಚ ಮೋಹಞ್ಚ,
ಕೋಧೂಪನಾಹಪಞ್ಚಮಂ।
ಮಕ್ಖಪಳಾಸಇಸ್ಸಾ ಚ, ಮಚ್ಛರಿಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಾ॥

ಥಮ್ಭಸಾರಮ್ಭಮಾನಞ್ಚ, ಅತಿಮಾನಮದಸ್ಸ ಚ।
ಪಮಾದಾ ಸತ್ತರಸ ವುತ್ತಾ, ರಾಗಪೇಯ್ಯಾಲನಿಸ್ಸಿತಾ॥

ಏತೇ ಓಪಮ್ಮಯುತ್ತೇನ, ಆಪಾದೇನ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ।
ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಕ್ಖಯಾ, ಪಹಾನಕ್ಖಯಬ್ಬಯೇನ।
ವಿರಾಗನಿರೋಧಚಾಗಂ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇ ಇಮೇ ದಸ॥

ಸುಞ್ಞತೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋ ಚ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೋ ಚ ತಯೋ।
ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಾ ಪೇಯ್ಯಾಲೇಸುಪಿ ವವತ್ಥಿತಾ ಚಾತಿ॥

ತಿಕನಿಪಾತಪಾಳಿ ನಿಟ್ಠಿತಾ।